

2020

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

GMINA DOPIEWO

Wstęp	4
Dane demograficzne	5
Metryka gminy	6
Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej	6
Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	8
Działalność Podkomisji interwencyjno-motywującej	8
Rynek alkoholowy	9
Skala problemów społecznych	10
Nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych	10
Przestępczość	10
Przemoc w rodzinie	11
Pomoc dla osób doznających przemocy	14
Procedura niebieskiej karty	15
Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	17
Działania z zakresu profilaktyki w gminie	17
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży	18
Świetlice	19
Szkolenia	20
Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	22
Grupa badana	22
Cel badania	23
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	24
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne	25
Substancje psychoaktywne: nikotyna	30
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	32
Przekonania dotyczące wychowania dzieci	35
Zjawisko przemocy w rodzinie	36
Cyberprzemoc i uzależnienie od internetu	46
Badania sprzedawców napojów alkoholowych	48
Grupa badana	48
Cel badania	48
Wyniki badań	49

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	59
Metodologia	59
Cel badania	59
Charakterystyka grupy badanej	59
Wyniki	64
Substancje psychoaktywne: Alkohol	64
Substancje psychoaktywne: Papierosy	68
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze	71
Postawy wobec substancji psychoaktywnych	74
Przemoc w szkole	77
Uzależnienie od internetu i telewizji, cyberprzemoc	88
Czas wolny	95
Podsumowanie	98
Analiza SWOT	109
Oddziaływania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży – rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej:	112
Czynniki chroniące	113

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane ze spożywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Dopiewo wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

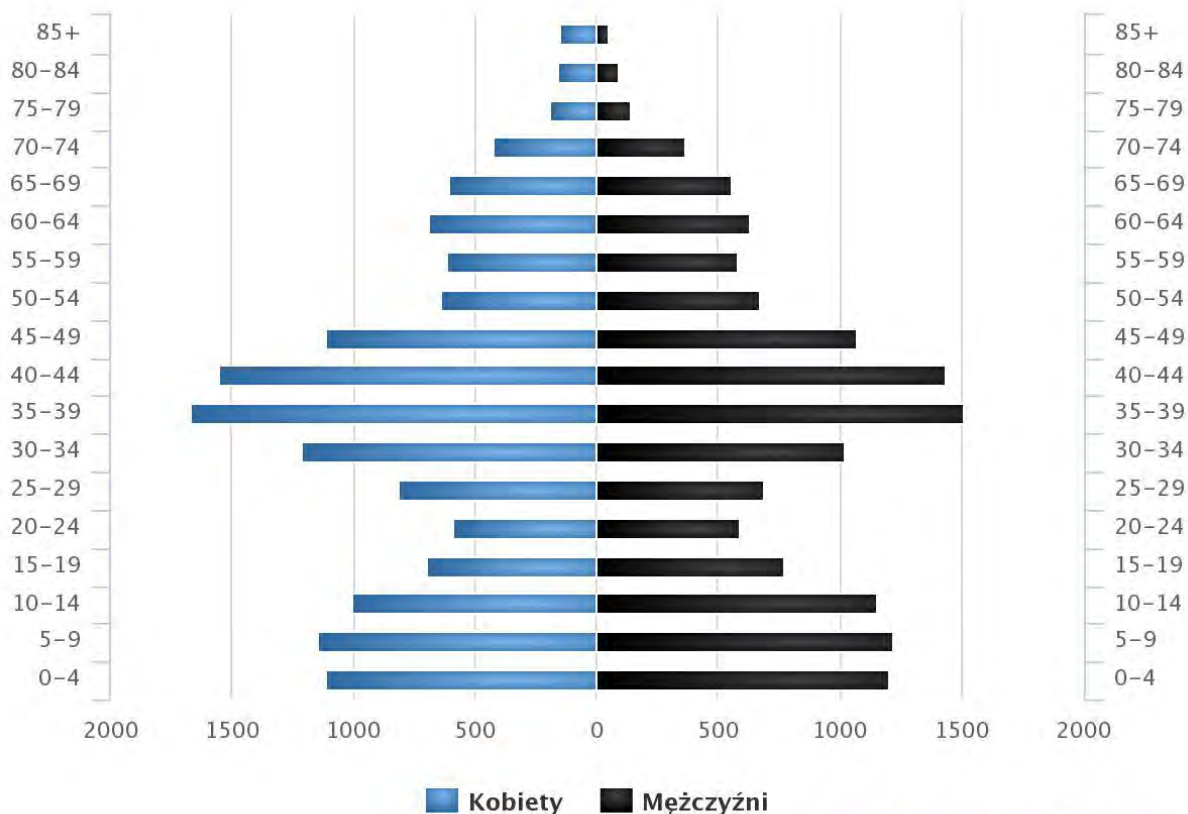

DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Dopiewo to gmina wiejska. Należy do województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego. Gmina liczy obecnie¹ 28 138 mieszkańców, z czego 51,1% stanowią kobiety, a 48,9% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 149,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 34,6 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Dopiewo, 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

¹ stan na dzień 31.12.2019. Źródło www.polskawliczbach.pl na podstawie danych z GUS.

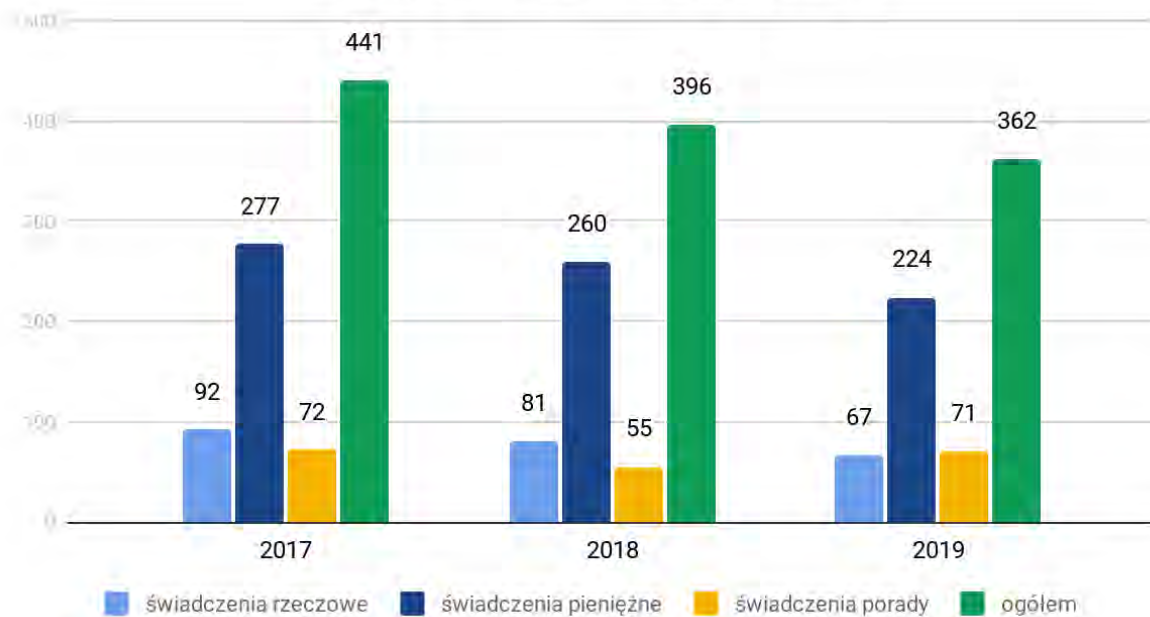
METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej

	2017	2018	2019
Liczba rodzin ogółem	369	341	291
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	17	17	10
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu przemocy	6	5	4

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS

POWODY PRYZNAWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ (liczba osób)			
	2017	2018	2019
Niepełnosprawność	78	77	79
Bezrobocie	49	21	22
Osoby dotknięte zdarzeniem losowym	3	0	0
Ubóstwo	81	73	76
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	76	75	68
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	153	148	155
Alkoholizm	17	16	10
Przemoc	72	5	4
Inne	6	102	82
Ogółem	535	517	496

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA			
	2017	2018	2019
Posiedzenia GKRPA (ogółem), w tym:	12	11	13
Ogólne posiedzenia Komisji	12	11	13
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	12	11	14
Przeprowadzono rozmowy	25	11	9
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	6	9	14
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem) w tym:	10	10	7
● dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
● dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	10	10	7

DZIAŁALNOŚĆ PODKOMISJI INTERWENCYJNO-MOTYWUJĄCEJ

Podkomisja interwencyjno-motywująca			
	2017	2018	2019
Wnioski o leczenie odwykowe	20	20	9
Obecnie rozpoczętych spraw	20	11	9
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	13	5	5
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	11	2	5

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla poszczególnych ich rodzajów

	2017	2018	2019
Ogółem	146	142	135
do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):			
do 4,5%	41	40	40
od 4,5% do 18% -	42	40	40
powyżej 18%	36	35	35
do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):			
do 4,5%	12	14	10
od 4,5% do 18%	11	10	8
powyżej 18%	3	3	2

SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

NADUŻYWANIE ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu			
	2017.	2018	2019
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	54	44	48
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	9	11	8
Zakłócanie porządku publicznego	28	32	26
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	3	4	6
Liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	5	7	8
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	25	29	27

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępstwa na terenie gminy Dopiewo			
	2017	2018	2019
Kradzież z włamaniem	14	16	19
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	7	8	13
Pobicie	1	2	1
Uszkodzenie mienia	10	12	14
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	8	6	6
Kradzież mienia	49	51	61

PRZEMOC W RODZINIE

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

	2017	2018	2019
Liczba interwencji ogółem, w tym:	41	45	56
Dotyczące przemocy w rodzinie	41	45	56
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	41	45	56
o Kobiety	32	39	50
o Mężczyźni	4	4	4
o Małoletni do 13 r.ż.	2	1	0
o Nieletni w przedziale 13-18 lat	3	1	2
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	41	45	56
o Kobiety	4	4	4
o Mężczyźni	37	41	53
o Nieletni	-	-	-
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	30	35	49
o Kobiety	0	1	0
o Mężczyźni	30	34	49
o Nieletni	-	-	-
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	32	32	40

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych/ stwierdzonych / zakończonych

2017			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	20	17	17
Groźby karalne	25	22	22
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	12	12	12
2018			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	21	18	18
Groźby karalne	30	24	24
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	52	52	50
2019			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	23	20	20
Groźby karalne	33	29	29
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	51	51	50

POMOC DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

	2017	2018	2019
Pomoc pieniężna z powodu przemocy			
Liczba rodzin	6	5	4
Liczba osób w rodzinach	22	20	14
Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych			
Ogółem	53	53	111
Kobiet	18	20	43
Mężczyzn	16	16	32
Dzieci	19	17	36
Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych			
Ogółem	25	18	51
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych			
Ogółem	115	122	111
Kobiet	44	44	43
Mężczyzn	38	41	32
Dzieci	33	37	36
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych			
Ogółem	45	46	48
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
Ogółem	97	105	90
Kobiet	44	38	39
Mężczyzn	20	30	15
Dzieci	33	36	36
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa			
psychologicznego	14	8	15
prawnego	5	7	0

socjalnego	78	91	90
------------	----	----	----

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

W związku z procedurą „Niebieskich Kart” - działanie podjęte przez grupy robocze:

	2017	2018	2019
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez :	26	37	43
o Ośrodek Pomocy Społecznej	8	10	12
o Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	7	2	5
o Placówki służby zdrowia	0	0	1
o Placówki szkolno-wychowawcze	0	4	3
o Policję	21	21	22

	2017	2018	2019
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	18	20	21

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę.	8	10	28
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart- C przez członków zespołu interdyscyplinarnego/grupy robocze	14	20	22
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D” przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	17	14	16
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	45	46	48
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym	26	37	43
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku: ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	18	20	21
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku: rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.	16	17	18

DZIAŁANIA Z ZAKRESU PROFILAKTYKI W GMINIE

2017:

1. Zgłoszenie gminy do kampanii „Reaguj na przemoc!” 2017 (ulotki dla ofiar przemocy, ulotki dla świadków, ulotki dla sprawców, plakaty)
2. Projekty profilaktyczne w Szkole Podstawowej w Dąbrówce:
 - Dzień profilaktyki w szkole:
 - asertywność: umiem mówić nie – 97 uczniów
 - fonoholizm – jak zapobiegać – 237 uczniów
 - czy dokuczanie jest przemocą – 140 uczniów
 - zachowania agresywne wynikające z gier komputerowych – 140 uczniów
 - warsztaty dla nauczycieli – 49 osób
 - warsztaty dla rodziców – 95 osób
 - profilaktyka pozytywna – tematy: agresja słowna - 182 uczniów, cyberprzemoc 139 uczniów, przemoc 139 uczniów
 - smartfon jak narkotyk – 125 rodziców

2019

1. Warsztaty profilaktyczne Szkoła Podstawowa Więckowice. 25.03.2019 r.
2. Warsztaty profilaktyczne Szkoła Podstawowa Dąbrowa. 01-05.04.2019 r.
3. Warsztaty profilaktyczne Szkoła Podstawowa nr 1 Skórzewo 01-15.04.2019 r.
4. Warsztaty profilaktyczne Szkoła Podstawowa w Dopiewie 6-7.05.2019 r.
5. Ulotki dot. przemocy.

WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne (ilość osób uczestniczących)

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Nazwa programu:	Archipelag Skarbów, Debata, Cukierki oraz inne warsztaty profilaktyczne wspierające	Trzeci elementarz czyli Program Siedmiu Kroków, Debata oraz inne warsztaty profilaktyczne wspierające	Unplugged, Debata, Cukierki, Trzeci Elementarz czyli Program Siedmiu Kroków
Uczniowie	935	1525	4494
Nauczyciele	49	308	183
Rodzice	125	922	152

Inne działania profilaktyczne

Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym	160	116	121
---	-----	-----	-----

2018:

Tydzień Profilaktyki:

- dla uczniów klas I- III warsztaty profilaktyczne „ Cukierki”, ilość: 29 uczniów
- dla uczniów klas 5 i 6 „ Debata” z tematyki uzależnień od alkoholu, ilość: 51 uczniów
- dla uczniów klas 6 – 8 dwudniowe warsztaty „ Unplugged”, ilość: 50 uczniów
- dla rodziców warsztaty profilaktyczne „ Słowa, które ranią”, ilość: 20 rodziców

2019:

- **Warsztaty profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz profilaktyki uzależnień:** „Cukierki”, „Radość bez złości”, „Tajemnica zaginionej skarbonki”, „Stop cyberprzemocy”, „Debata”, „Kiszone Ogórki”, „Debata o dopalaczach” łącznie 148 uczniów

- **Warsztaty umiejętności komunikacyjnych**
Łącznie 68 uczniów.
- **Warsztaty Unplugged**
Łącznie 30 uczniów.

ŚWIETLICE

Na terenie gminy działają trzy placówki pełniące funkcje świetlicy opiekuńczo-wychowawczej z elementami socjoterapii. Do placówek uczęszcza 42 dzieci, wszystkie z rodzin alkoholowych. W placówkach pracuje 5 wychowawców.

1. Więckowice- „GROTA MARZEŃ”

Zajęcia w świetlicy odbywają się:

- od poniedziałku do piątku w godz. od 14.00 do 18.00,
- wtorki: zajęcia z nauczycielem języka angielskiego
- środy: spotkania z psychologiem od godz. 15:00

Celem świetlicy jest zapewnienie dzieciom opieki wychowawczej, tworzenie warunków do nauki, pomoc w odrabianiu lekcji, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków oraz co bardzo ważne: działania mające na celu kreowanie prawidłowych wzorców zachowań. Uczestnicy otrzymują posiłek - w formie podwieczorku.

2. Konarzewo- „WESOŁA GROMADA”

Zajęcia w świetlicy odbywają się 5 razy w tygodniu:

- od poniedziałku do piątku w godz. od 15:00 do 19:00,
- z wyjątkiem czwartku, kiedy język angielski prowadzony jest w godzinach 14:00 - 16:00

W czasie zajęć dzieci otrzymują podwieczorek. Uczestnicy świetlicy podzieleni są na 2 grupy wiekowe: młodszą i starszą.

Głównym celem świetlicy jest stworzenie dzieciom bezpiecznego i kulturalnego spędzania wolnego czasu. W ramach pracy świetlicy prowadzone są zajęcia rozwijające

zainteresowania dzieci, kształtujące ich umiejętności i wspierające prawidłowy rozwój dziecka. Duży nacisk położony jest na kształtowanie nawyku systematycznego odrabiania zadań domowych.

3. Trzcielina - „DZIECI Z TĘCZOWEJ KRAINY”

Zajęcia odbywają się 5 razy w tygodniu w godzinach od 15.00 do 17.00.

Podczas pobytu w świetlicy uczestnicy otrzymują podwieczorek.

Celem działalności świetlicy środowiskowej jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

W trakcie zajęć doskonalą oni różne umiejętności: plastyczne, muzyczne i ruchowe. Podczas odrabiania zadań domowych utrwalany jest nawyk systematycznej pracy, jak również wzmacniane jest poczucie własnej wartości. Kształtowane są postawy wzajemnej akceptacji oraz szacunku do samego siebie i innych

SZKOLENIA

Szkolenia w których uczestniczyli pracownicy GKRPA, OPS, Świetlice, itp.:

2017: 11 szkoleń

2018: 5 szkoleń

2019: 6 szkoleń

2017:

1. Rola nauczyciela w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 17 uczestników – nauczyciele szkół.
2. Szkolenie dla policjantów – prawidłowe wypełnianie formularzy „Niebieskie Karty” – 15 osób (policja i OPS)

3. „Przegląd najważniejszych zagadnień z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie. 29.05-01.06. 2017r. – 4 uczestników z OPS
4. „Kompendium wiedzy dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych” 30.05.2017r.
5. „ Zadania i rola ośrodków pomocy społecznej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” 28.04.2017 – 1 uczestnik

2018:

1. Analiza i interwencja zjawiska przemocy względem dzieci” – 14 osób. 19.03.2018r.
2. Praktyczne aspekty prowadzenia interwencji do zmiany – w ramach prowadzenia procedury Niebieskich Kart- jak to działa w praktyce pracy zespołów interdyscyplinarnych. Rola, zadania i obowiązki poszczególnych podmiotów przy realizacji w/w procedury.” 4 osoby, 25.10.2018 r.
3. Szkolenie: Niebieska Karta. 15 uczestników- 12.12.2018 r.

2019:

1. Zadania gminy i innych instytucji w zakresie profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy. 11 uczestników – 8-11.04.2019 r.
2. Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu z klientami w czasie interwencji związanej ze wszczęciem procedury NK. (1 osoba) 14-15.10.2019
3. Rola i zadania w procedurze „Niebieskie Karty”- 11.12.2019 (12 osób)
4. Rola i zadania pracowników oświaty w procedurze „Niebieskie karty”. 09.12.2019 r. (76 uczestników)

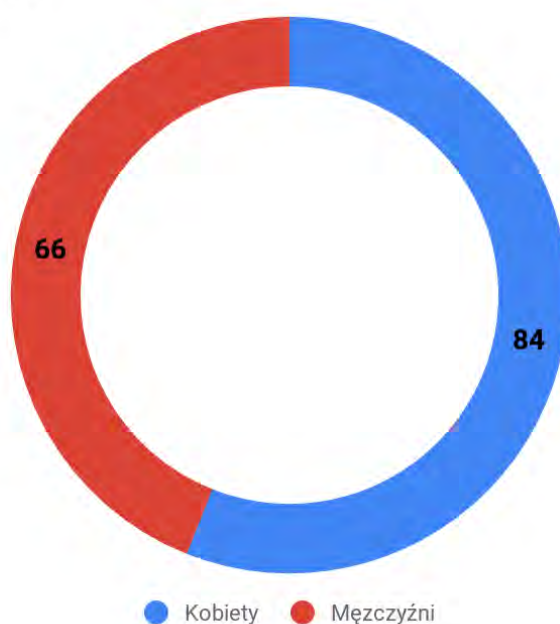
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Dopiewo, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 66 mężczyzn oraz 84 kobiety. Średnia wieku respondentów wyniosła 36 lat.

Liczba respondentów

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;

PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności odmiennych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo istotny i raczej istotny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Dopiewo.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	23%	48%	25%	4%
Zanieczyszczenie wody	26%	37%	27%	10%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	22%	37%	34%	7%
Bezrobocie	13%	38%	41%	8%
Bieda, ubóstwo	19%	21%	47%	13%
Bezdomność	16%	26%	41%	17%
Wzrost przestępczości	14%	28%	39%	19%
Kryzys rodziny	16%	27%	35%	22%
Kryzys norm moralnych	7%	34%	39%	20%

Za najważniejszy problem społeczny w opinii mieszkańców można uznać: **zanieczyszczenie powietrza (smog) – łącznie 71%**². Kolejnymi co do ważności problemami są: zanieczyszczenie wody (łącznie 63%) oraz zanieczyszczenie krajobrazu - zaśmiecenie (łącznie 59%). Za najmniej istotne problemy mieszkańcy uznali biedę i ubóstwo (łącznie 40%) oraz kryzys norm moralnych (łącznie 41%).

² Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

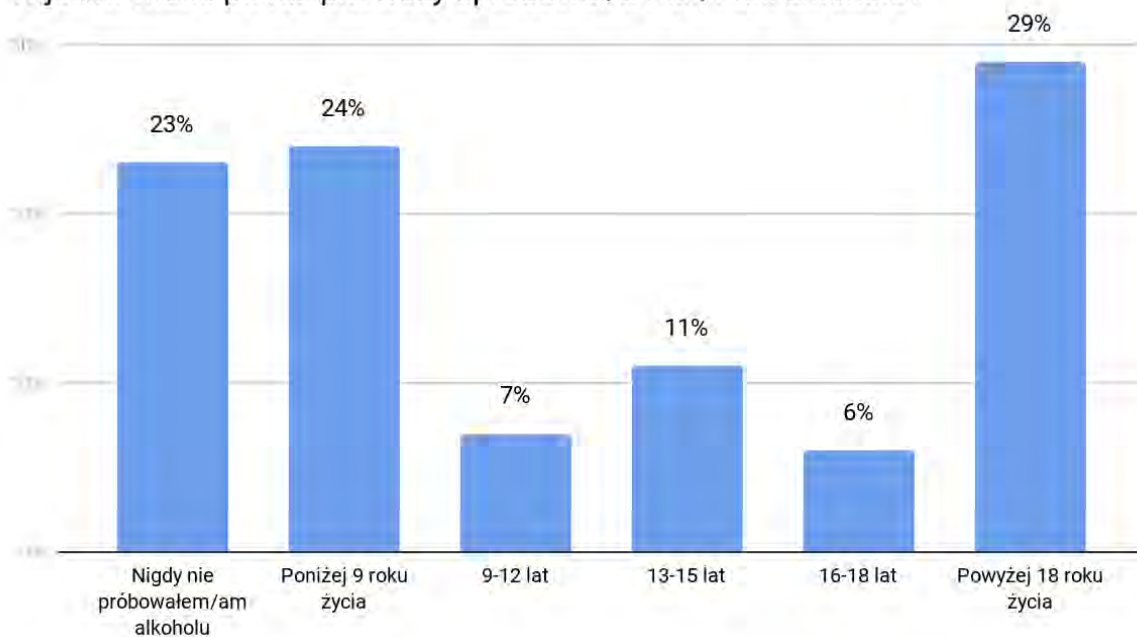

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. 29% osób deklaruje pierwsze spożycie alkoholu po osiągnięciu pełnoletniości. 24% ankietowanych spróbowało alkoholu w wieku poniżej 9 roku życia, 7% pomiędzy 9 a 12 rokiem życia, 11% pomiędzy 13 a 15 rokiem życia, a 6% pomiędzy 16 a 18 rokiem życia. 23% respondentów odpowiedziało, że nigdy nie próbowało alkoholu.

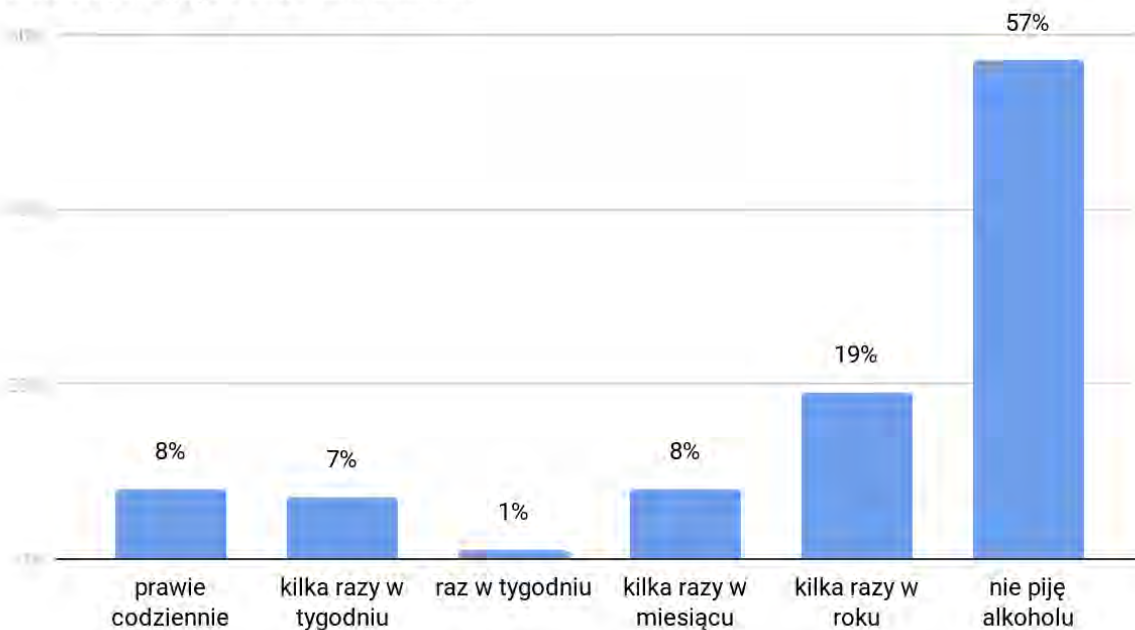
W jakim wieku po raz pierwszy spróbował/a Pan/Pani alkoholu?

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **19%** respondentów to osoby pijące alkohol **kilka razy w roku**. **8%** badanych pije alkohol **kilka razy w miesiącu**, **7%** **kilka razy w tygodniu**, a **1%** - **raz w tygodniu**. **8%** mieszkańców przyznało się do **codziennego** spożywania alkoholu. **57%** respondentów zadeklarowało **abstynencję**.

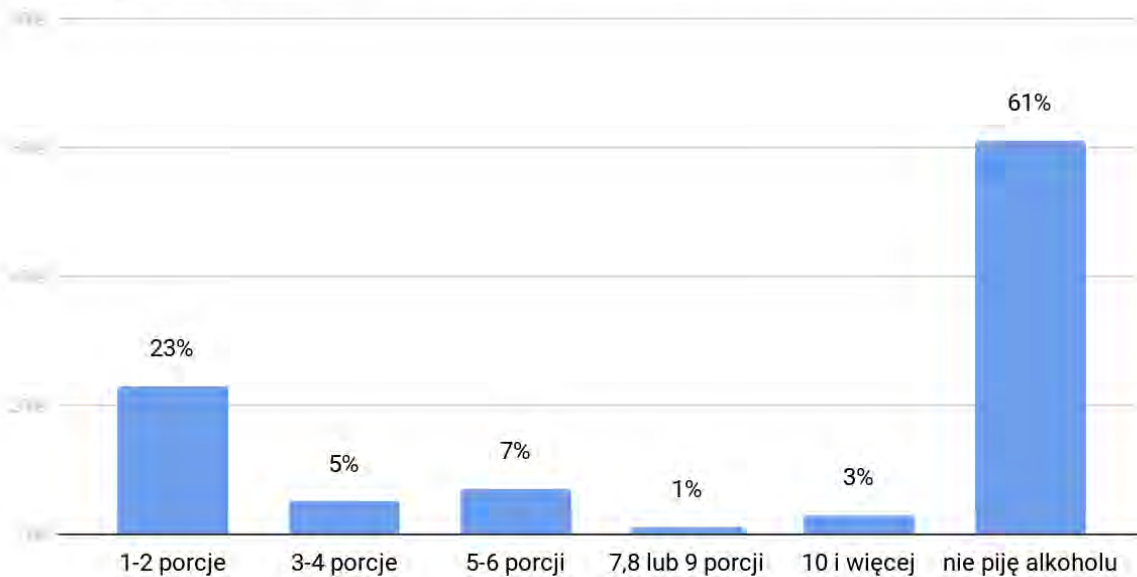
Jak często pije Pan/Pani alkohol?

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

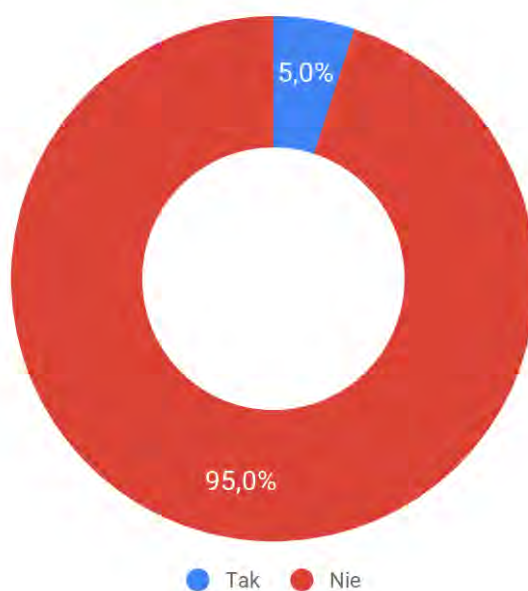
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1 - 2 porcje alkoholu - 23%. **7%** mieszkańców spożywa jednorazowo **5-6 porcji** alkoholu, **5%** - **3-4 porcje**, **3%** - **10 i więcej porcji**, a **1%** - **7,8 lub 9 porcji**. **61% badanych to osoby niepijące**.

Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani w trakcie typowego dnia picia?

95% respondentów wskazało, że nie wiedzą, gdzie może szukać pomocy osoba uzależniona od alkoholu w ich rejonie zamieszkania. Tylko 5% badanych przyznało, że posiada taką wiedzę.

Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani rejonie?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Mieszkańcom podano kilka stwierdzeń i poproszono o odpowiedź, w jakim stopniu zgadzają się z nimi, bądź nie. Pierwsze stwierdzenie dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest obecne wśród dorosłej społeczności gminy Dopiewo, ponieważ **tylko 14% mieszkańców udzieliło poprawnej odpowiedzi**³. Jednocześnie **86%** respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce.

Kolejne twierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 74% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Natomiast 61% respondentów ocenia **osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **39%** badanych uważa, że **osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach, a 61% badanych jest zdania przeciwnego**.

84% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** niewielkich ilości alkoholu. Łącznie **80%** badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Natomiast łącznie 80% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu**.

³ Oznacza to wskazanie odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* i *zdecydowanie nie zgadzam się*.

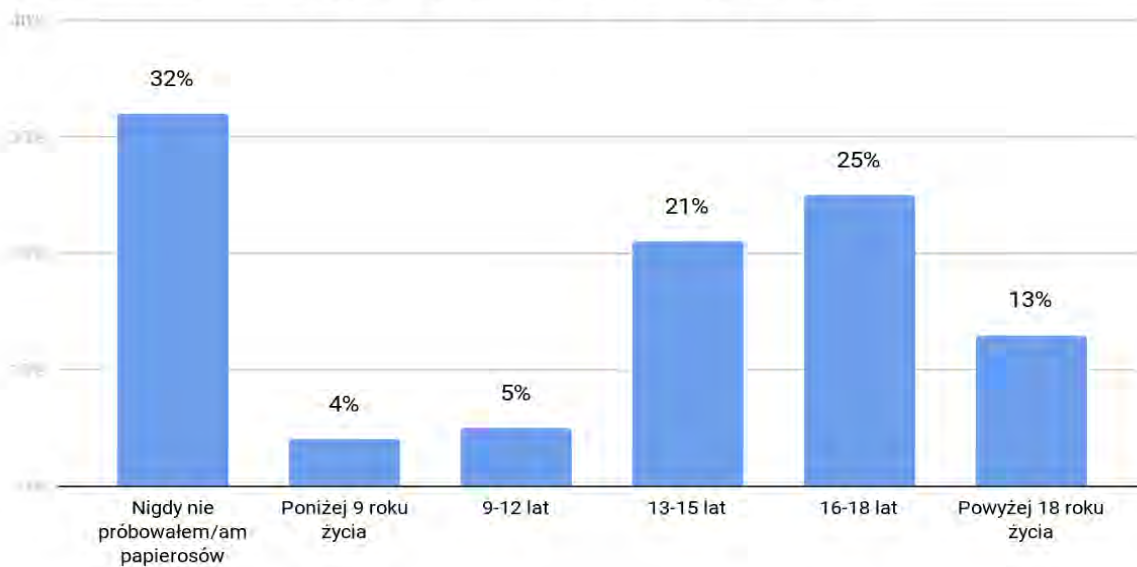
Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	55%	31%	6%	8%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	17%	57%	15%	11%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	12%	49%	29%	10%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	15%	24%	51%	10%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	5%	15%	59%	21%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	9%	11%	53%	27%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	4%	12%	48%	36%

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

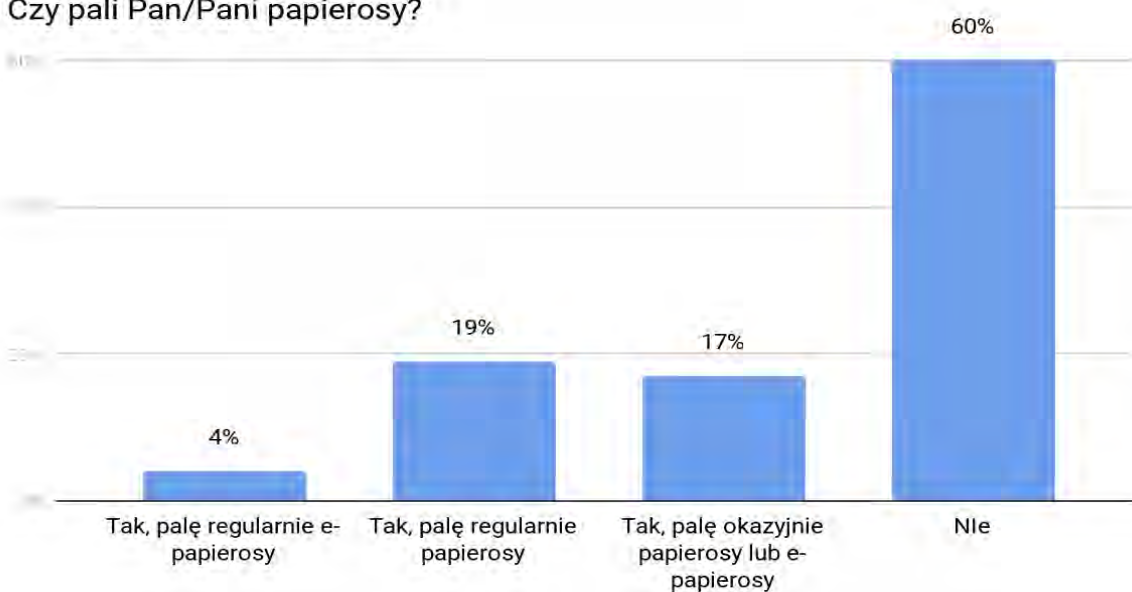
25% respondentów zapaliło pierwszego papierosa w wieku pomiędzy 16 a 18 lat, a 13% jako osoby pełnoletnie. 21% swój wiek inicjacji nikotynowej wskazało między 13 a 15 rokiem życia, 5% - między 9 a 12 rokiem życia, a 4% w wieku poniżej 9 roku życia. 32% badanych odpowiedziało, że nigdy nie palili.

W jakim wieku pierwszy raz spróbował Pan/Pani papierosa?

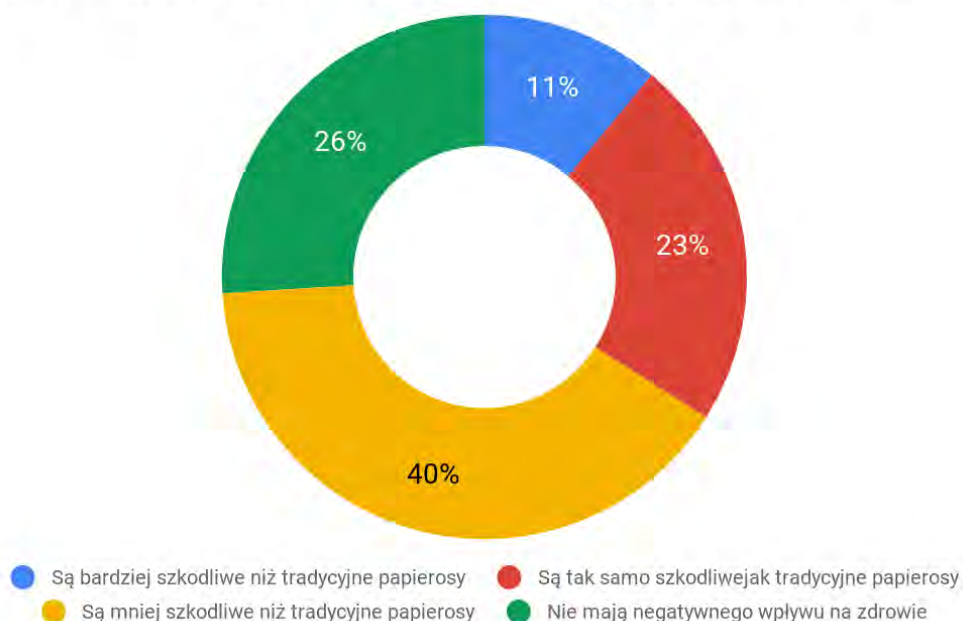
W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. **60% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazjnie pali papierosy lub e-papierosy 17% badanych.** Natomiast do regularnego palenia papierosów przyznało się **19% mieszkańców**, a do regularnego palenia e-papierosów - **4%**.

Czy pali Pan/Pani papierosy?

E-papierosy zyskują w ostatnich latach na popularności, często uznawane są za zdrowszą alternatywę dla palenia tradycyjnych papierosów. Zapytano mieszkańców gminy Dopiewo co sądzą na ten temat. **40% badanych uznało, że e-papierosy są mniej szkodliwe, a 23% - tak samo szkodliwe jak tradycyjne papierosy.** Według 11% mieszkańców palenie e-papierosów bardziej szkodzi zdrowiu. **26% twierdzi, że e-papierosy nie mają negatywnego wpływu na zdrowie.**

Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?

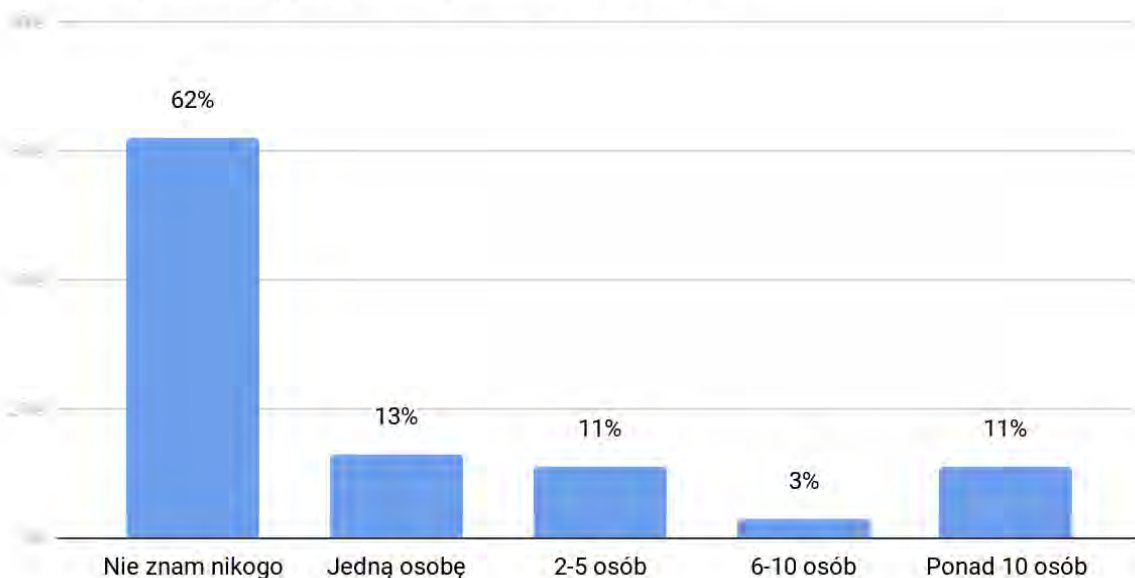

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

62% badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie 38% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze, a tym 11% zna ponad 10 takich osób.

Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub "ze słyszenia"), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

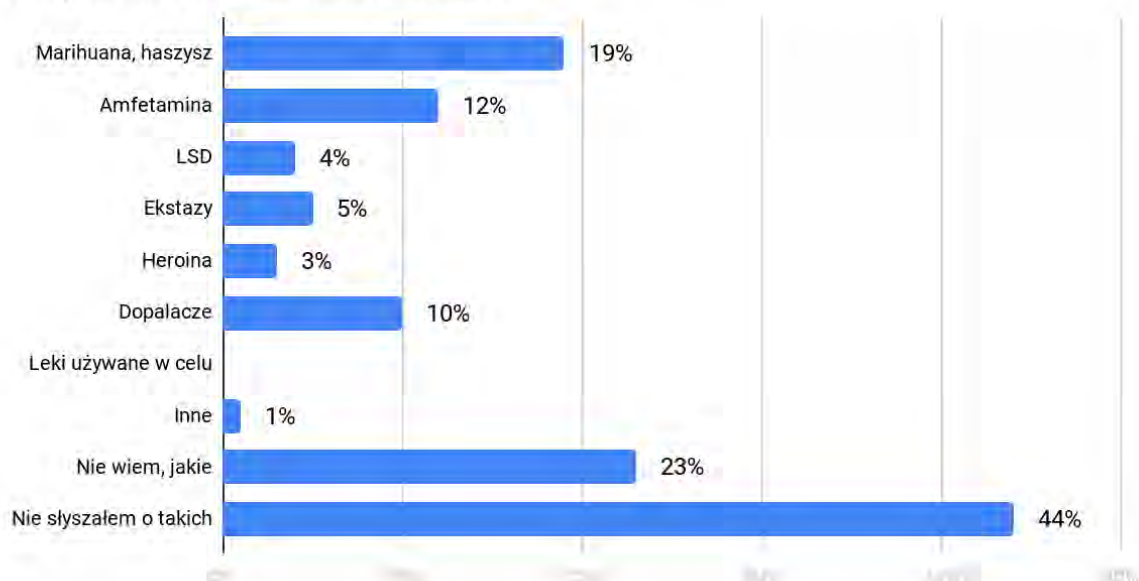
Również **85% badanych mieszkańców gminy nie zna w swoim otoczeniu osób, które byłyby uzależnione od przyjmowania leków.** Jedynie 2% respondentów przyznaje, że zna takie osoby, a 13% ma podejrzenia, że pewne osoby, które znają są uzależnione od leków, ale nie mają co do tego pewności.

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana i haszysz** – 19% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. 12% mieszkańców twierdzi, że zna osoby, które przyjmują **amfetaminę**, a 10% - **dopalacze**. 23% badanych nie wie, jakie substancje przyjmują te osoby. **44% badanych nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające.**

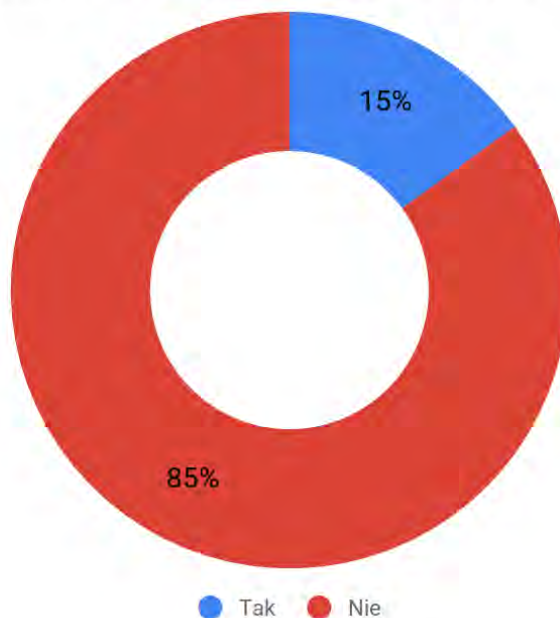
Jakie substancje odurzające są przyjmowane przez osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") z Pana/Pani otoczenia?

85% respondentów deklaruje, że nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Czy wie Pan/Pani, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI

Przedstawiliśmy badanym mieszkańcom kilka twierdzeń dotyczących wychowywania dzieci i poprosiliśmy o ocenę w jakim stopniu się z nimi zgadzają bądź nie.

Większość badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać mu klapsa** (łącznie⁴ 57%). Również łącznie 70% respondentów jest przeciwnych twierdzeniu, że **dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**.

Łącznie⁵ 52% badanych jest zdania, że **bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców** oraz, że **stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem** (łącznie 57%).

Łącznie 75% badanych nie uważa, że **kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości**, a 71% respondentów jest zdania, że **nawet łagodne kary fizyczne są przemocą w rodzinie**.

Powyższe wartości pozwalają sądzić, mieszkańcy gminy Dopiewo nie przejawiają postaw wychowawczych charakterystycznych dla tradycyjnego wychowania, w którym obecne jest stosowanie kar fizycznych wobec dzieci. Mieszkańcy gminy Dopiewo są przeciwni stosowaniu przemocy fizycznej wobec dzieci.

⁴ Suma odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* i *zdecydowanie nie zgadzam się*

⁵ Suma odpowiedzi *raczej zgadzam się* i *zdecydowanie zgadzam się*

Postawy dotyczące wychowywania dzieci

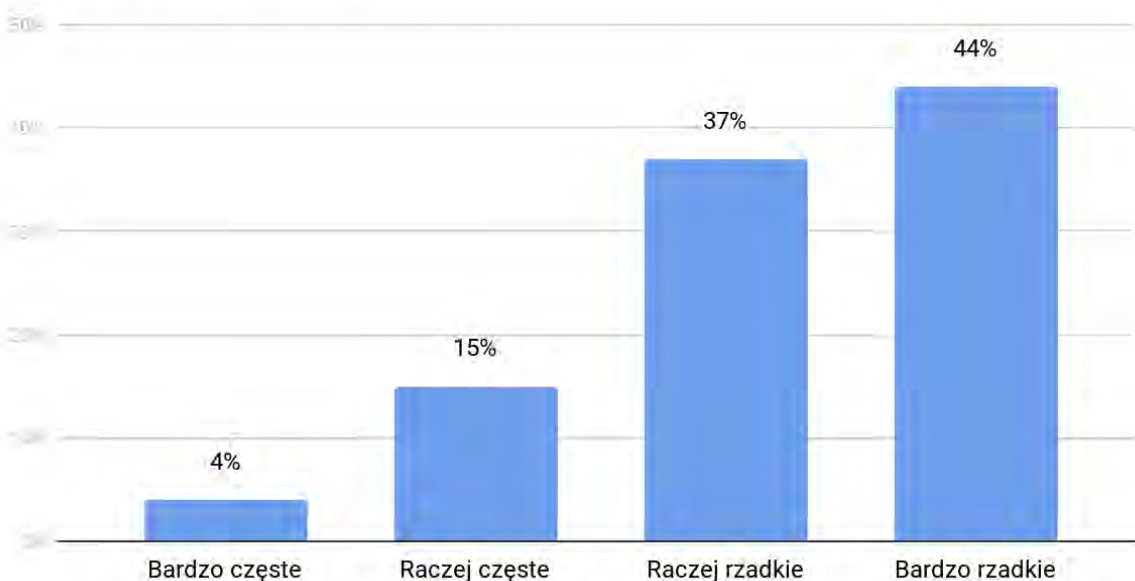
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.	7%	36%	39%	18%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	3%	27%	34%	36%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	30%	27%	36%	7%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	6%	19%	49%	26%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie.	6%	23%	50%	21%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	23%	29%	35%	13%

ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. W ankiecie zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy domowej w środowisku lokalnym w gminie.

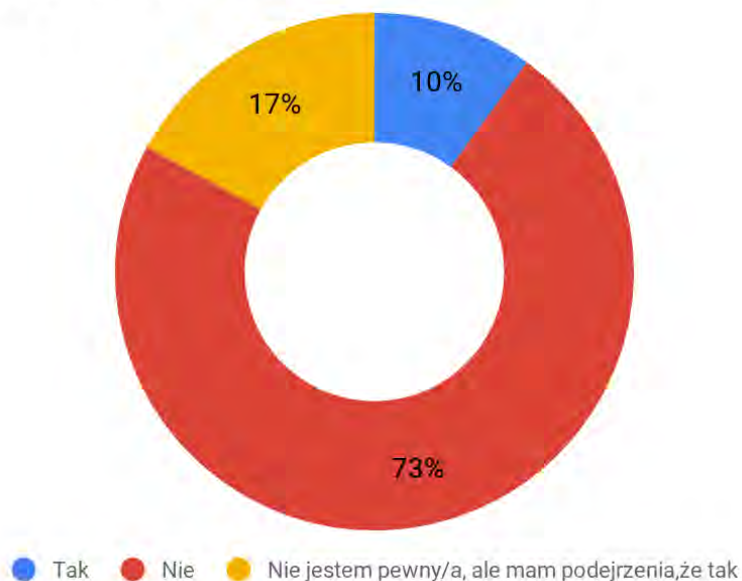
44% badanych mieszkańców uważa, że w ich miejscowości zjawisko przemocy w rodzinie jest bardzo rzadkie, a 37% badanych twierdzi, że raczej rzadkie. Jednakże 15% respondentów przyznaje, że ich zdaniem zjawisko przemocy w rodzinie na obszarze ich zamieszkania występuje raczej często, a 4% - bardzo często.

Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy w rodzinie w Pana/Pani miejscowości?

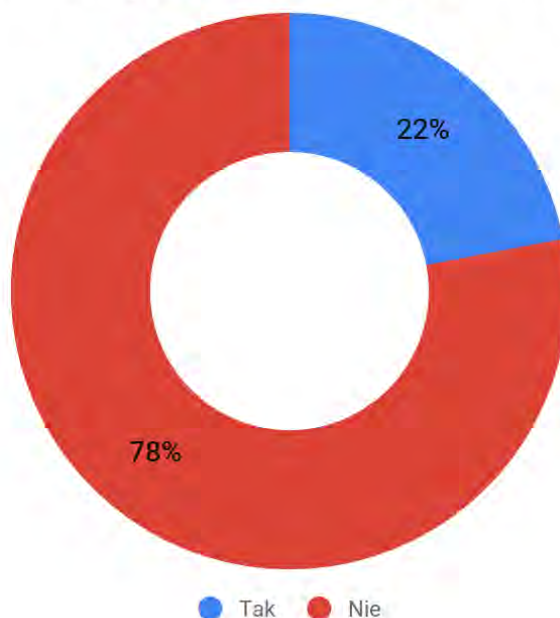
Łącznie 27% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewają, że tak się dzieje. 73% badanych odpowiedziało, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy w rodzinie?

W badanej grupie mieszkańców 22% przyznało, że doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny. 78% badanych odpowiedziało, że nie doświadczyli nigdy przemocy od członka swojej rodziny.

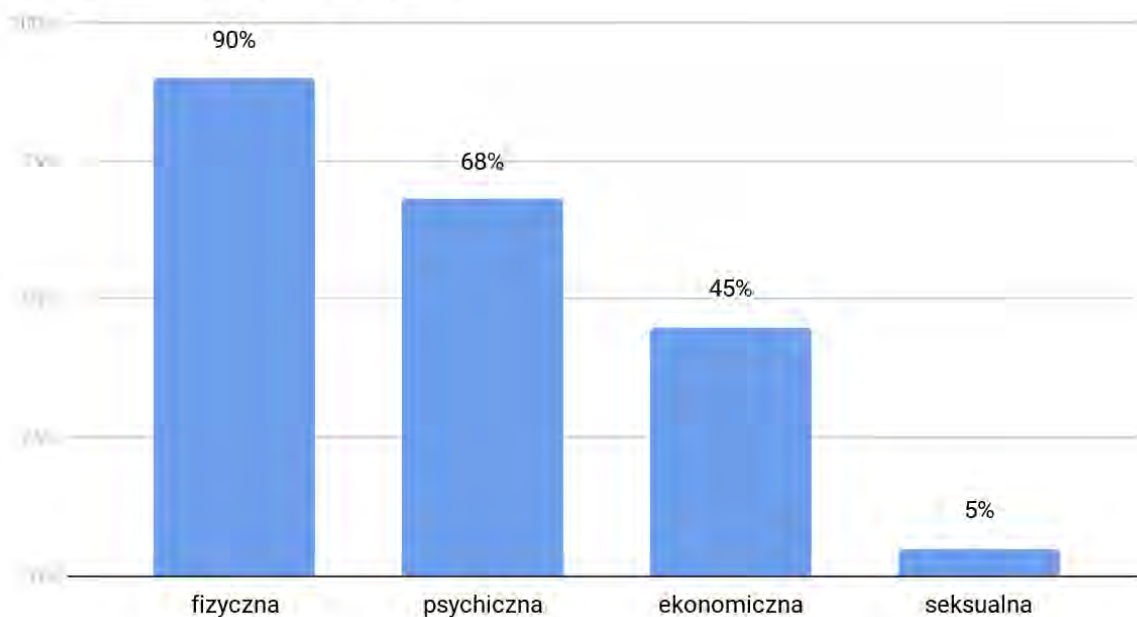
Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

Badani, którzy na poprzednie pytanie odpowiedzieli twierdząco zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przemocy w środowisku rodzinnym**⁶. 90% badanych przyznało, że doznają **przemocy fizycznej** (np. bicie, kopanie, okaleczanie, duszenie). 68% osób doznających przemocy przyznało, że jest to **przemoc psychiczna** (np. zastraszanie, wyzywanie, szantażowanie, niszczenie przedmiotów), a 45% - **ekonomiczna** (np. zostają pozbawieni dostępu do pieniędzy). 5% badanych to ofiary **przemocy seksualnej**.

Jakiego rodzaju była to przemoc?

Następnie zapytano mieszkańców o to, jak skończyła się ta sytuacja. **49% badanych odpowiedziało, że był to jednorazowy incydent, który się już więcej nie powtórzył. 30% badanych przyznało, że sytuacja miała miejsce wielokrotnie w przeszłości i mają obawy, że zdarzy się ponownie.** 12% przyznało, że do przemoc miała miejsce wielokrotnie w przeszłości i nadal do niej dochodzi. Według odpowiedzi 9% respondentów zjawisko przemocy występowało wielokrotnie w przeszłości, ale teraz już się nie powtórzy.

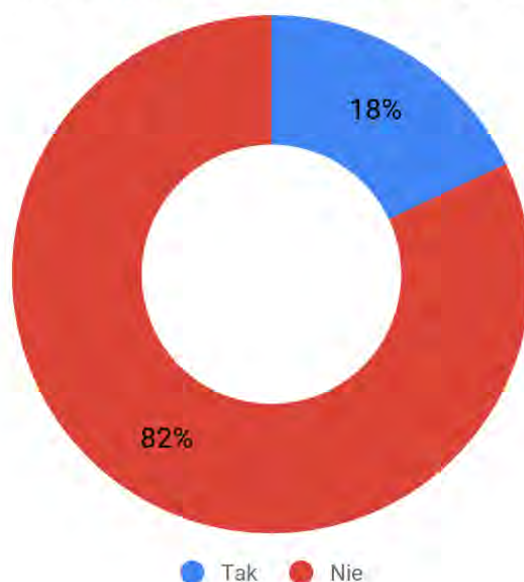
⁶ Badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Jak zakończyła się ta sytuacja?

Tylko 18% badanych respondentów poprosiło o pomoc w związku ze stosowaniem wobec siebie przemocy. Najczęściej była to pomoc rodziny, bliskich lub przyjaciół. 82% osób doświadczających przemocy nie zwróciło się do nikogo o pomoc.

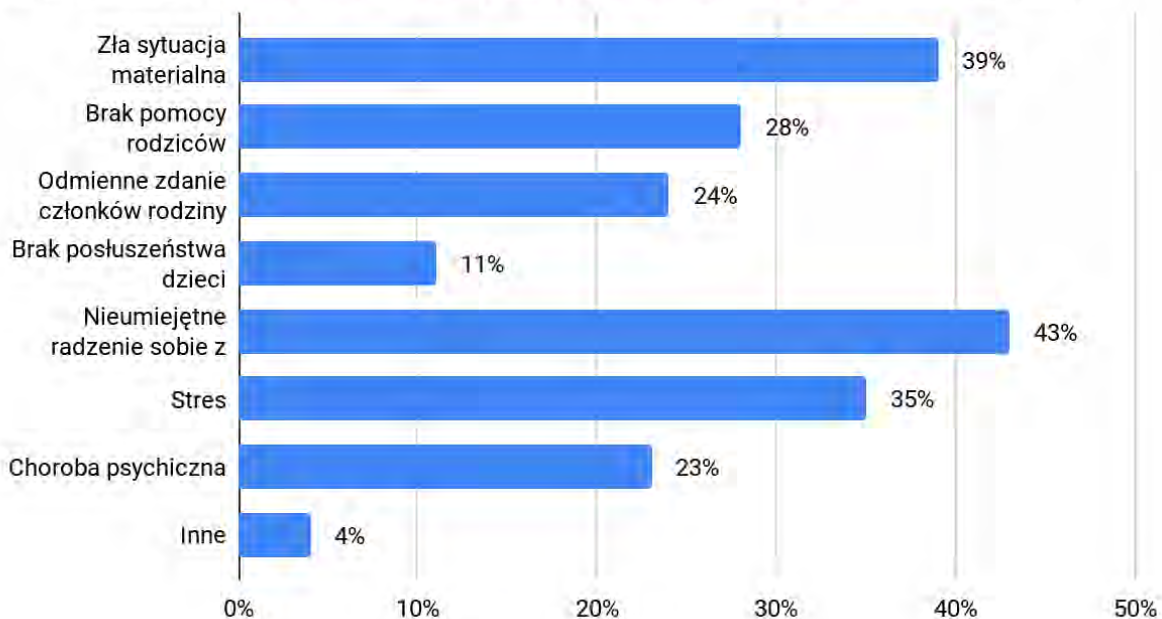
Czy w związku ze stosowaną wobec Pana/Pani przemocą, poprosił/a Pan/i, o pomoc (np. bliską osobę, instytucję, osobę duchowną, sąsiadów)?

Zdaniem mieszkańców gminy Dopiewo **przyczyn agresji wobec członków rodziny** należy poszukiwać najczęściej w **nieumiejętności radzenia sobie z problemami** (43%). 39% badanych uważa, że przyczyną agresji i przemocy w rodzinie jest **zła sytuacja materialna**, a 35% - **stres**. 28% respondentów uważa, że przyczyną może być **brak pomocy rodziców**, 24% - **odmienne zdanie członków rodziny**, a 23% - **choroba psychiczna**. Zdaniem 11% badanych agresja wobec członków rodziny może mieć swoje źródło w **braku posłuszeństwa dzieci**.

Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie⁷ 90% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **łącznie 56% mieszkańców gminy Dopiewo jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.** Jednocześnie łącznie 67% respondentów

⁷ Suma odpowiedzi zdecydowanie prawdziwe i raczej prawdziwe

zgadza się ze stwierdzeniem, że **ofiara przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Poniższe wartości wskazują na relatywnie wysoką świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. **Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe:**

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 73%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 76%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 74%;
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” – 65%;
- "Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie" - 75%.

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	28%	62%	7%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	10%	46%	31%	13%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	36%	31%	27%	6%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	6%	21%	40%	33%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	7%	17%	40%	36%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	9%	17%	35%	39%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	10%	25%	40%	25%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	7%	18%	35%	40%

Następnie przedstawiliśmy respondentom kilka twierdzeń i poprosiliśmy o określenie **jak często, według nich zdarzają się opisane sytuacje.** Zdaniem 52% badanych bardzo często zdarza się, że **policja nie podejmie interwencji pomimo zgłoszenia,** a 28% badanych uważa, że takie sytuacje zdarzają się czasami. 56% mieszkańców odpowiedziało, że czasami zdarza się, że **osoba zgłaszająca wycofa swoje zgłoszenie,**

a 47% - że **prokuratura umorzy postępowanie**. Zdaniem 46% badanych **złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych** mają miejsce raczej rzadko, również zdaniem 42% respondentów raczej rzadko dochodzi do **orzekania zbyt łagodnych wyroków**. Według 42% badanych **długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe** zdarza się raczej rzadko.

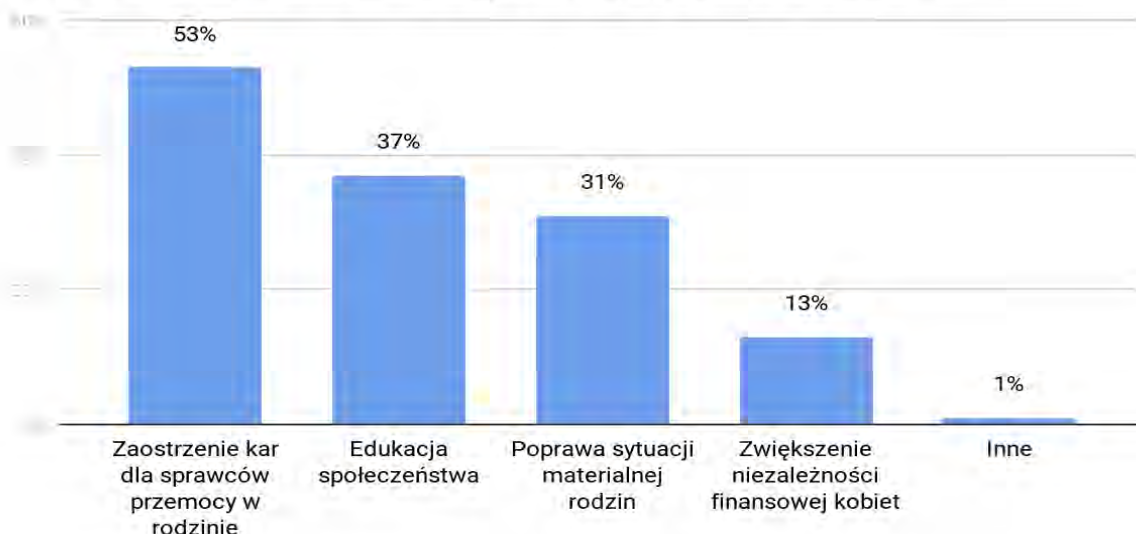
TWIERDZENIE	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	52%	28%	10%	10%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	19%	56%	15%	10%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	12%	47%	29%	12%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	13%	31%	46%	10%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	19%	28%	43%	10%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	21%	25%	42%	12%

Kolejne pytanie dotyczyło **opinii badanych na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie**. Z największą przychylnością respondentów spotkały się kolejno propozycje⁸:

- Zaostrenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (53%);
- Edukacja społeczeństwa (37%);
- Poprawa sytuacji materialnej rodzin (31%)
- Zwiększenie niezależności finansowej kobiet (13%).

⁸ Badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Co Pana/Pani zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc w rodzinie?

Zdaniem badanych mieszkańców gminy Dopiewo **osobie poszkodowanej przemocą w rodzinie przysługuje szereg praw**, w tym prawo do ochrony przed osobą stosującą przemoc (49%), prawo do uzyskania natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej (47%), prawo do zorganizowania niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia (39%), prawo do terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie (29%), prawo zapewnienia dostępu do pomocy medycznej (29%), a także prawo zapewnienia warunków bytowych w postaci: całodobowego pobytu, miejsca do spania, miejsca do nauki dla dzieci, wyżywienia, dostępu do kuchni, środków czystości, ubrań (25%).

Jak Pan/Pani uważa, które z praw przysługują osobie poszkodowanej przemocą w rodzinie? ⁹	
Prawo do ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie.	49%
Prawo do uzyskania natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej.	47%
Prawo do zorganizowania niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia.	39%
Prawo do terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie.	29%
Prawo zapewnienia dostępu do pomocy medycznej.	29%

⁹ Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Prawo zapewnienia warunków bytowych w postaci: całodobowego pobytu, miejsca do spania, miejsca do nauki dla dzieci, wyżywienia, dostępu do kuchni, środków czystości, ubrań.	25%
--	-----

Zapytano mieszkańców **na pomoc której z instytucji i w jakim stopniu może liczyć ofiara przemocy w ich rejonie zamieszkania**. Zdaniem 49% badanych¹⁰ pomocy może udzielić **policja**, a według 56% badanych - **pomoc społeczna**. 48% mieszkańców uważa, że pomocy można szukać **w szkole**, a 34% - **w kościele**. Według 35% badanych ofiara przemocy może liczyć na pomoc **służby zdrowia**. **Badani najczęściej nie są przekonani lub nie mają wiedzy o tym, czy Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mogą udzielić pomocy osobom doznającym przemocy domowej (odpowiednio 42% i 44%).**

Jak Pan/Pani uważa, na pomoc której z instytucji i w jakim stopniu może liczyć ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie tak</i>	<i>Raczej tak</i>	<i>Nie wiem</i>	<i>Raczej nie</i>	<i>Zdecydowanie nie</i>
Policja	24%	25%	32%	13%	6%
Pomoc społeczna	21%	35%	29%	11%	4%
Szkoła	17%	31%	29%	19%	4%
Kościół	11%	23%	35%	23%	8%
Służba zdrowia	12%	23%	32%	28%	5%
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	9%	17%	42%	27%	5%
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	13%	13%	44%	25%	5%

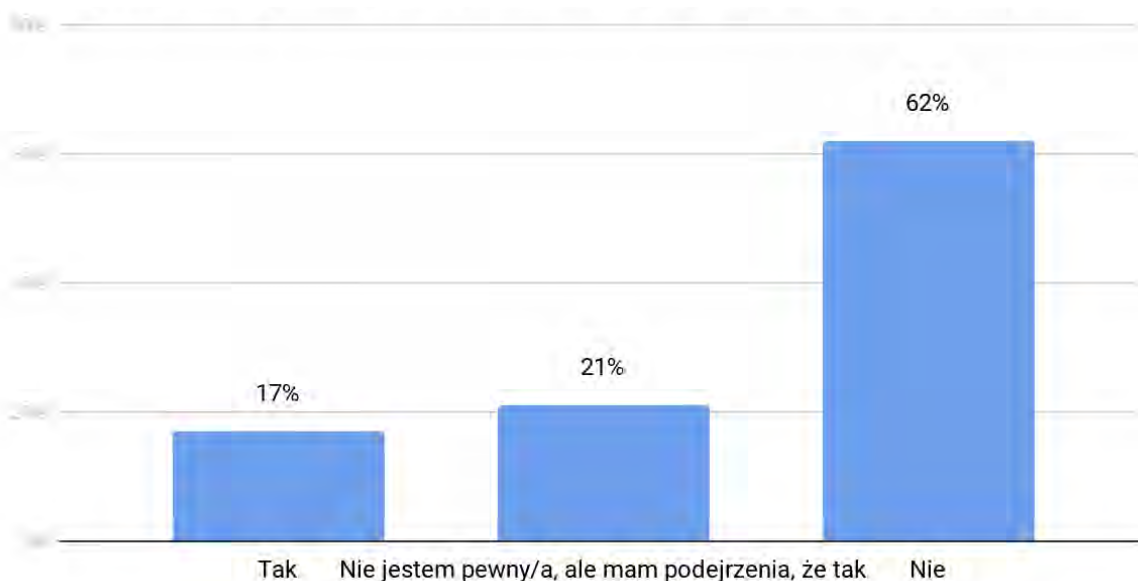
¹⁰ Suma odpowiedzi: zdecydowanie tak i raczej tak

Kolejnym badanym zagadnieniem jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS¹¹.*

Badania wykazały, że cyberprzemoc w lokalnej społeczności stanowi zauważalny problem. Mianowicie, **17% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a **21% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało**. **62%** badanych przyznaje, że **nie zna** w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą cyberprzemocy.

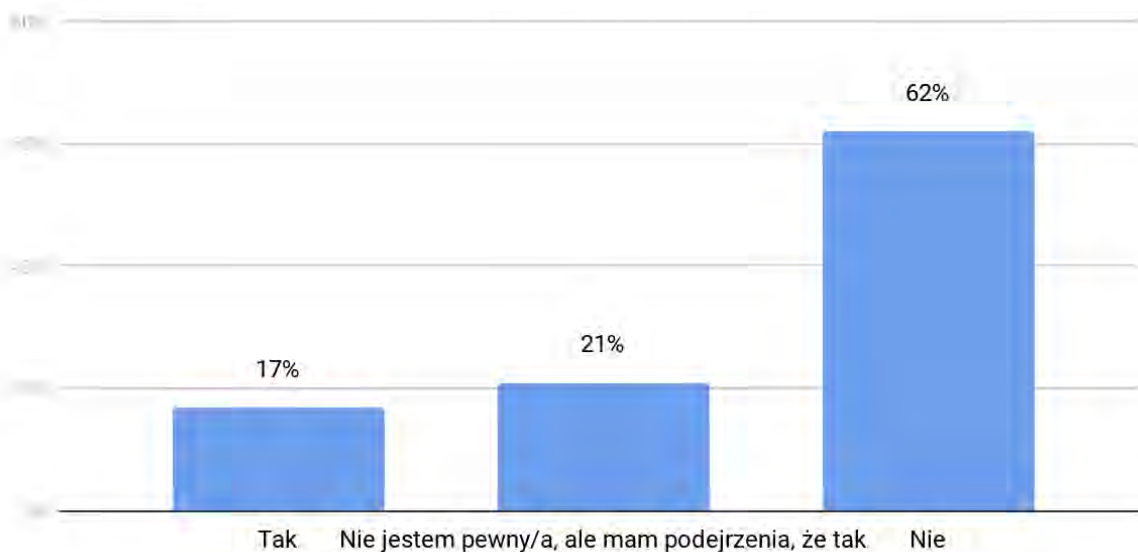
Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego?

¹¹ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

Jednakże, bardziej niepokojące są dane związane z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie 58% mieszkańców gminy Dopiewo uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w ich środowisku lokalnym.**

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, znieśławienia)?

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Dopiewo.

Grupa badana stanowiła 27 kobiet i 3 mężczyzn. 21 spośród respondentów to pracownicy punktów, natomiast 9 osób to właściciele badanego punktu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 30 lat.

CEL BADANIA

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

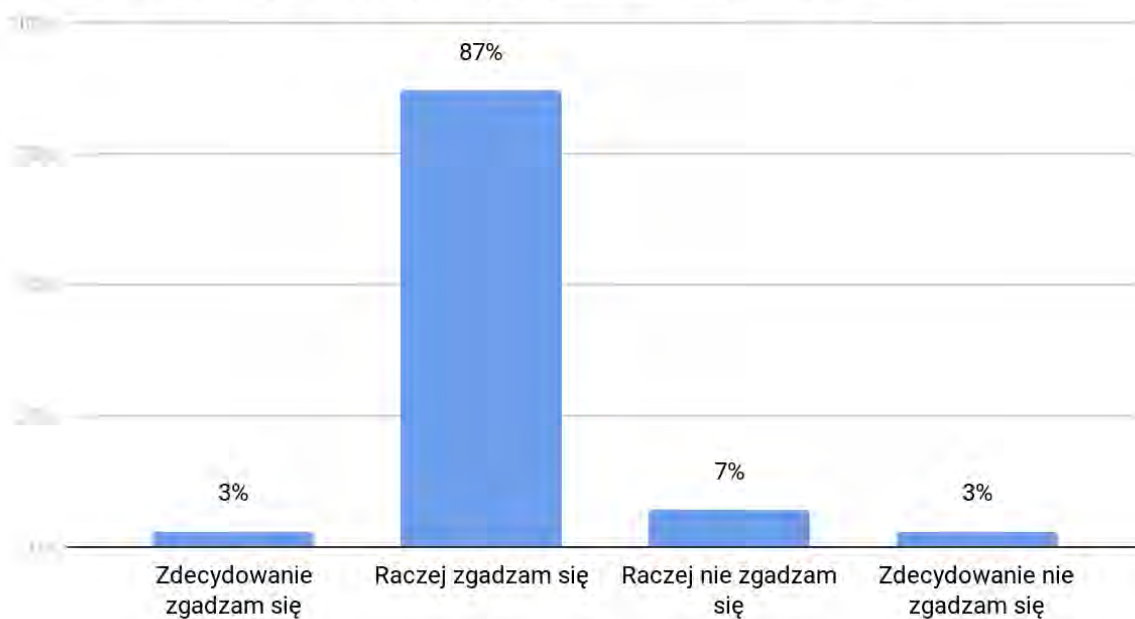
- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określenie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Respondentom podano kilka twierdzeń i poproszono o wskazanie czy i w jakim stopniu się z nimi zgadzają, bądź nie.

Łącznie¹² aż 90% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o bardzo niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce

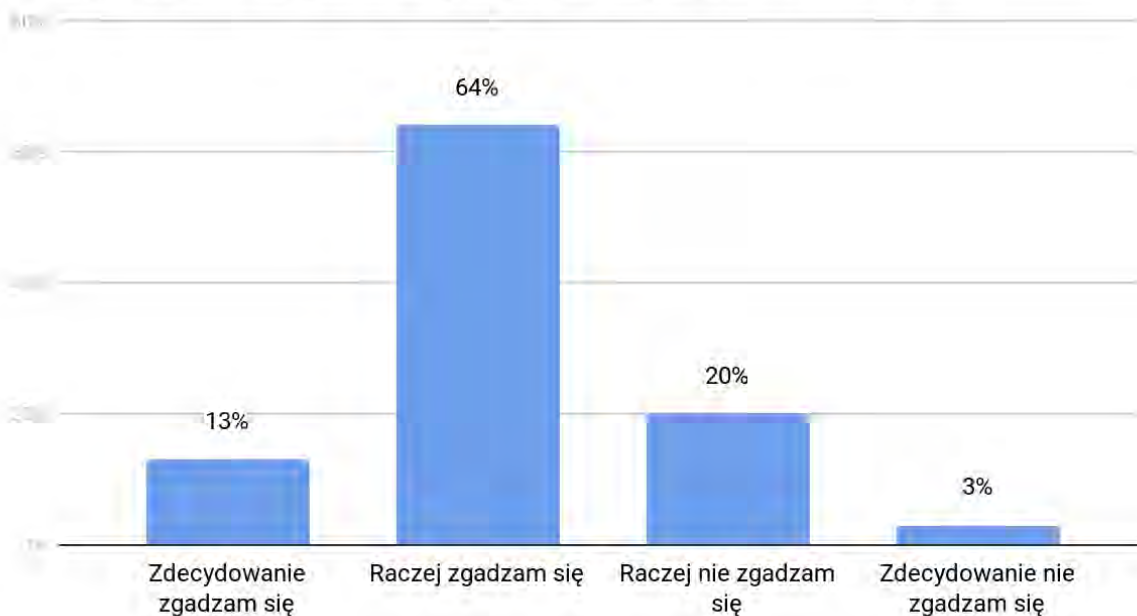

¹² Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się

Łącznie¹³ 77% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 23% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli nie jest przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany

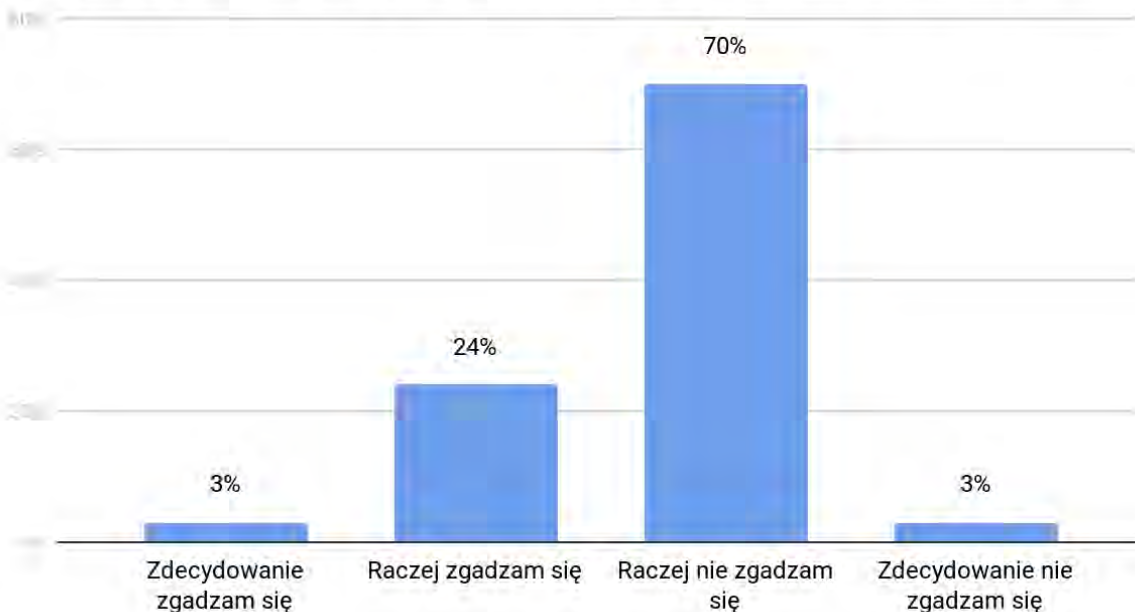

Łącznie¹⁴ 27% sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (73%) jest zdania przeciwnego. Według nich osoby spożywające alkohol nie stanowią zagrożenia w ich lokalnym środowisku.

¹³ Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się

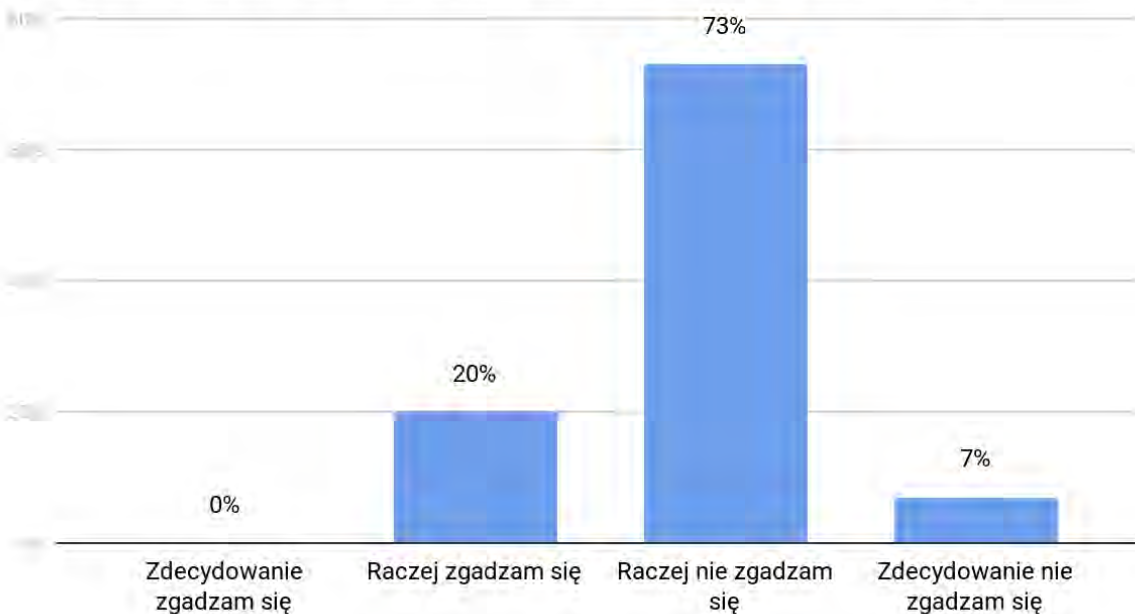
¹⁴ Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się

Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w środowisku lokalnym

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie¹⁵ 80% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach

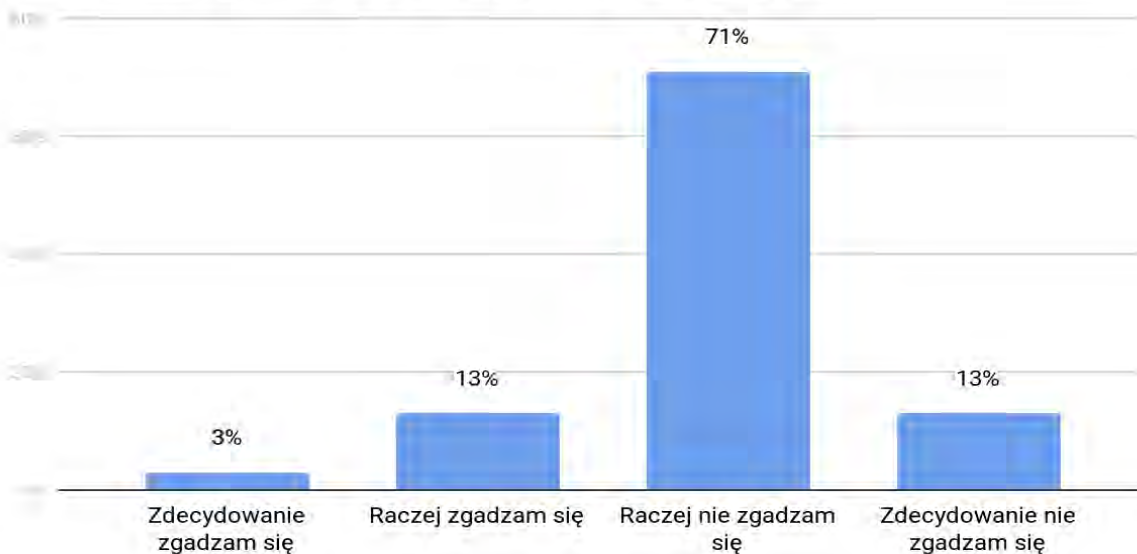

¹⁵ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się i raczej nie zgadzam się

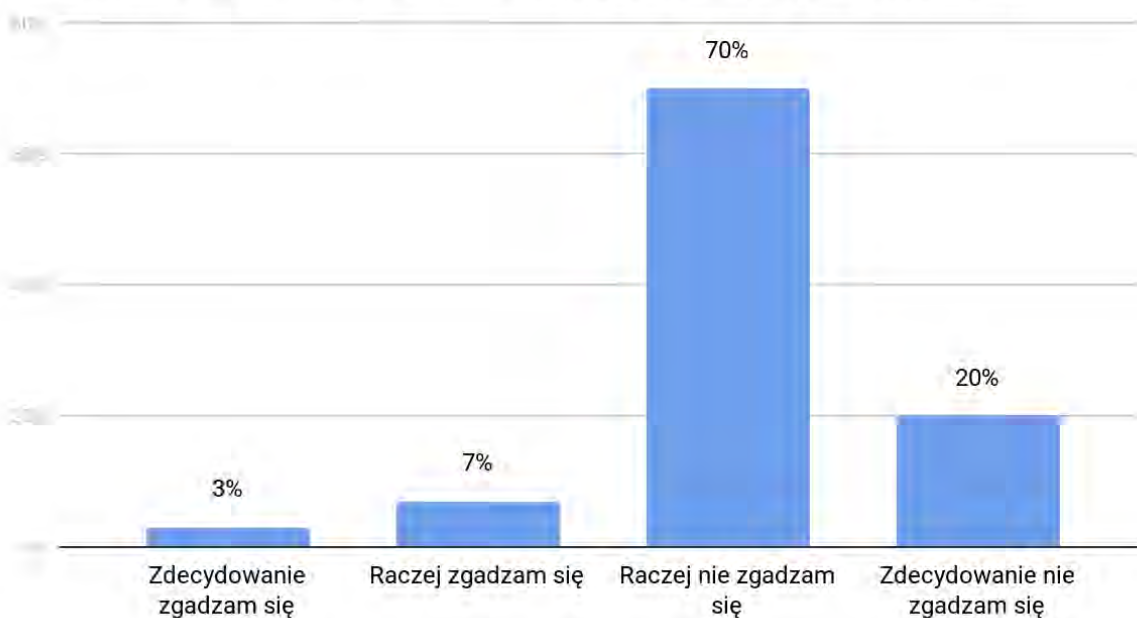
Łącznie¹⁶ 84% sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych

Łącznie¹⁷ 90% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.

Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne

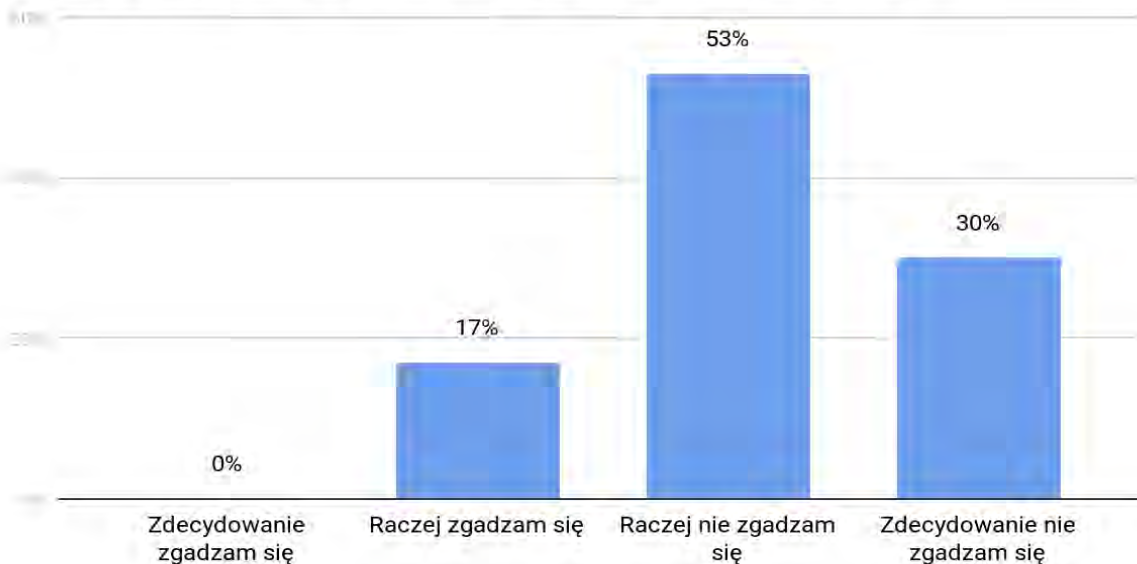
¹⁶ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się i raczej nie zgadzam się

¹⁷ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się i raczej nie zgadzam się

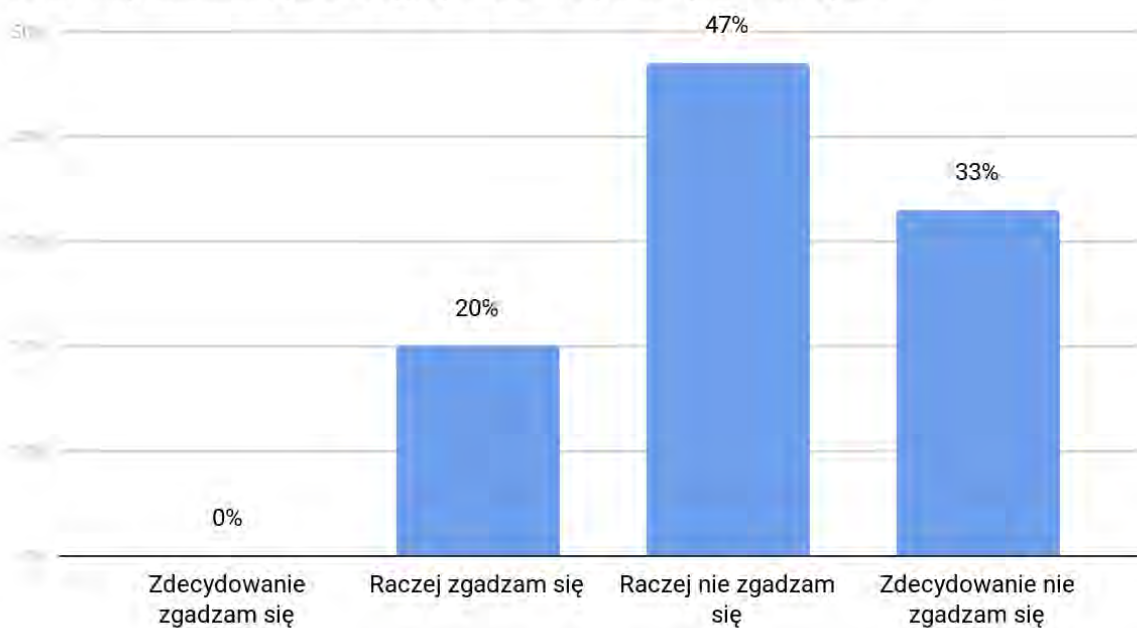
Łącznie¹⁸ 83% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu

Łącznie¹⁹ 80% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Dopiewo uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia

¹⁸ Suma odpowiedzi *zdecydowanie nie zgadzam się* i *raczej nie zgadzam się*

¹⁹ Suma odpowiedzi *zdecydowanie nie zgadzam się* i *raczej nie zgadzam się*

20% badanych uważa, że w ich okolicy znajduje się zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest łącznie²⁰ 80% badanych sprzedawców.

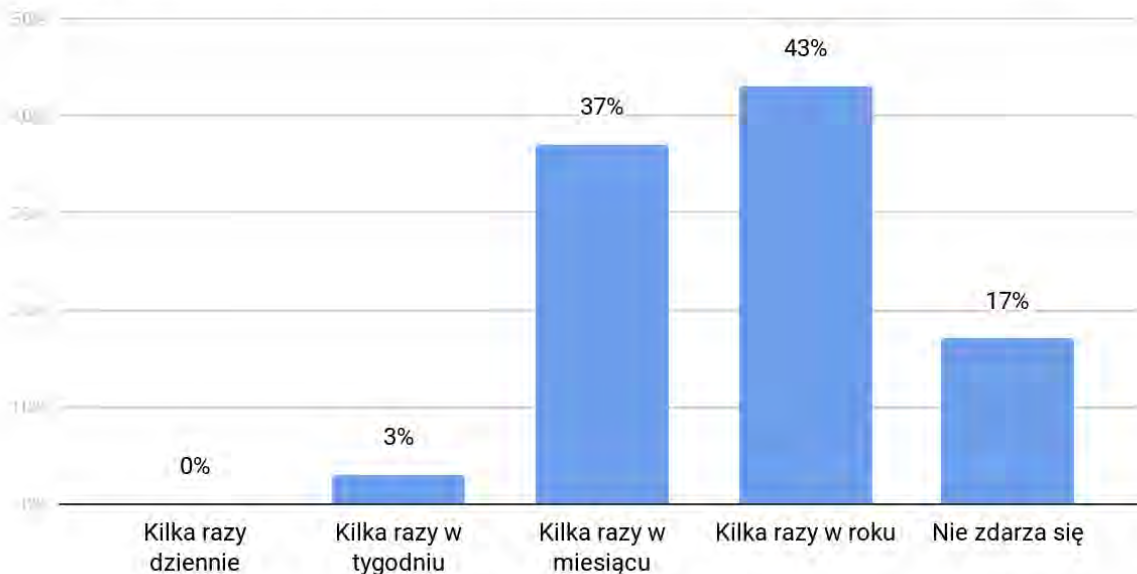
W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży alkoholu

Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Dopiewo deklarują, że przypadki **próby zakupu alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (43%) oraz kilka razy w miesiącu (37%). 3% badanych twierdzi, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w tygodniu. 17% badanych przyznaje, że takie sytuacje nie zdarzają się u nich w ogóle.** Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane na terenie gminy **sporadycznie.**

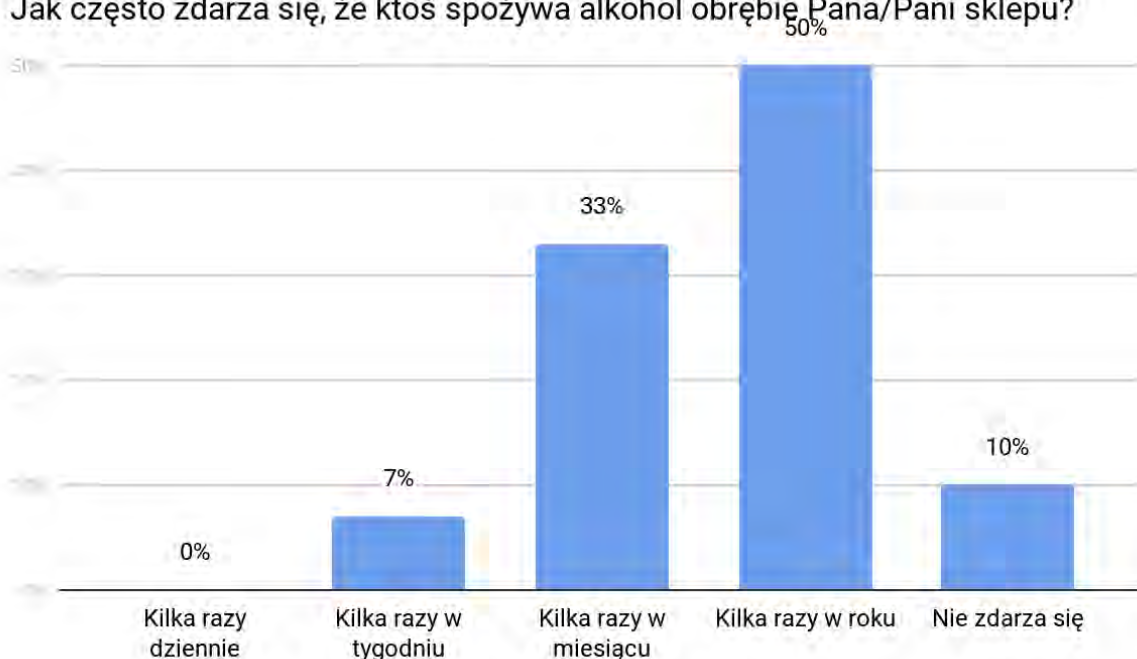
²⁰ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się i raczej nie zgadzam się

Jak często zdarza się, że osoba nieletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być sporadycznym zjawiskiem. 50% badanych stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w roku, 33% - kilka razy w miesiącu, a 7% - kilka razy w tygodniu. 10% sprzedawców przyznaje, że takie sytuacje im się nie zdarzają.

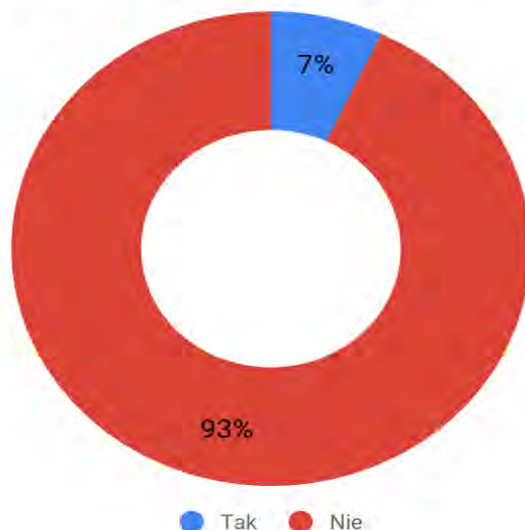
Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol obrębem Pana/Pani sklepu?

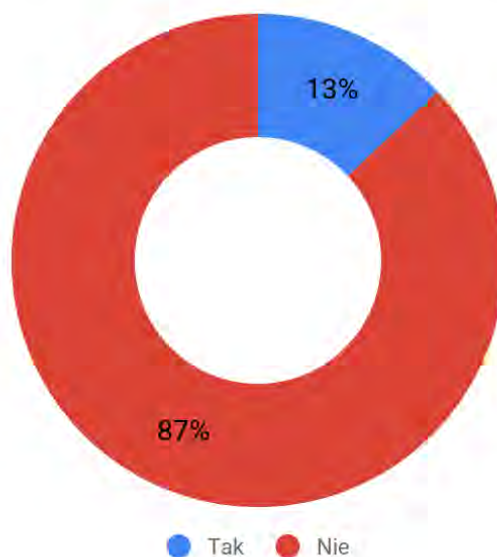
Zdecydowana większość badanych sprzedawców (93%) odpowiedziała, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu.

Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zdarzenie związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Zdaniem **87% badanych sprzedawców** w ciągu ostatnich 3 miesięcy **nie było konieczności wzywania policji lub straży miejskiej** z prośbą o interwencję w związku z używaniem alkoholu w obrębie sklepu.

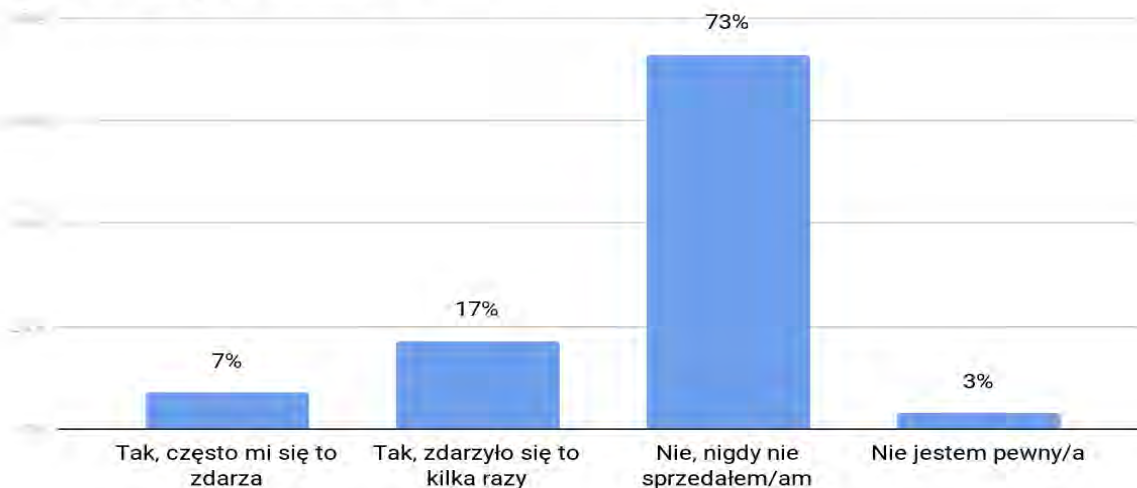
Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać policję/straż miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zdarzenia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

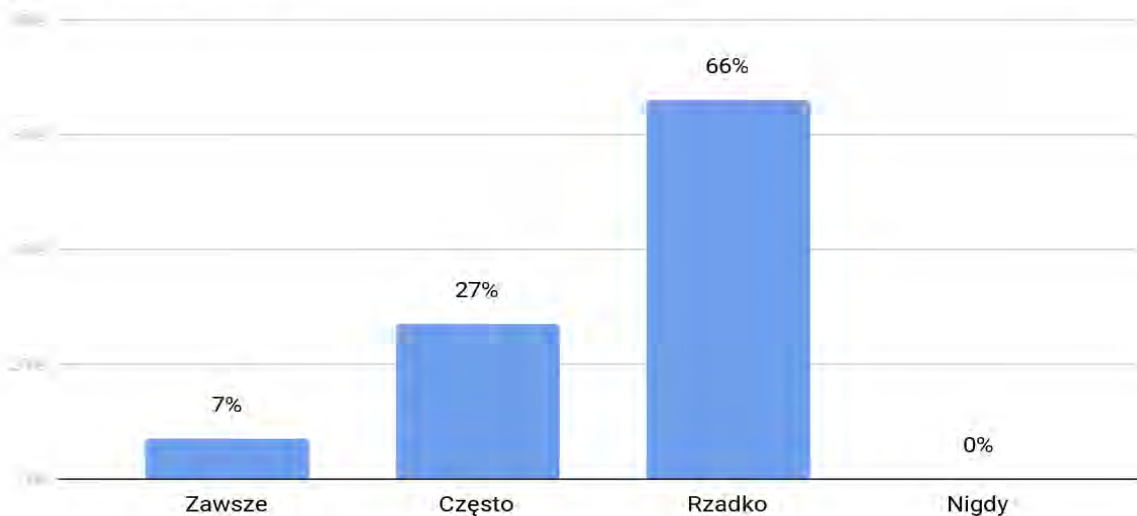
Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim wskazuje, że **większość sprzedawców (73%) nigdy nie sprzedała alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie**. 17% przyznaje, że zdarzyło im się to kilka razy, a 7% - że zdarza się często.

Czy kiedykolwiek sprzedał/a Pan/Pani alkohol osobie, o której wiedział/a Pan/Pani, że jest nieletnia?

W przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko 7% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Często robi to 27% osób. **Większość badanych sprzedawców (66%) przyznała, że rzadko proszą o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta.**

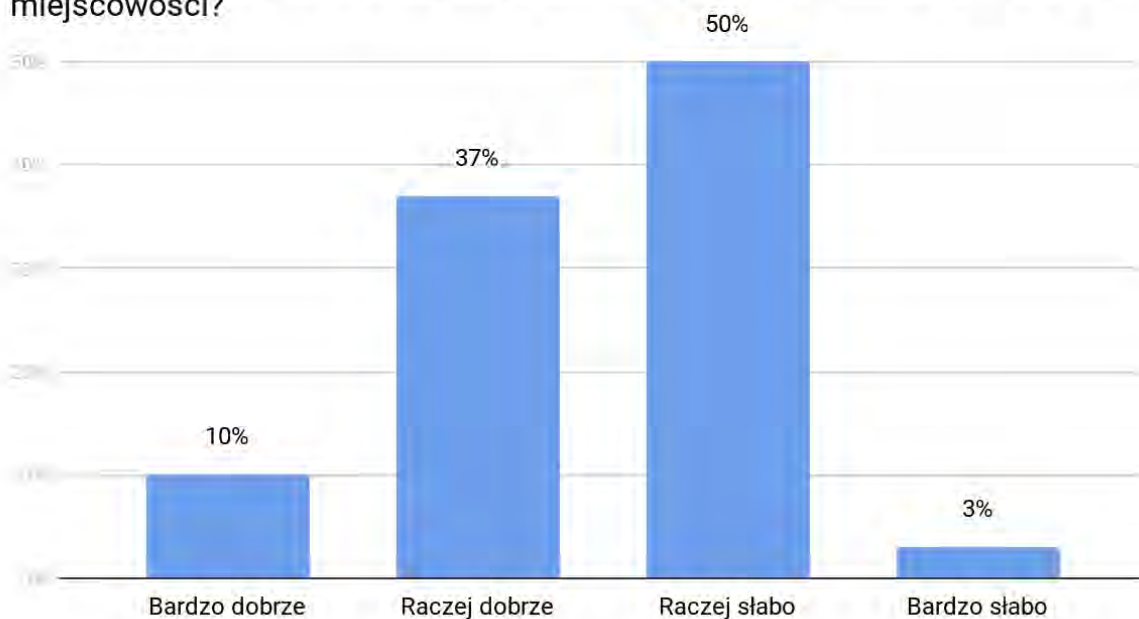
W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Dopiewo. **Łącznie 47% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.** Natomiast łącznie 53% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej i bardzo słabo.

Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na każde pytanie zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy), przemocy oraz uzależnienia od nowoczesnych mediów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli udział uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 szkoły podstawowej.

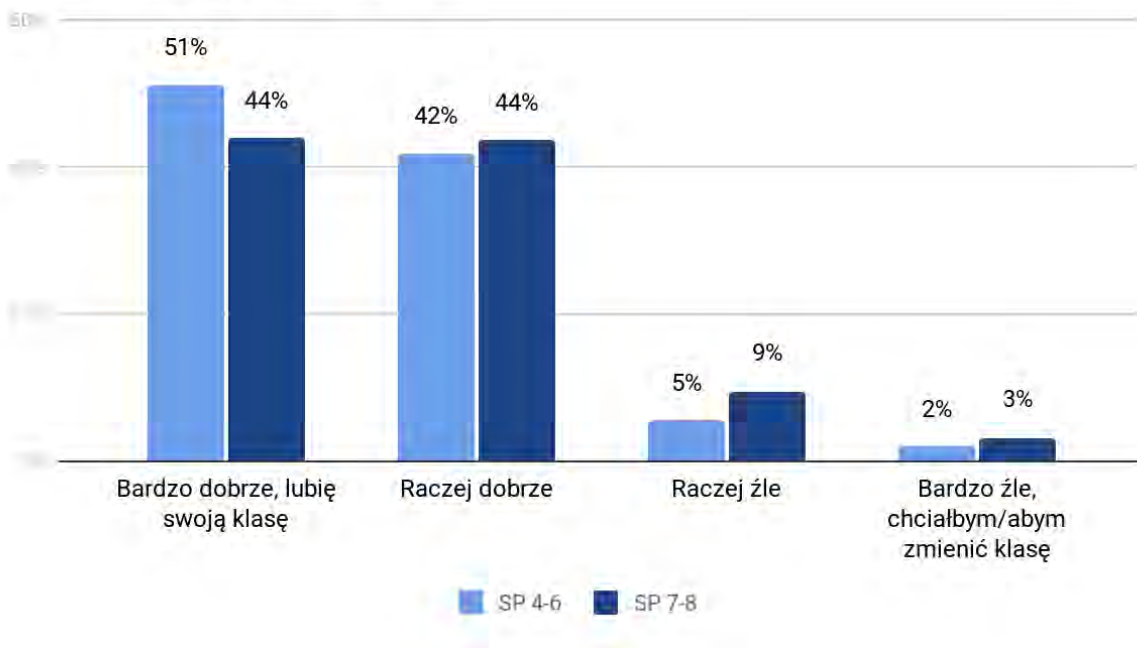
Liczebność grup badanych	
Klasy 4 – 6	480
Klasy 7 – 8	317
Łącznie	797

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: **najlepiej w klasie czują się uczniowie klas młodszych szkoły podstawowej (łącznie 93%²¹)**. Takiego samego zdania jest **88% uczniów klas starszych szkoły podstawowej**. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 2% uczniów klas 4-6 oraz 3% uczniów klas 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.

Jak czujesz się w swojej klasie?

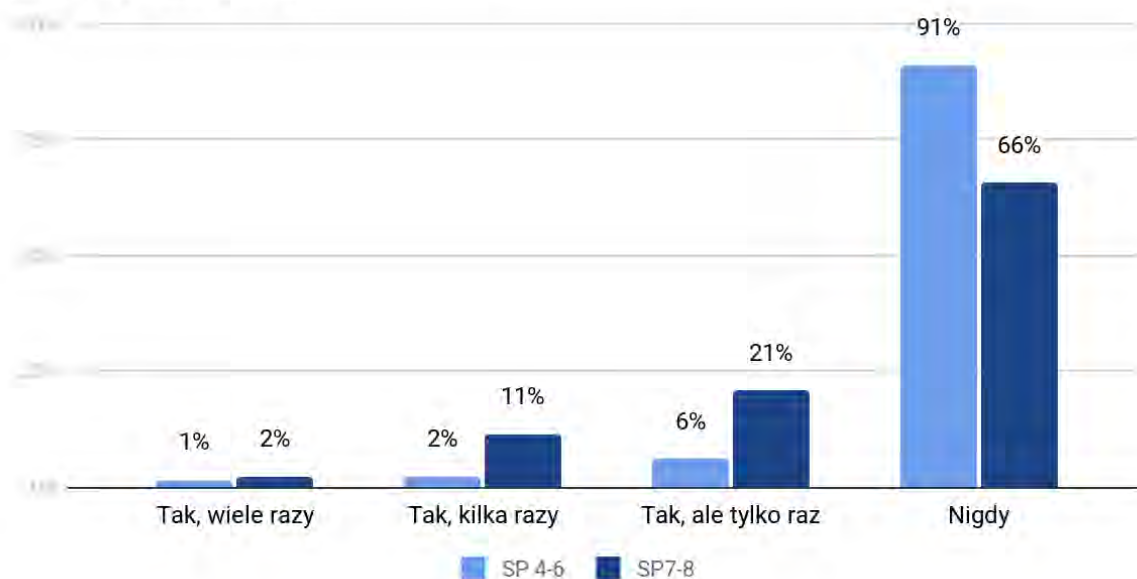

²¹ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

Uczniowie najmłodszych klas podstawowych w zdecydowanej większości **nigdy nie byli na wagarach** (SP 4-6 - 91%). Wśród **uczniów klas starszych** szkoły podstawowej również większość **nigdy nie wagarowała** (SP 7-8 - 66%). Jednakże 21% starszych i 6% młodszych uczniów przyznało, że **byli na wagarach, ale tylko raz**. Do wagarowania **kilka razy** przyznało się 2% uczniów klas 4-6 i 11% uczniów klas 7-8, natomiast do **wielokrotnego wagarowania** 1% młodszych i 2% starszych uczniów.

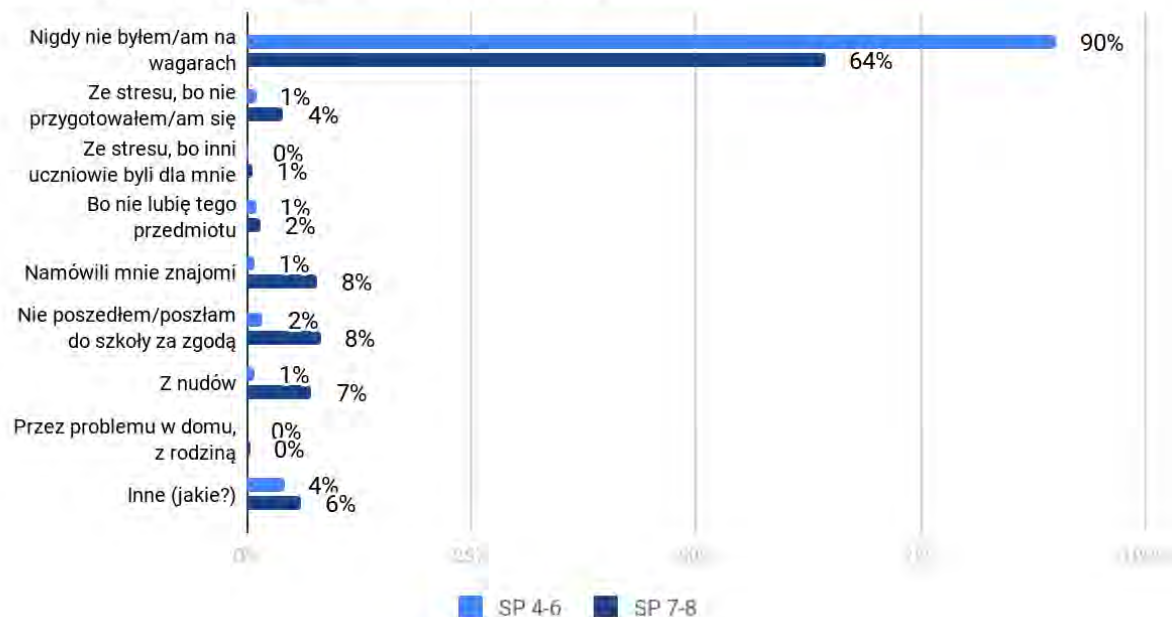
Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach (gdzieś poza szkołą mimo, że trwały lekcje, nie będąc chorym/a)?

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być **powody, dla których decydują się to robić**²². Uczniowie w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że to pytanie ich nie dotyczy, bo nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 - 90%; SP 7-8 - 64%). Jednakże niewielka część z nich odpowiedziała, że wagarowali **bo namówili ich znajomi** (SP 7-8 - 8%), **nie poszli do szkoły za zgodą rodziców** (SP 7-8 - 8%), **opuścili lekcje z powodu nudy** (SP 7-8 - 7%) **lub ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia** (SP 7-8 - 4%).

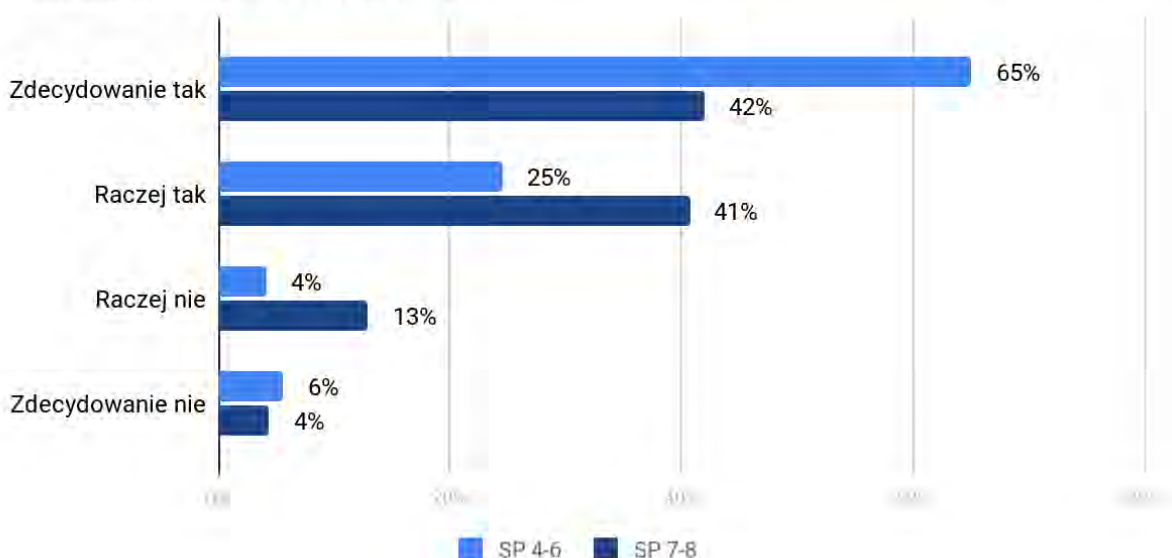
²² Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Jeśli byłeś/aś na wagarach, to z jakiego powodu?

Zbadaliśmy poziom zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **Łącznie 90% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej oraz 83% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chciałoby lub raczej chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.**

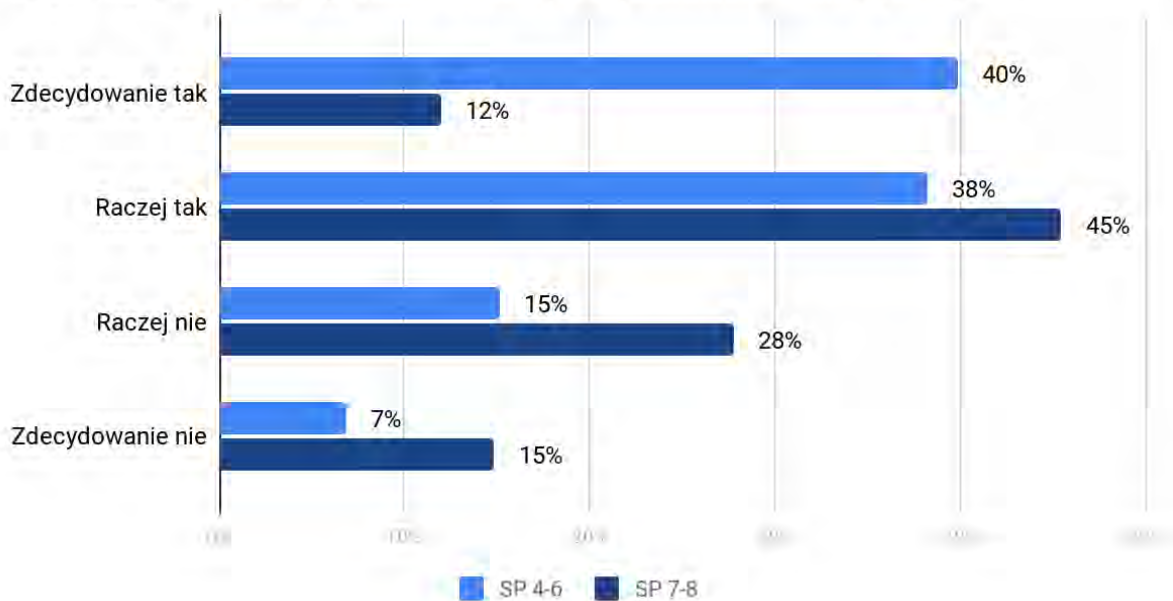
Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałybyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim problemie?

Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. **Dzieci i młodzież rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica**. Jednakże aż 78% uczniów klas młodszych oraz 57% uczniów klas starszych szkoły podstawowej w sytuacji problemowej obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.

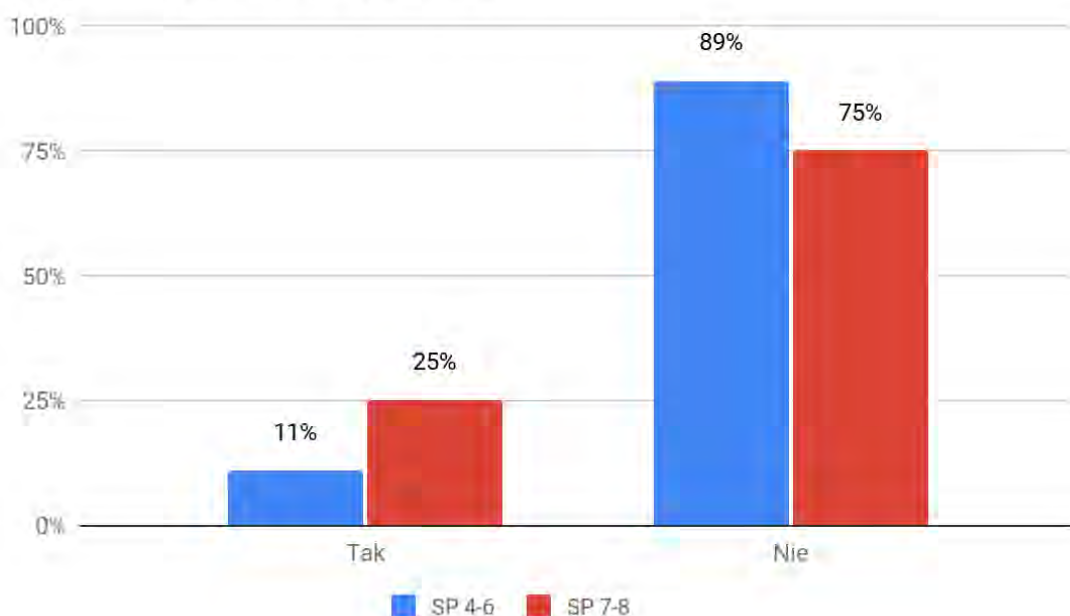
Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałbyś któremuś z nauczycieli i powiedział mu o swoim problemie?

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

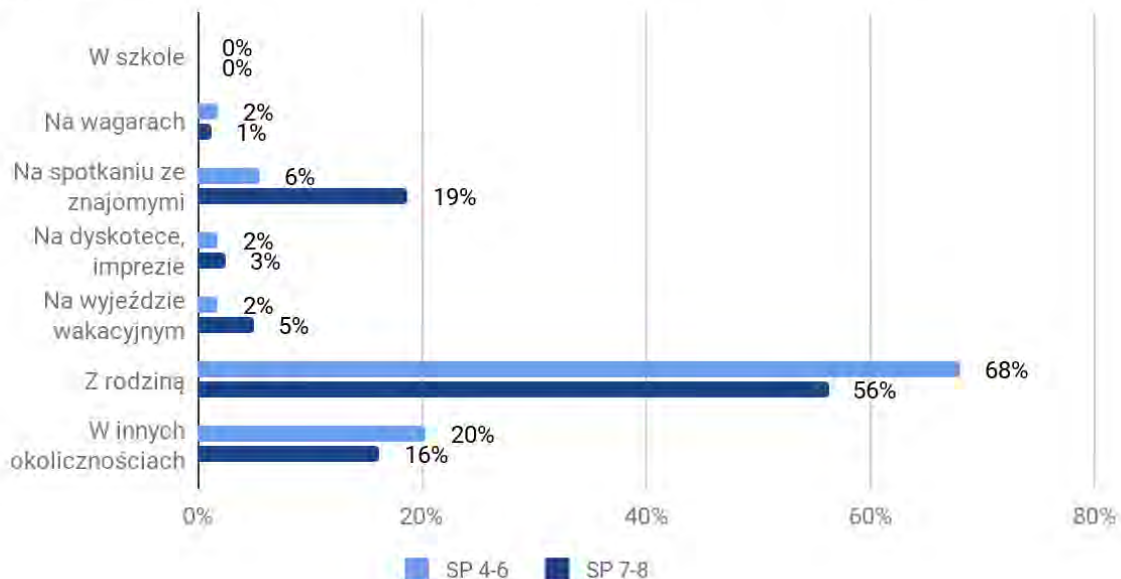
Inicjację alkoholową ma za sobą: 11% badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 25% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.

Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

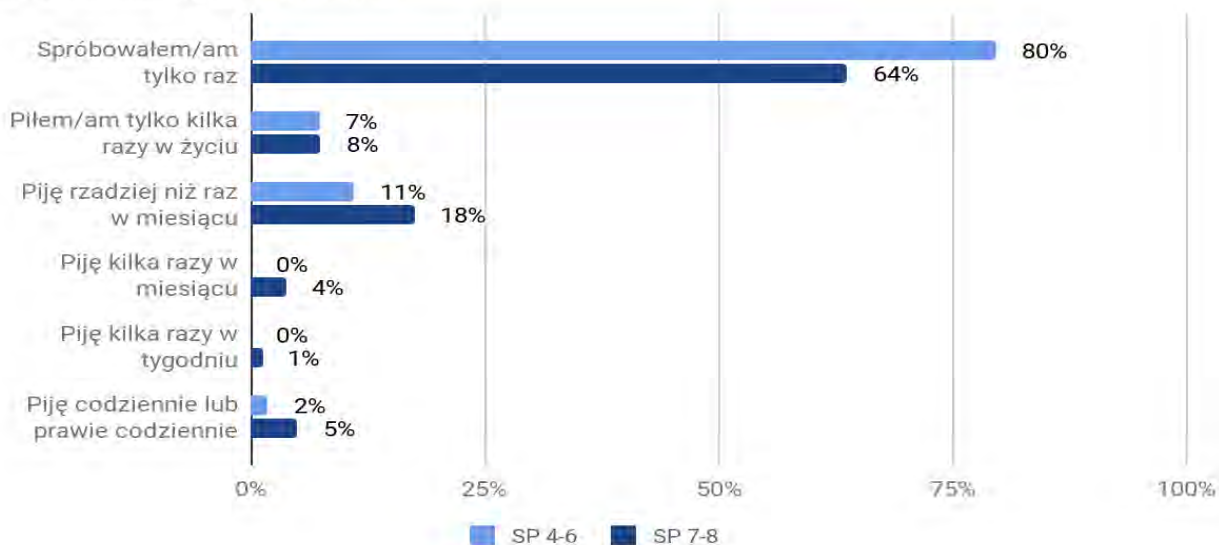
Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów są: **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 - 68%; SP 7-8 - 56%) i **spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6 - 6%; SP 7-8 - 19%). 2% uczniów klas 4-6 i 5% uczniów klas 7-8 przyznało, że pierwszy raz napili się alkoholu **na wyjeździe wakacyjnym**, a odpowiednio 2% i 3% - **na dyskotecze lub imprezie**. Niewielki odsetek uczniów swoją inicjację alkoholową miał **na wagarach** (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 1%).

W jakich okolicznościach (gdzie, z kim?) pierwszy raz spróbowałeś/aś alkoholu?

Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. Uczniowie przyznawali najczęściej, że pili tylko **raz w życiu** (SP 4-6 – 80%; SP 7-8 - 64%) lub **kilka razy w życiu** (SP 4-6 - 7%; SP 7-8 - 8%). Część uczniów przyznała, że pije **rzadziej niż raz w miesiącu** (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 18%) lub **kilka razy w miesiącu** (SP 7-8 - 4%). 2% młodszych i 5% starszych uczniów przyznało, że piją **codziennie lub prawie codziennie**.

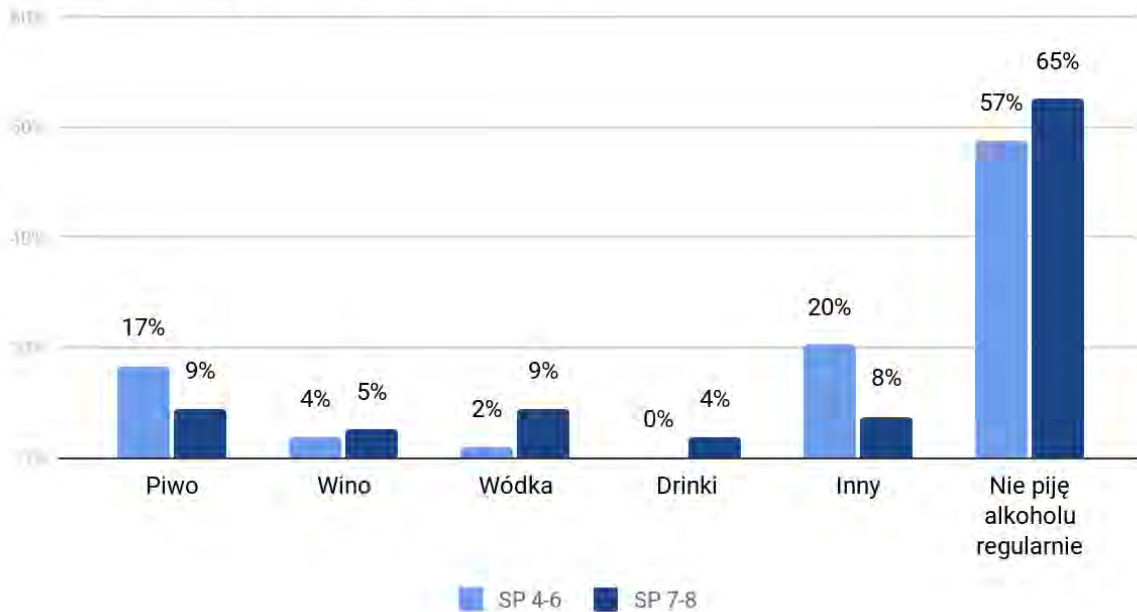
Jak często pijesz alkohol?

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 4-6 - 17%; SP 7-8 - 9%). 9% starszych uczniów szkoły podstawowej sięga po **wódkę**, a kolejne 5% - po **wino**. Deklaracje uczniów, którzy **nie piją alkoholu regularnie**: SP 4-6 - 57%; SP 7-8 - 65%.

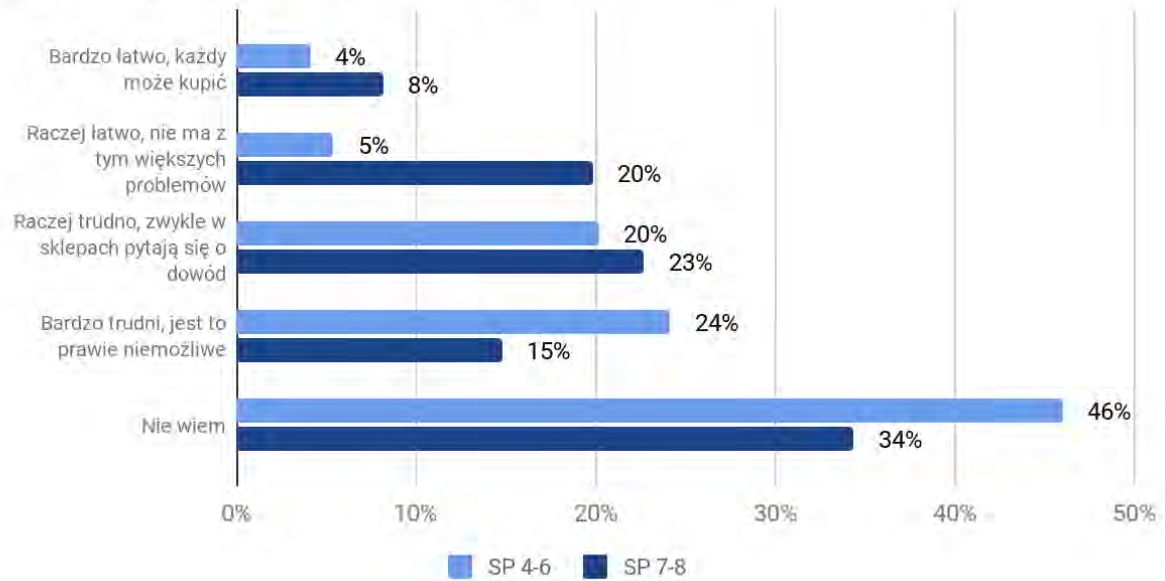
Po jaki alkohol najczęściej sięgasz?

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że **46% uczniów klas 4-6 oraz 34% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż.** Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **9% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8** twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie **44% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8**, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

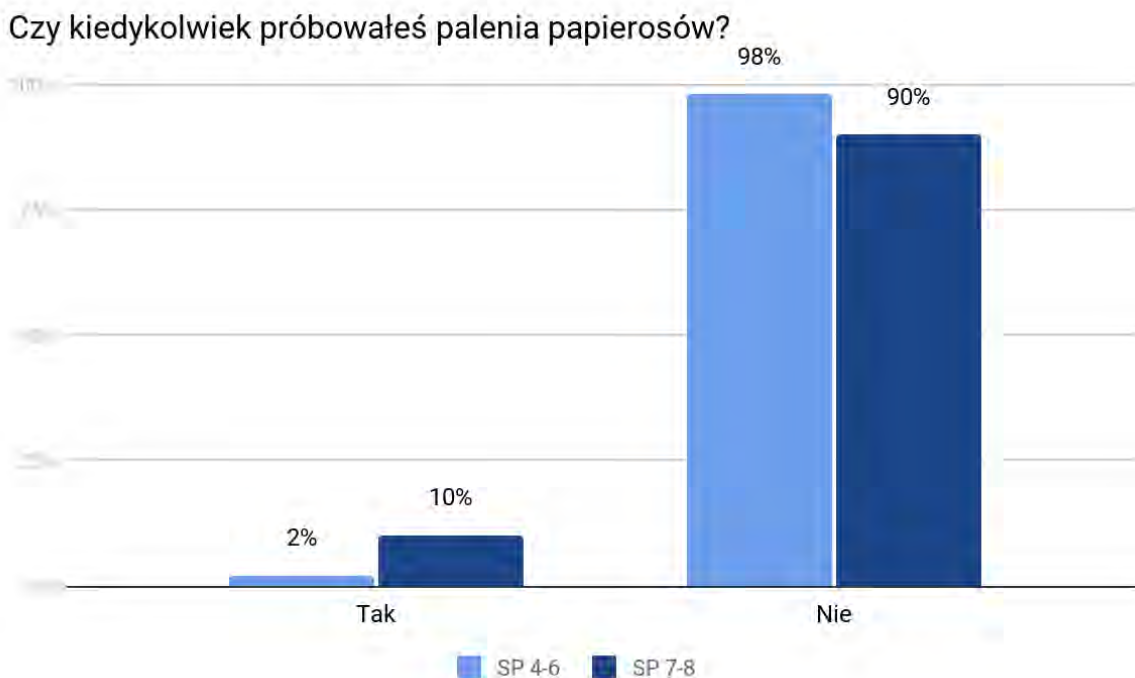

Czy uważasz, że łatwo jest kupić alkohol (piwo, wódkę), jeśli ma się mniej niż 18 lat (nie jest się osobą pełnoletnią)?

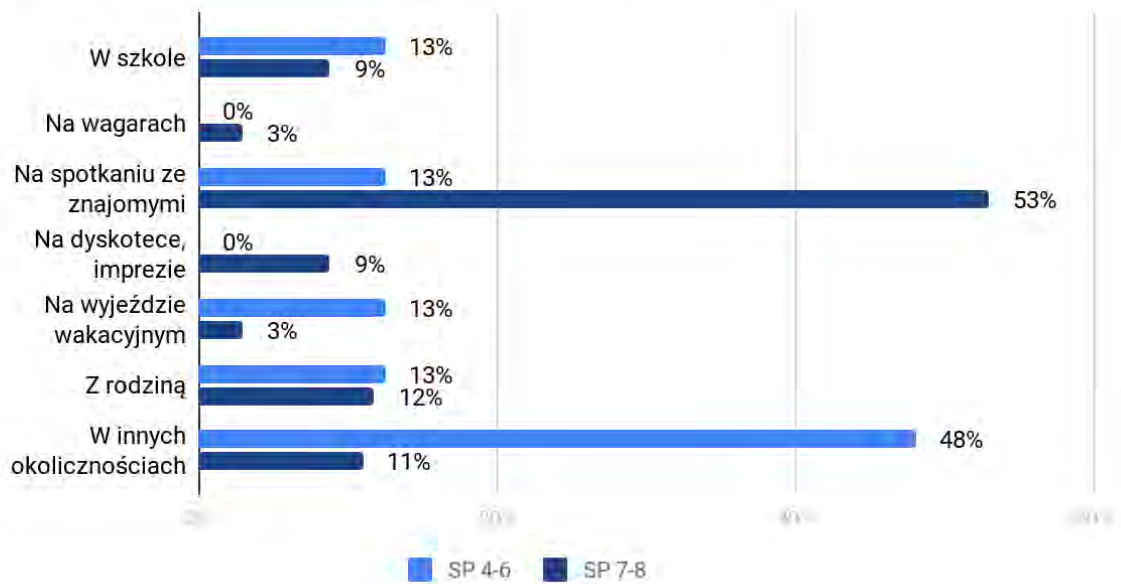
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach miało to miejsce. **Inicjację nikotynową ma za sobą 2% uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.**

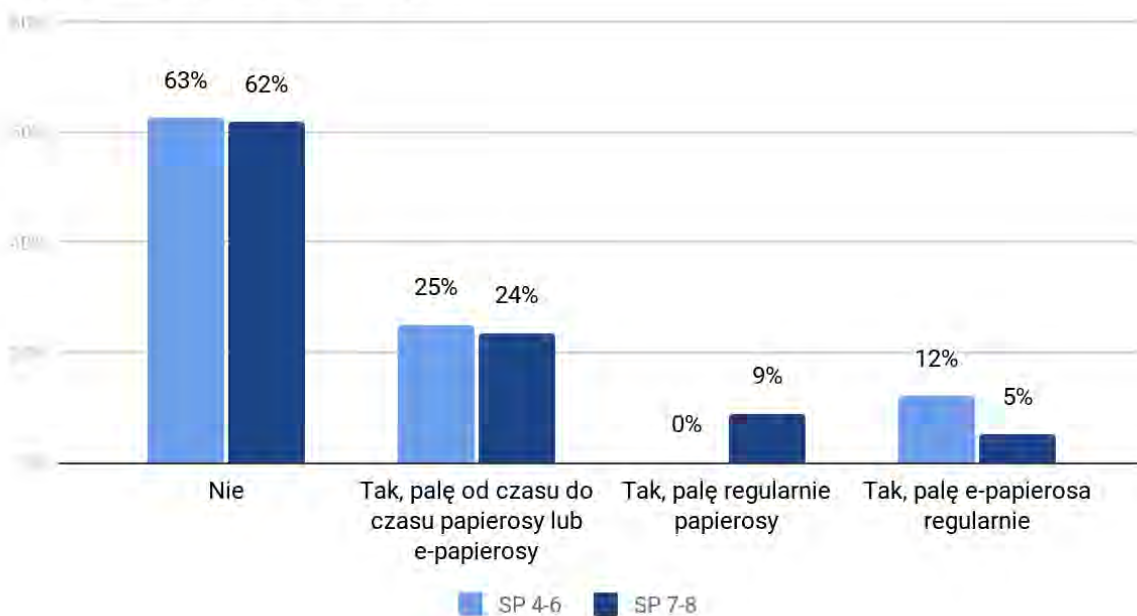
Najczęściej wskazywaną przez uczniów **okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 - 53%). W następnej kolejności uczniowie wskazywali **szkołę** (SP4-6 - 13%; SP 7-8 - 9%), **wyjazd wakacyjny** (SP 54-6 - 13%; SP 7-8 - 3%), **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 - 13%; SP 7-8 - 12%) oraz **dyskotekę** (SP 7-8 - 9%). 48% uczniów klas młodszych i 11% uczniów klas starszych odpowiedziało, że ich inicjacja nikotynowa odbyła się w innych okolicznościach.

W jakich okolicznościach (gdzie, z kim?) pierwszy raz spróbowałeś/aś papierosa?

Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6 - 63%; SP 7-8 - 62%). Spora część uczniów przyznała, że pali **od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy** (SP 4-6 - 25%; SP 7-8 - 24%), a inni przyznają się do **regularnego palenia e-papierosów** (SP 4-6 - 12%; SP 7-8 - 5%). 9% uczniów klas starszych **pali regularnie tradycyjne papierosy**.

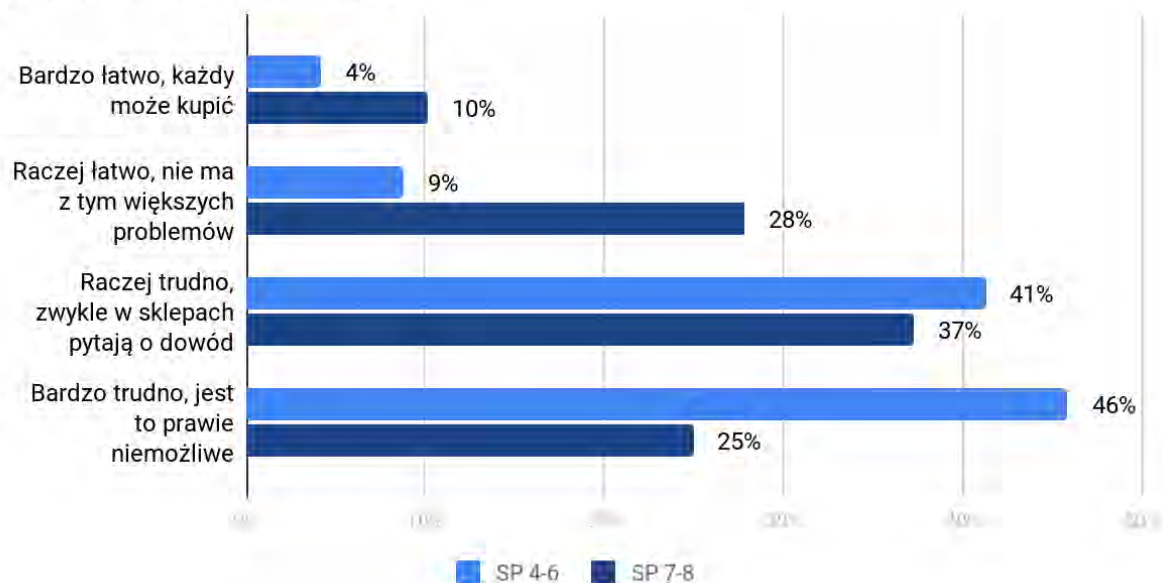
Czy obecnie palisz papierosy?

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 13% uczniów **najmłodszych klas podstawowych uznało, że jest to bardzo lub raczej łatwe, a łącznie 87% - raczej lub bardzo trudne.** Wśród uczniów klas 7-8, łącznie 38% oceniło, że **raczej lub bardzo łatwo**, natomiast 62% - **raczej lub bardzo trudno** jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.

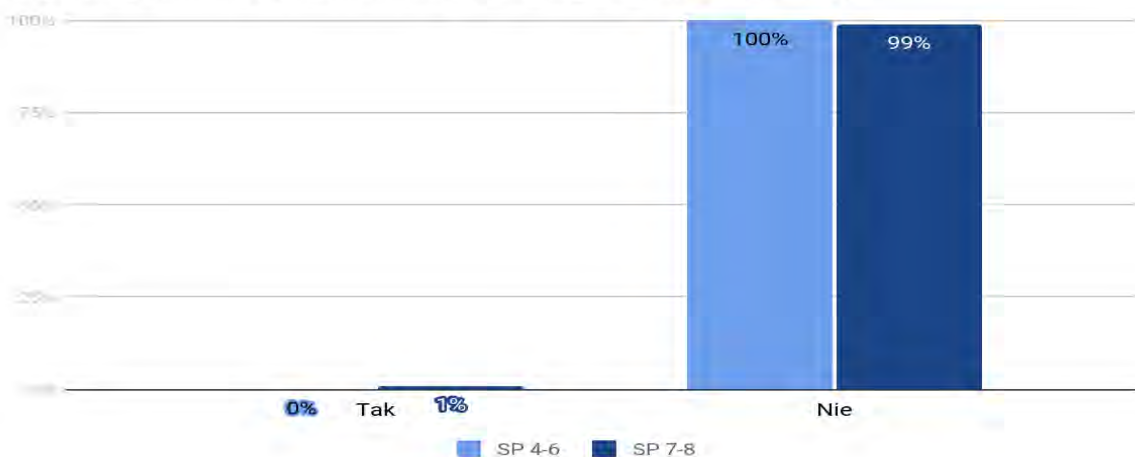
Czy uważasz, że łatwo jest kupić papierosy, jeśli ma się mniej niż 18 lat (nie jest się osobą pełnoletnią)?

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

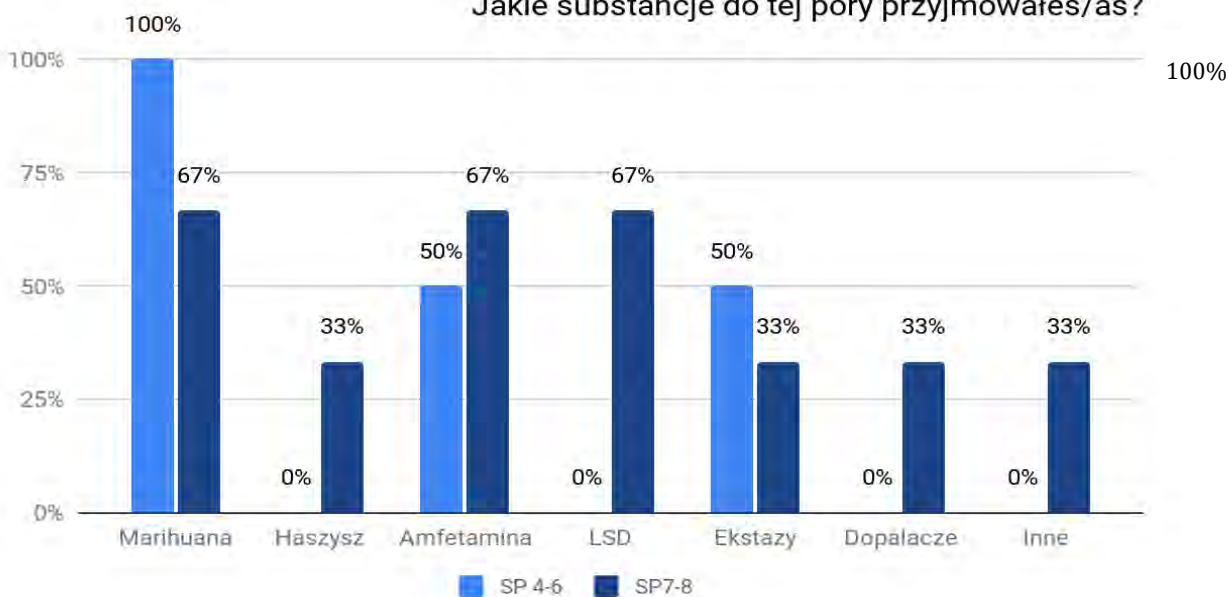
Wyniki badań wskazują, że **uczniowie w gminie Dopiewo nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy: SP 4-6 - 100%; SP 7-8 - 99%.**

Czy kiedykolwiek próbowałeś/aś narkotyków lub dopalaczy?

Substancja, którą przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie: marihuana, amfetamina, LSD i ekstazy²³.

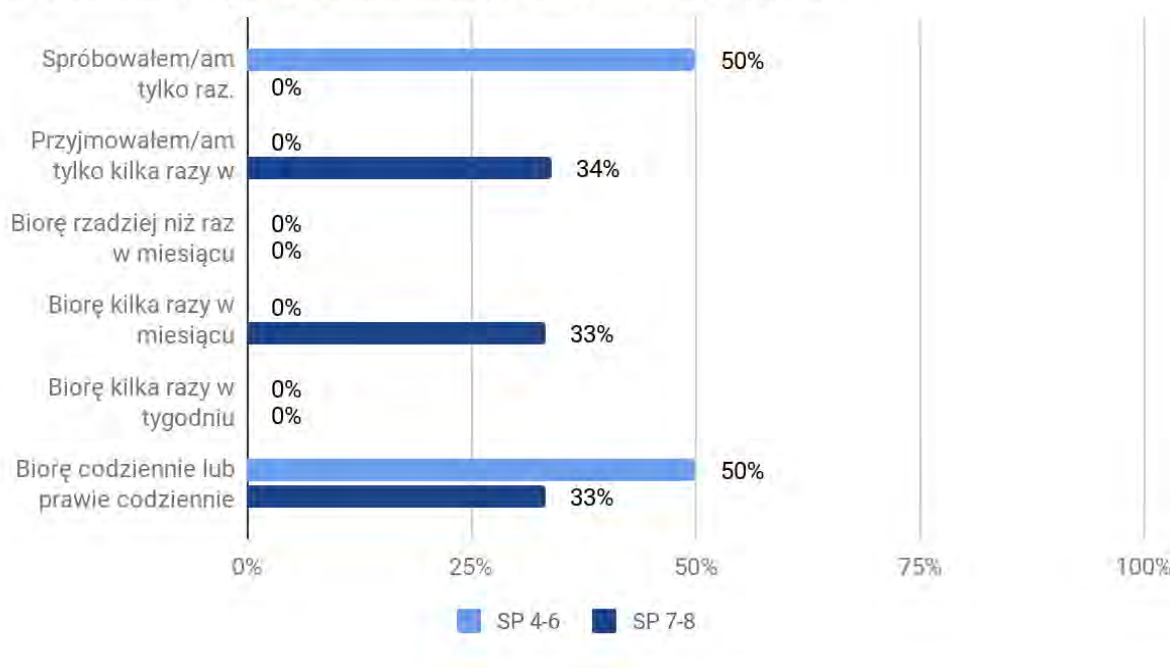
Jakie substancje do tej pory przyjmowałeś/aś?

²³ Wykres przedstawia odpowiedzi tylko tych uczniów, którzy deklarują, że mają za sobą pierwszy kontakt z narkotykami. Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

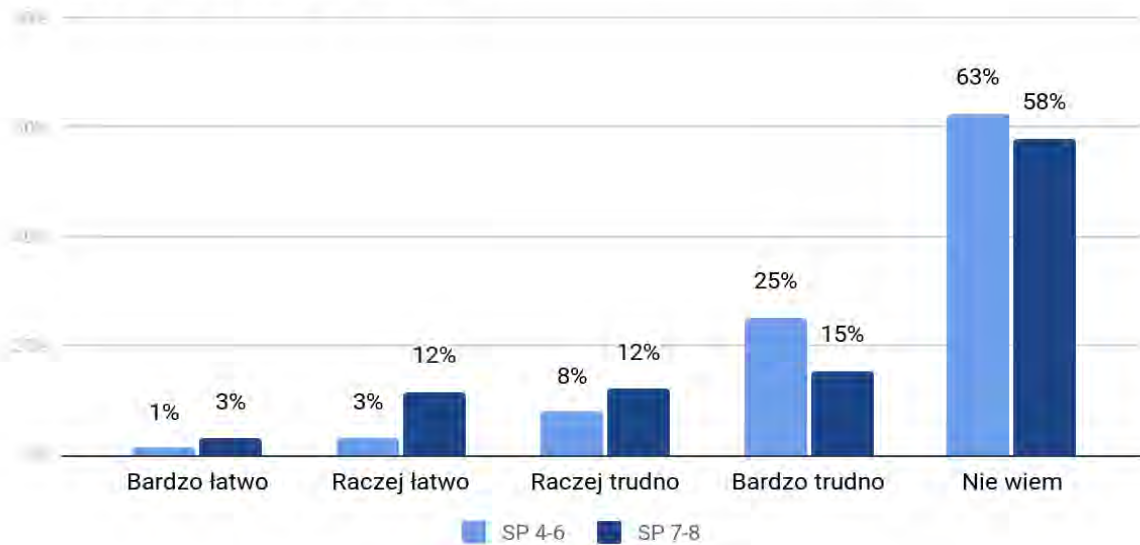
Na pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?**” uczniowie, którzy mają za sobą inicjację narkotykową odpowiedzieli, że **spróbowali tylko raz lub kilka razy w życiu**. Pojawiły się także odpowiedzi: **biore kilka razy w miesiącu oraz biore codziennie lub prawie codziennie**. Warto zaznaczyć, że są to pojedyncze przypadki, gdyż zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo deklarowała, że nie miała styczności z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki lub dopalacze.

Jak często przyjmujesz/bierzesz narkotyki lub dopalacze?

Uczniowie w większości **nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku** (SP 4-6 - 63%; SP 7-8 - 58%). Jednakże, 4% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **łatwe lub bardzo łatwe**. Łącznie 33% uczniów klas 4-6 oraz 27% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Czy uważasz, że łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w Twoim środowisku, w okolicy, na osiedlu, w szkole?

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Szczegółowe wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo przejawia właściwe postawy i przekonania wobec używania substancji psychoaktywnych. Większość uczniów jest zdania, że picie alkoholu nie pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach (SP 4-6 - 76%; SP 7-8 - 63%), a także, że bez alkoholu można się świetnie bawić na imprezie (SP 4-6 - 86%; SP 7-8 - 82%). Uczniowie uważają, że alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia (SP 4-6 - 76%; SP 7-8 - 83%), a także, że od dopalaczy można się uzależnić równie łatwo jak od narkotyków (SP 4-6 - 80%; SP 7-8 - 87%). Uczniowie nie uważają za normalne sytuacji, w której osoby w ich wieku piją regularnie alkohol (SP 4-6 - 94%; SP 7-8 - 88%) lub próbują narkotyków czy dopalaczy (SP 4-6 - 95%; SP 7-8 - 90%). Nie zgadzają się także ze stwierdzeniem, że dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki (SP 4-6 - 74%; SP 7-8 - 83%), ani, że jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem to się nie uzależni (SP 4-6 - 84%; SP 7-8 - 88%). Uczniowie twierdzą, że w ich szkole palenie papierosów nie jest modne (SP 4-6 - 93%; SP 7-8 - 78%).

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	24%	34%	16%	26%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	16%	22%	54%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	66%	10%	6%	18%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	2%	9%	85%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	8%	6%	15%	71%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	10%	16%	23%	51%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	2%	9%	86%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	57%	23%	5%	15%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	6%	10%	23%	61%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	4%	3%	15%	78%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8

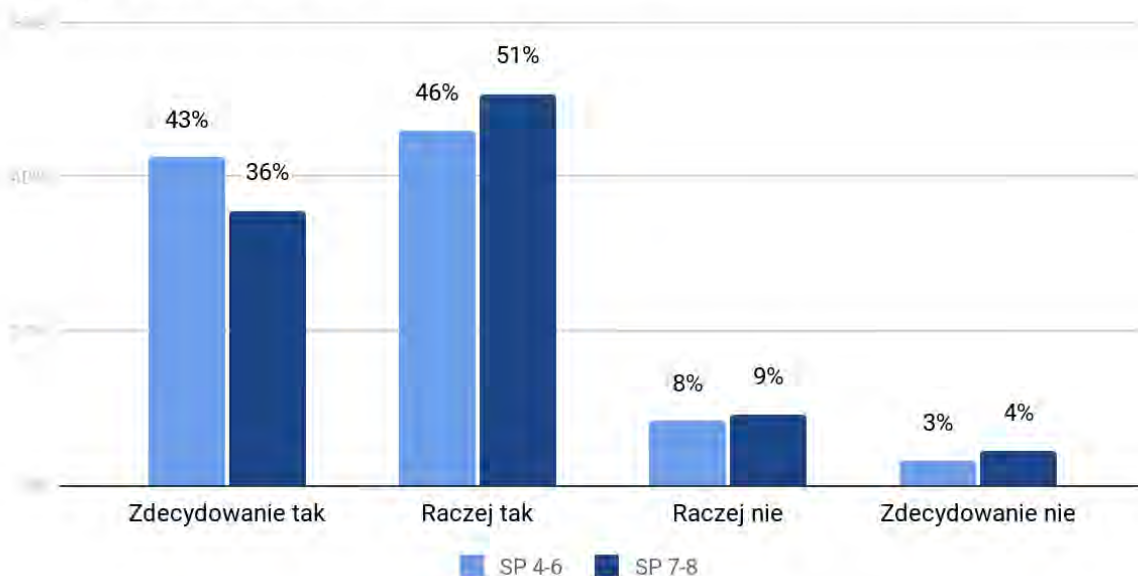
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	23%	40%	16%	21%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	11%	26%	27%	36%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	62%	21%	10%	7%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	8%	23%	65%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	8%	10%	26%	56%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5%	12%	27%	56%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	4%	6%	14%	76%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	66%	21%	3%	10%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	3%	10%	23%	65%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	5%	17%	30%	48%

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Dopiewo pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska przemocy w środowisku szkolnym.

Łącznie²⁴ 98% uczniów klas 4-6 oraz 87% uczniów klas 7-8 czuje się w szkole bezpiecznie. Jednakże, część uczniów przyznała, że raczej lub zdecydowanie **nie czują się w swojej szkole bezpiecznie** (łącznie: SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 13%).

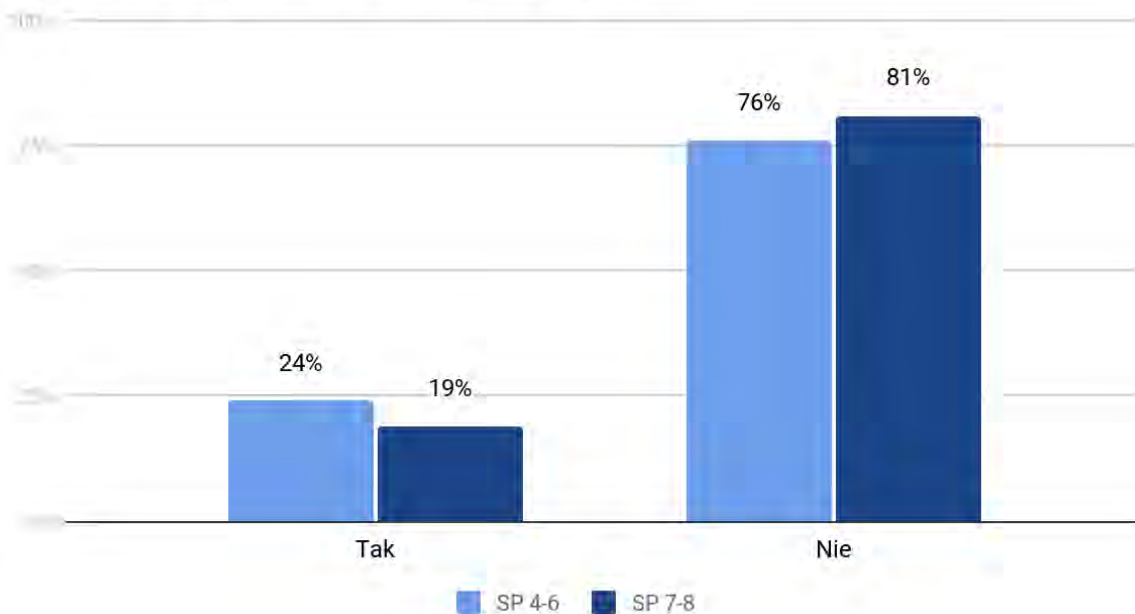
Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole? Czyli czy idziesz tam bez żadnych obaw i strachów?

24% uczniów klas 4-6 oraz 19% uczniów klas 7-8 przyznało, że w ich szkole są uczniowie, których się boją. Reszta uczniów (SP 4-6 - 76%; SP 7-8 - 81%) twierdzi, że nie ma u nich w szkole takich osób.

²⁴ Suma odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak

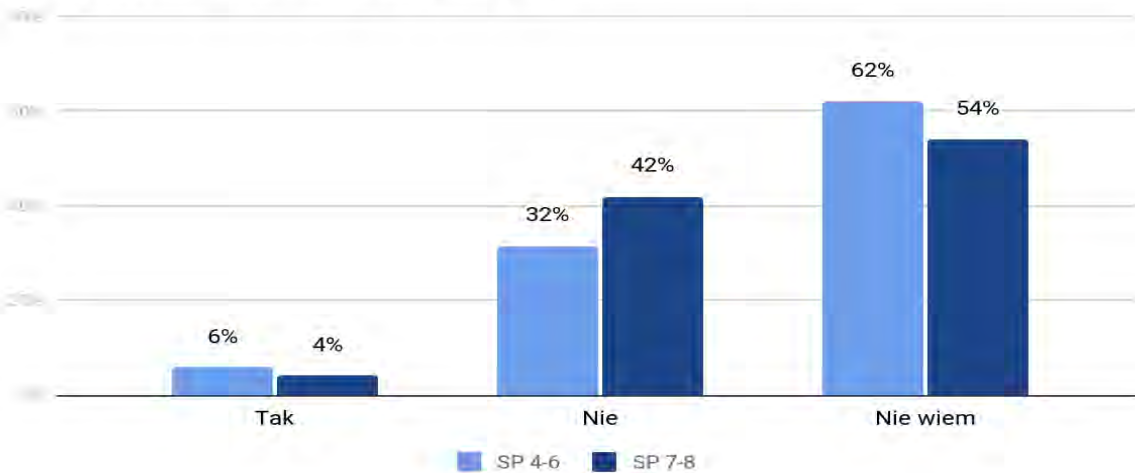
Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że **w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów – przyznaje to 6% uczniów klas 4-6 i 4% uczniów klas 7-8. 32% uczniów klas 4-6 i 42% uczniów klas 7-8 twierdzi, że w ich szkole nie ma takiego zwyczaju. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że nie wiedzą, czy w ich szkole występuje zwyczaj prześladowania młodszych uczniów (SP 4-6 - 62%; SP 7-8 - 54%).**

Można zatem uznać, że **prześladowanie młodszych uczniów w szkołach w gminie Dopiewo jest zjawiskiem marginalnym.**

Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania i straszenia najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

Zdaniem uczniów klas 4-6 **najczęstszymi przejawami przemocy w szkole są przypadki przemocy psychicznej**, takie jak wyśmiewanie kogoś lub przeżywanie czy obgadywanie kogoś za plecami. Takie sytuacje zdarzają się kilka razy w tygodniu (odpowiednio 24% i 22%), a niekiedy nawet codziennie (21% i 22%). Z mniejszą częstotliwością występuje unikanie, ignorowanie czy wykluczanie z grupy. 35% uczniów twierdzi, że **przemoc fizyczna**, taka jak kopanie czy bicie nie występuje nigdy, natomiast pozostali uczniowie odpowiedzieli, że takie przypadki się zdarzają, z różną częstotliwością. Najrzadziej występującymi przejawami przemocy i agresji w szkole są według uczniów klas 4-6: groźenie i szantażowanie (68% - nigdy), zabieranie pieniędzy lub rzeczy (69% - nigdy) oraz wandalizm (55% - nigdy).

Z odpowiedzi uczniów klas 7-8 wynika, że **starsi uczniowie również najczęściej spotykają się w szkole z przejawami przemocy psychicznej**. Wyśmiewanie i przeżywanie innych zdarza się najczęściej kilka razy w tygodniu (24%), a nawet codziennie (33%). Podobnie jak obgadywanie za plecami (kilka razy w tygodniu - 27%, codziennie - 36%) czy unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy (kilka razy w tygodniu - 22%, codziennie - 22%). Uczniowie twierdzą, że **przemoc fizyczna**, taka jak kopanie czy bicie występuje sporadycznie (kilka razy w miesiącu - 21% lub kilka razy w roku - 25%), podobnie jak wandalizm (odpowiednio 19% i 24%). Według uczniów klas 7-8 najrzadziej w ich szkole dochodzi do stosowania gróźb i szantażu (59% - nigdy) oraz zabierania pieniędzy lub rzeczy (61% - nigdy).

Szczegółowe odpowiedzi uczniów przedstawiono w tabelach poniżej.

Przemoc w szkole według uczniów klas 4-6

<i>Objawy przemocy w szkole</i>	<i>Codziennie</i>	<i>Kilka razy w tygodniu</i>	<i>Kilka razy w miesiącu</i>	<i>Kilka razy w roku</i>	<i>Nigdy</i>
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	21%	24%	15%	17%	23%
Obgadywanie za plecami	22%	22%	15%	14%	27%
Unikanie, ignorowanie. wykluczanie z grupy	10%	16%	16%	19%	39%
Groźenie komuś, szantażowanie	3%	6%	8%	15%	68%
Kopanie, bicie	15%	17%	16%	17%	35%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	2%	4%	8%	17%	69%
"Wandalizm - niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	4%	8%	11%	22%	55%

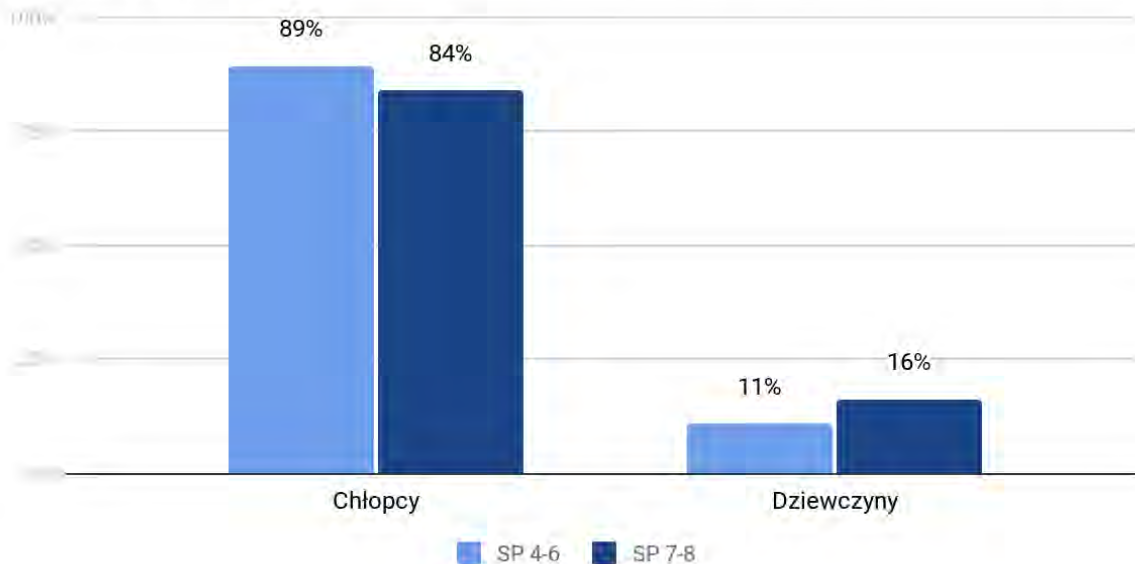
Przemoc w szkole według uczniów klas 7-8

<i>Objawy przemocy w szkole</i>	<i>Codziennie</i>	<i>Kilka razy w tygodniu</i>	<i>Kilka razy w miesiącu</i>	<i>Kilka razy w roku</i>	<i>Nigdy</i>
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	33%	24%	17%	14%	12%
Obgadywanie za plecami	36%	27%	16%	12%	9%
Unikanie, ignorowanie. wykluczanie z grupy	22%	22%	14%	18%	24%
Groźenie komuś, szantażowanie	5%	5%	11%	20%	59%
Kopanie, bicie	14%	13%	21%	25%	27%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	9%	8%	6%	16%	61%
"Wandalizm - niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	10%	8%	19%	24%	39%

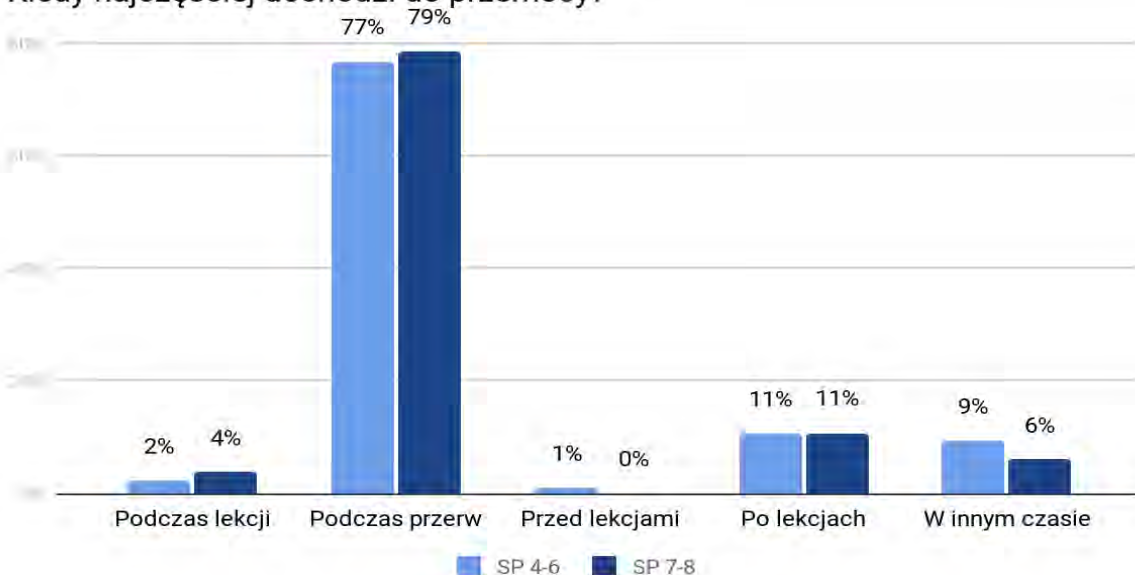
Zdaniem większości uczniów przemoc i agresję częściej stosują chłopcy (SP 4-6 - 89%; SP 7-8 - 84%) niż dziewczęta (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 16%).

Wymienione wyżej sytuacje są przejawami agresji. Kto w szkole częściej robi takie rzeczy?

Zdaniem większości uczniów najczęściej do przemocy w szkole dochodzi podczas przerw (SP 4-6 - 79%; SP 7-8 - 79%), a także po lekcjach (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 11%).

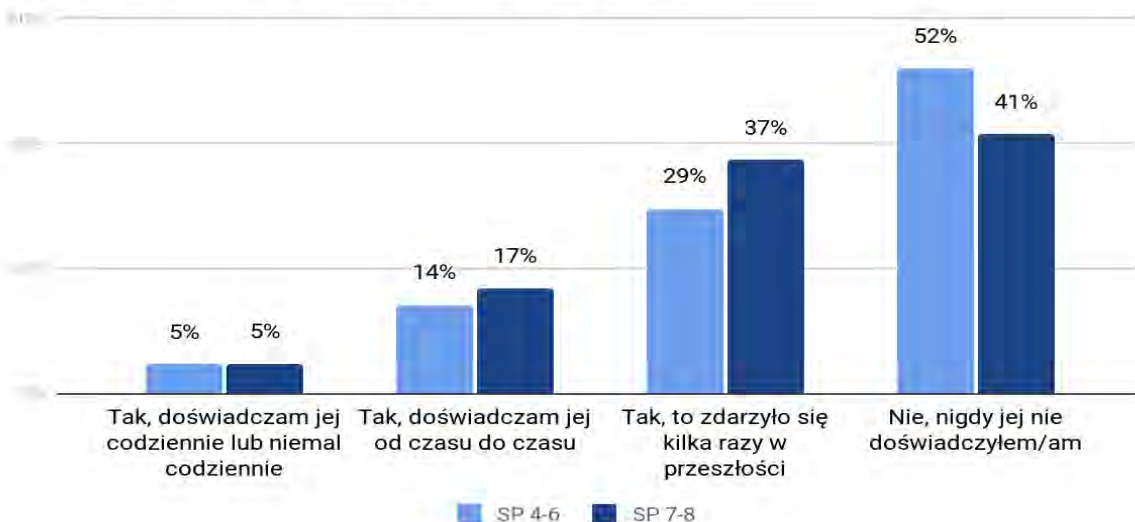
Kiedy najczęściej dochodzi do przemocy?

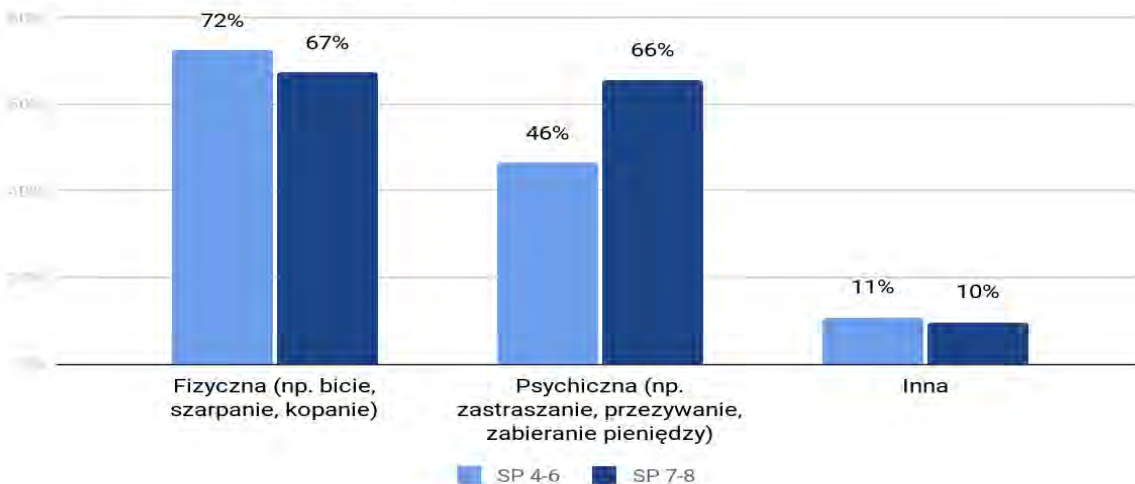
48% młodszych uczniów i 59% starszych uczniów przyznaje, że przynajmniej raz doświadczyli przemocy i agresji w szkole. Najczęściej były to kilkukrotne zdarzenia w przeszłości (SP 4-6 - 29%; SP 7-8 - 37%), jednak **część uczniów przyznaje, że nadal doświadczają przemocy** od czasu do czasu (SP 4-6 - 14%; SP 7-8 - 17%), a niektórzy nawet codziennie lub prawie codziennie (SP 4-6 - 5%; SP 7-8 - 5%).

Czy doświadczasz przemocy i agresji w szkole?

Uczniowie najczęściej²⁵ padali ofiarą przemocy fizycznej, to znaczy byli bici, szarpani lub kopani (SP 4-6 - 72%; SP 7-8 - 67%). Do doznawania **przemocy psychicznej** (np. bycia zastraszonym czy przezywanym) przyznało się 46% uczniów klas młodszych i 66% uczniów klas starszych.

Jakiego rodzaju to była przemoc?

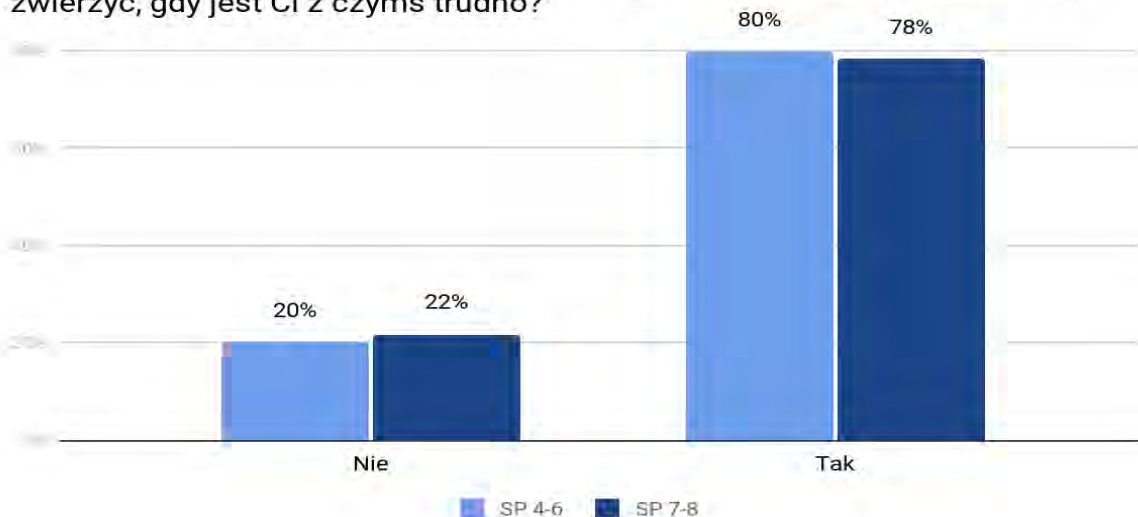

²⁵ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedna odpowiedź.

Większość uczniów posiada w klasie lub w szkole przynajmniej jedną osobę, której mogą się zwierzyć, gdy jest im z czymś trudno (SP 4-6 - 80%; SP 7-8 - 78%). Jednakże, **co piąty badany przyznaje, że nie ma w nikim wsparcia w trudnych chwilach** (SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 22%).

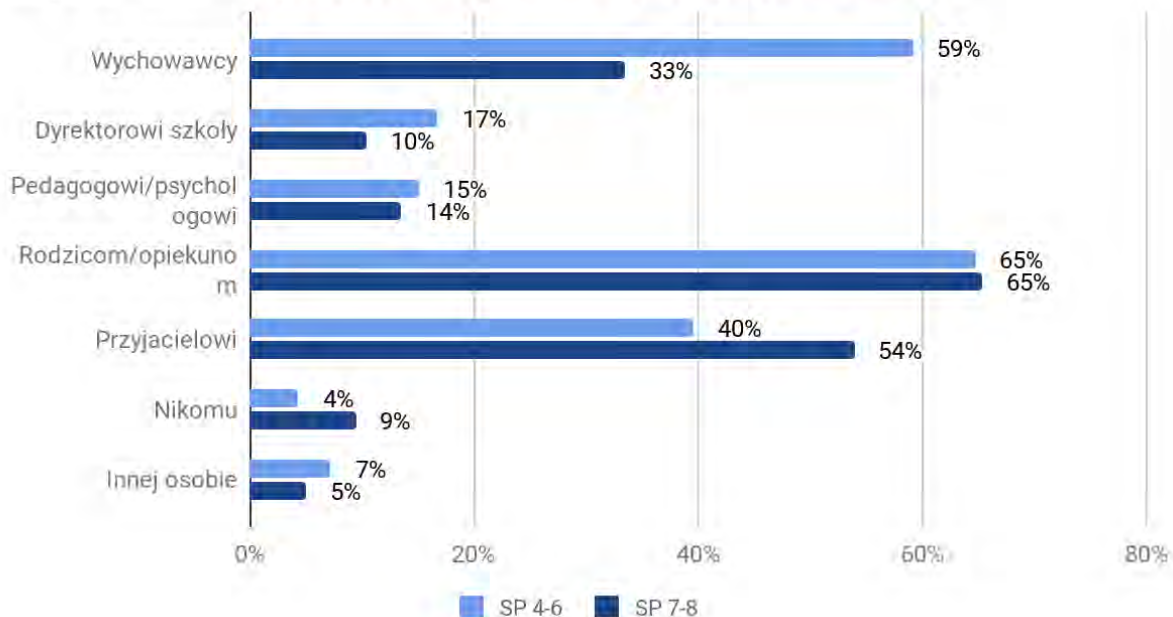
Czy masz w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której możesz się zwierzyć, gdy jest Ci z czymś trudno?

W sytuacji doświadczania przemocy uczniowie najchętniej powiedzieliby o tym²⁶ swoim rodzicom lub opiekunom (SP 4-5 - 65%; SP 7-8 - 65%), wychowawcy (SP 4-6 - 59%; SP 7-8 - 33%) lub przyjacielowi (SP 4-6 - 40%; SP 7-8 - 54%). Z odpowiedzi wynika, że pedagog lub psycholog szkolny, a także dyrektor szkoły cieszą się najmniejszym zaufaniem uczniów. 4% młodszych i 9% starszych uczniów nie powiedziałoby nikomu o tym, że doświadczyli przemocy.

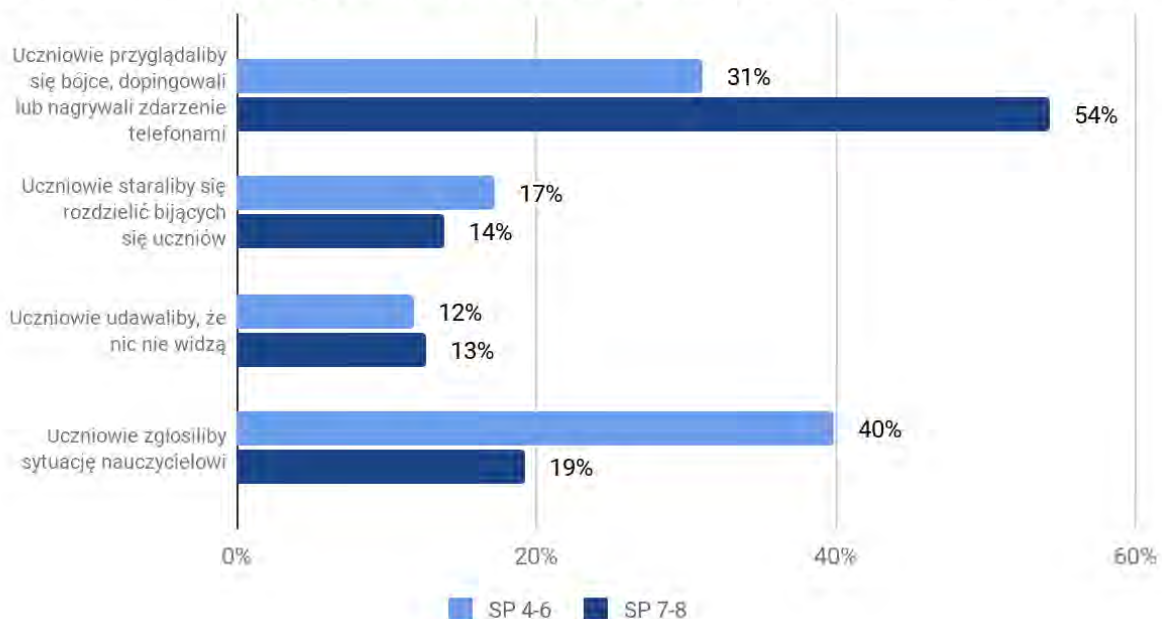
²⁶ Uczniowie mieli możliwość wybrania kilku odpowiedzi.

Gdybyś doświadczył/a przemocy, to komu byś o tym powiedział/a?

Następnie zapytaliśmy uczniów, **jak uczniowie w ich szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu**. 31% młodszych i aż 54% starszych uczniów odpowiedziało, że uczniowie **przyglądaliby się bójce, dopingowali lub nagrywali by zdarzenie telefonami**. 12% uczniów klas 4-6 oraz 13% uczniów klas 7-8 uważa, że uczniowie **udawaliby, że nic nie widzą**. Tylko 17% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 odpowiedzieli, że uczniowie **staraliby się rozdzielić bijących się**. 40% młodszych i 19% starszych uczniów uważa, że uczniowie w takiej sytuacji **zgłosiliby się po pomoc do nauczyciela**.

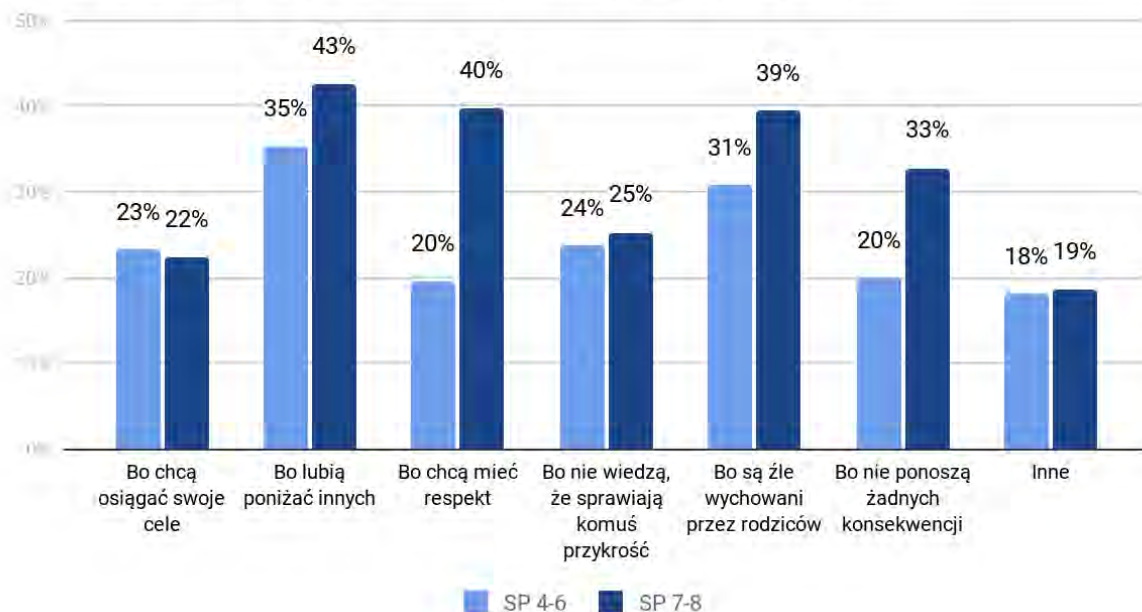
Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu?

Uczniowie zapytani o to, **dłaczego, ich zdaniem uczniowie zachowują się agresywnie** nie potrafili wskazać jednoznacznej odpowiedzi, zazwyczaj powodów było co najmniej kilka:

- bo lubią poniżać innych (SP 4-6 - 35%; SP 7-8 - 43%),
- bo chcą mieć respekt (SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 40%),
- bo są źle wychowani przez rodziców (SP 4-6 - 31%; SP 7-8 - 39%),
- bo nie ponoszą żadnych konsekwencji (SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 33%),
- bo nie wiedzą, że sprawiają komuś przykrość (SP 4-6 - 24%; SP 7-8 - 25%),
- bo chcą osiągać swoje cele (SP 4-6 - 23%; SP 7-8 - 22%),
- z innych powodów (SP 4-6 - 18%; SP 7-8 - 19%).

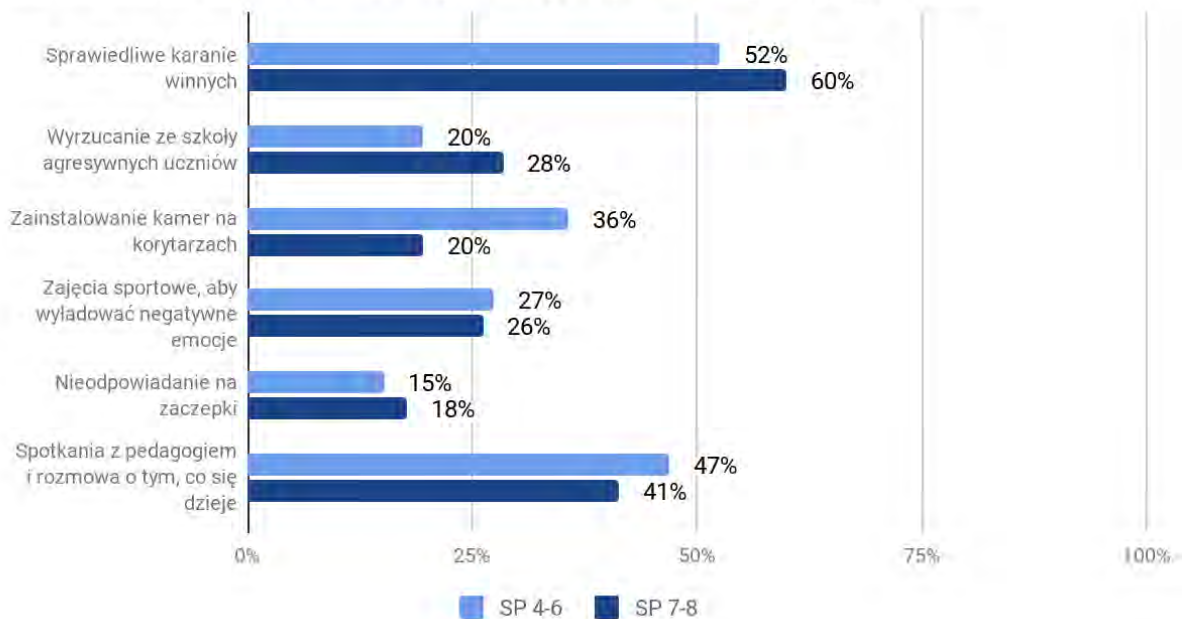
Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie?

Uczniowie zostali poproszeni o **wskazanie propozycji działań, które mogłyby pomóc walczyć ze zjawiskiem przemocy w szkole**²⁷. Na pierwszym miejscu uczniowie wskazali, że powinno występować **sprawiedliwe karanie winnych** (SP 4-6 - 52%; SP 7-8 - 60%), następnie **spotkania z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, aby porozmawiać, o tym co się dzieje** (SP 4-6 - 47%; SP 7-8 - 41%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali: **zainstalowanie kamer na korytarzach** (SP 4-6 - 36%; SP 7-8 - 20%), **organizację zajęć sportowych, podczas których uczniowie mogliby rozładować negatywne emocje** (SP 4-6 - 27%; SP 7-8 - 26%), **wyrzucanie agresywnych uczniów ze szkoły** (SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 28%) oraz **nie reagowanie na zaczepki** (SP 4-6 - 15%; SP 7-8 - 18%).

²⁷ Uczniowie mogli wybrać kilka odpowiedzi.

Co Twoim zdaniem pomogłoby walczyć z przemocą w Twojej szkole?

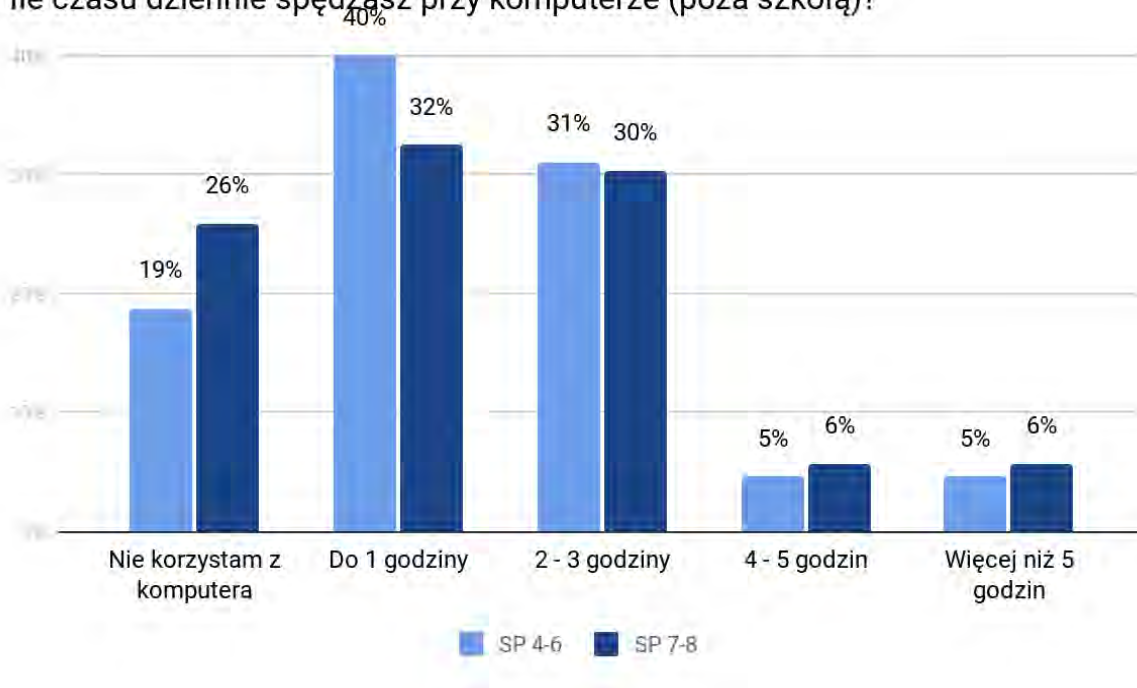

UZALEŻNIENIE OD INTERNETU I TELEWIZJI, CYBERPRZEMOC

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Problem z roku na rok staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów.

40% młodszych uczniów oraz 32% starszych uczniów szkoły podstawowej korzysta z komputera maksymalnie 1 godzinę dziennie. Spora część uczniów spędza przed komputerem **od dwóch do trzech godzin dziennie** (SP 4-6 - 31%; SP 7-8 - 30%). Część uczniów deklaruje, że spędza przed komputerem **od czterech do pięciu** (SP 4-6 - 5%; SP 7-8 - 6%), a nawet **więcej niż 5 godzin dziennie** (SP 4-6 - 5%; SP 7-8 - 6%). W praktyce może to oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. 19% uczniów klas 4-6 oraz 26% uczniów klas 7-8 nie korzysta z komputera w ogóle.

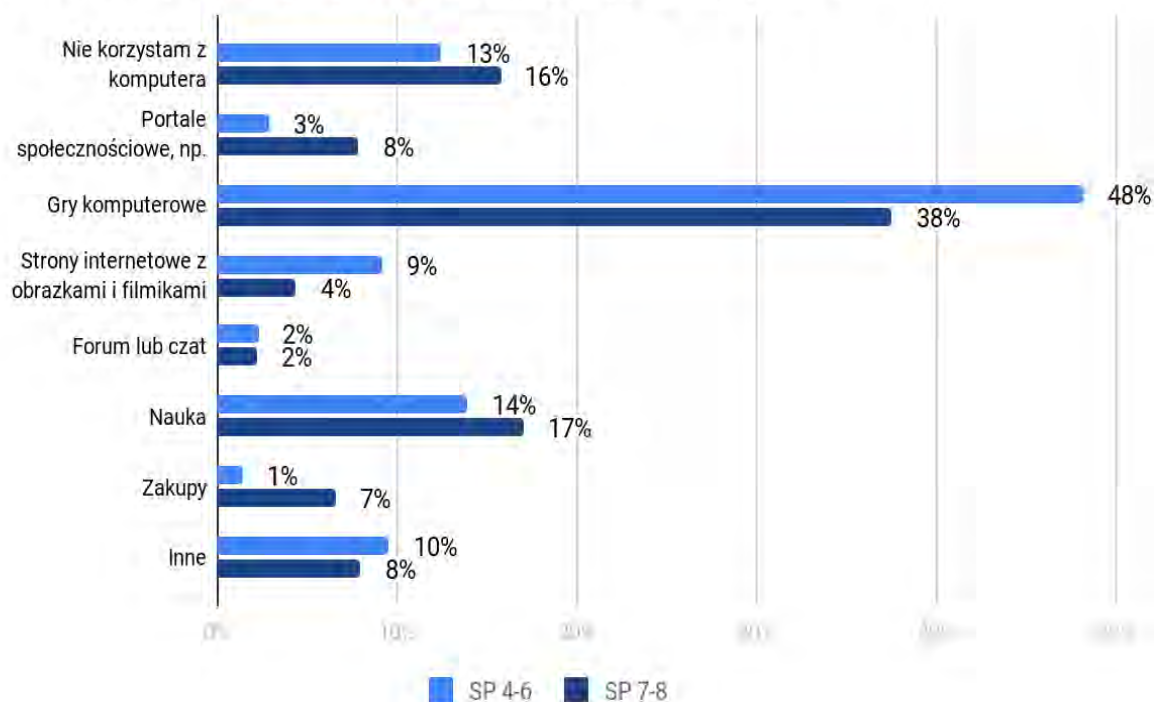
Ile czasu dziennie spędzasz przy komputerze (poza szkołą)?

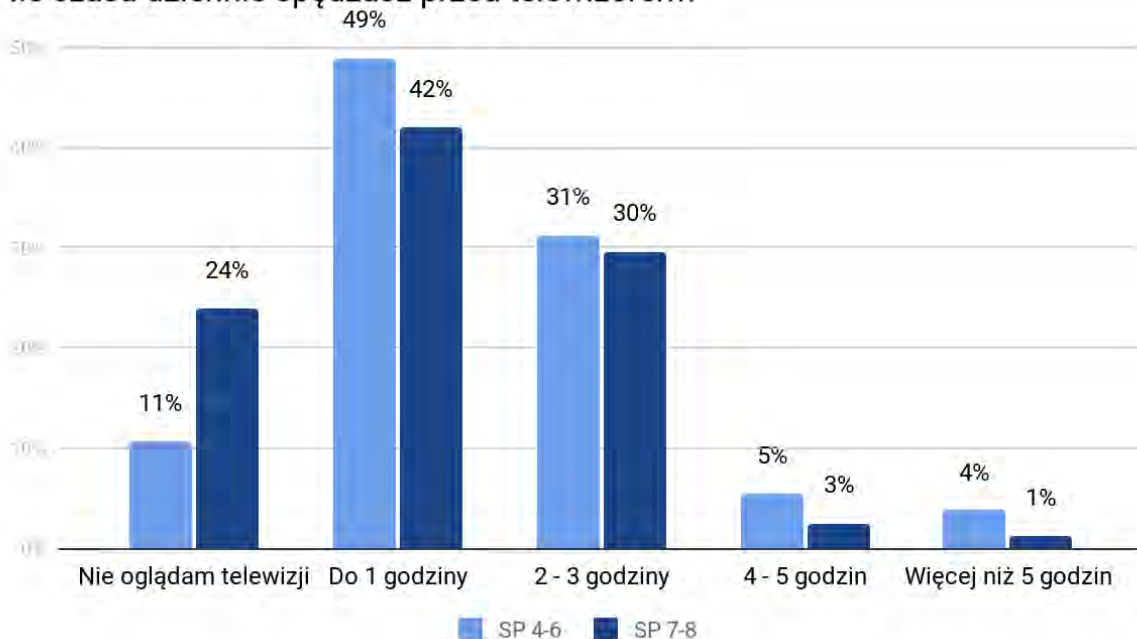
Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularną formą okazują się być gry komputerowe** (SP 4-6 - 48%; SP 7-8 - 38%). Część uczniów czas spędzony przed komputerem przeznacza na **naukę** (SP 4-6 - 14%; SP 7-8 - 17%), a także na aktywność na **portalach społecznościowych** (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 8%) i **przeglądanie stron internetowych** (SP 4-6 - 9%; SP 7-8 - 4%). 13% młodszych i 16% starszych uczniów nie korzysta z komputera.

Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

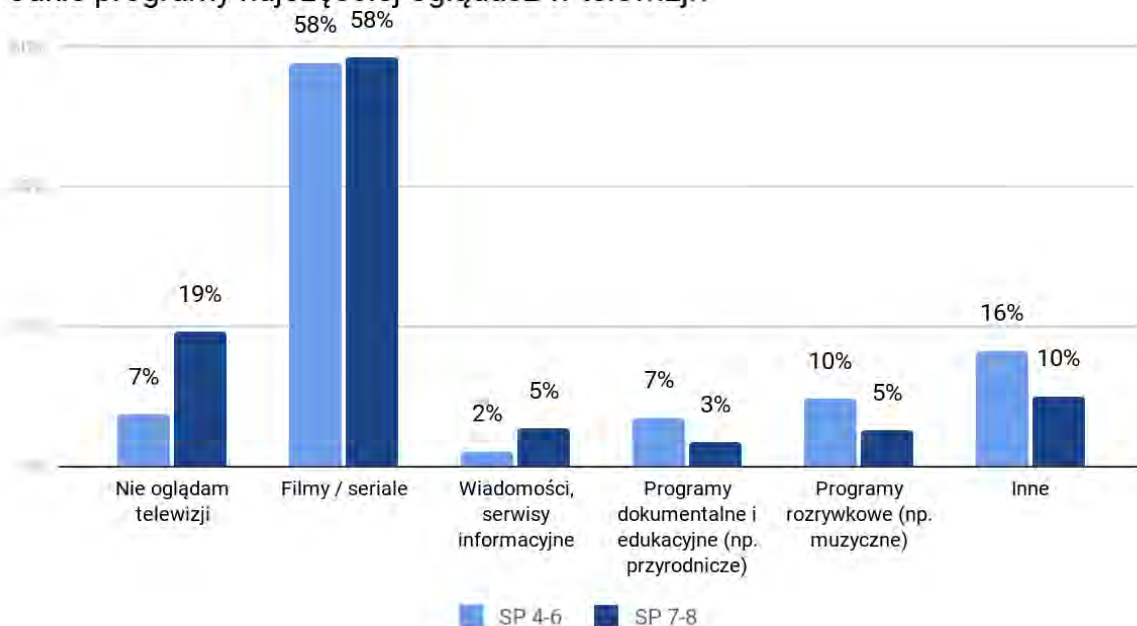
49% młodszych uczniów oraz 42% starszych uczniów szkoły podstawowej spędza przed ekranem telewizora maksymalnie 1 godzinę dziennie. Spora część uczniów spędza przed telewizorem **od dwóch do trzech godzin dziennie** (SP 4-6 - 31%; SP 7-8 - 30%). Niewielka część uczniów deklaruje, że spędza przed ekranem telewizora **od czterech do pięciu** (SP 4-6 - 5%; SP 7-8 - 3%), a nawet **więcej niż 5 godzin dziennie** (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 - 1%). 11% uczniów klas 4-6 oraz 24% uczniów klas 7-8 nie ogląda telewizji.

Ile czasu dziennie spędzasz przed telewizorem?

Uczniowie najwięcej czasu spędzają przed ekranem telewizora oglądając filmy i seriale (SP 4-6 - 58%; SP 7-8 - 58%). Rzadziej uczniowie oglądają programy dokumentalne i edukacyjne (SP 4-6 - 7%; SP 7-8 - 3%) lub rozrywkowe (SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 5%), a także wiadomości i serwisy informacyjne (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 5%). 7% młodszych i 19% starszych uczniów odpowiedziało, że nie oglądają telewizji.

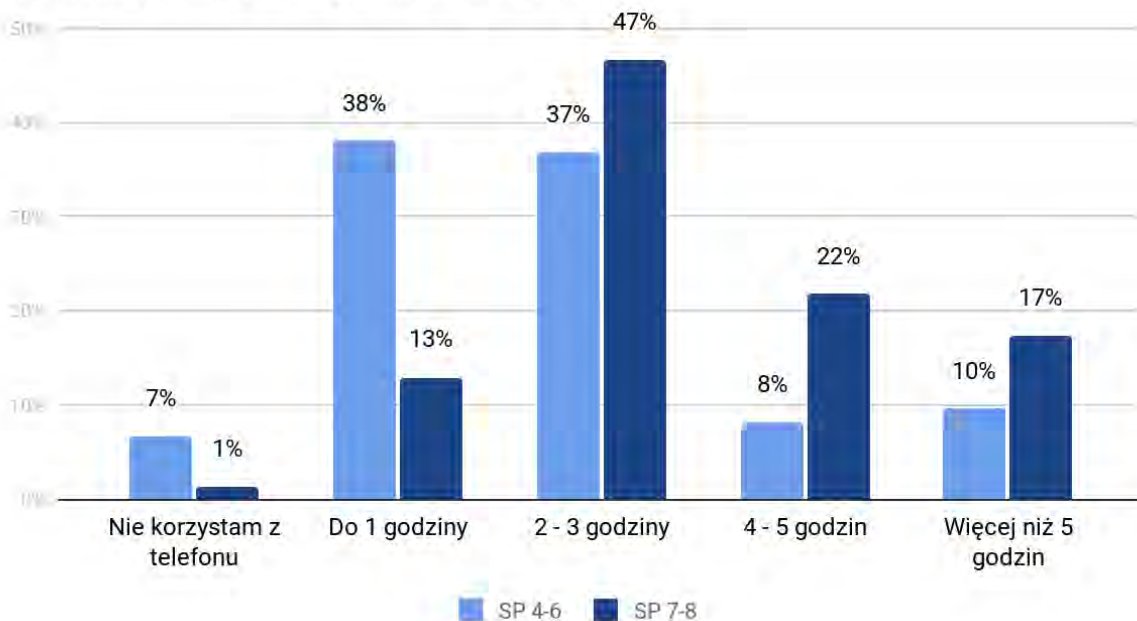
Jakie programy najczęściej oglądasz w telewizji?

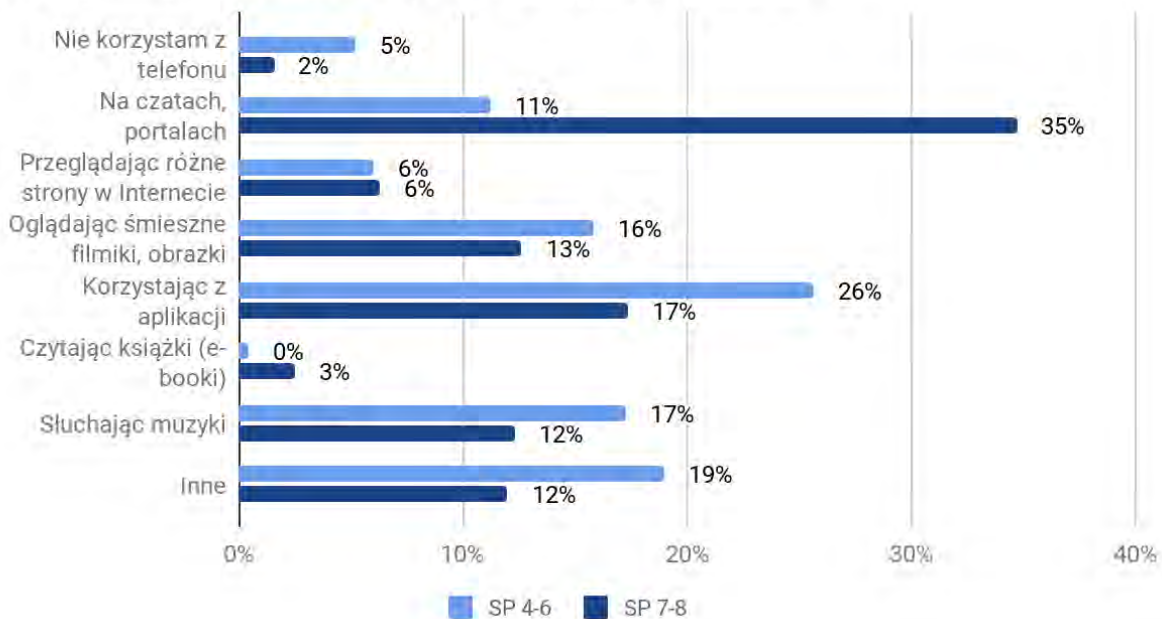
Najwięcej czasu uczniowie spędzają na korzystaniu z telefonu. 37% młodszych uczniów oraz 47% starszych uczniów szkoły podstawowej korzysta z telefonu od dwóch do trzech godzin dziennie. Spora część uczniów, szczególnie starszych spędza przed ekranem telefonu **od czterech do pięciu** (SP 4-6 - 8%; SP 7-8 - 22%), a nawet **więcej niż 5 godzin dziennie** (SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 17%). 38% uczniów klas 4-6 oraz 13% uczniów klas 7-8 ograniczają używanie telefonu do maksymalnie **jednej godziny dziennie**, a 7% młodszych i 1% starszych nie korzystają z nich w ogóle.

Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Uczniowie najczęściej używają telefonu do aktywności na czatach i portalach społecznościowych (np. Facebook), aby móc być w kontakcie ze swoimi znajomymi (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 35%), a także korzystając z aplikacji (SP 4-6 - 26%; SP 7-8 - 17%), słuchając muzyki (SP 4-6 - 17%; SP 7-8 - 12%) i oglądając śmieszne filmiki i obrazki (SP 4-6 - 16%; SP 7-8 - 13%). 5% młodszych i 2% starszych uczniów nie korzysta z telefonu.

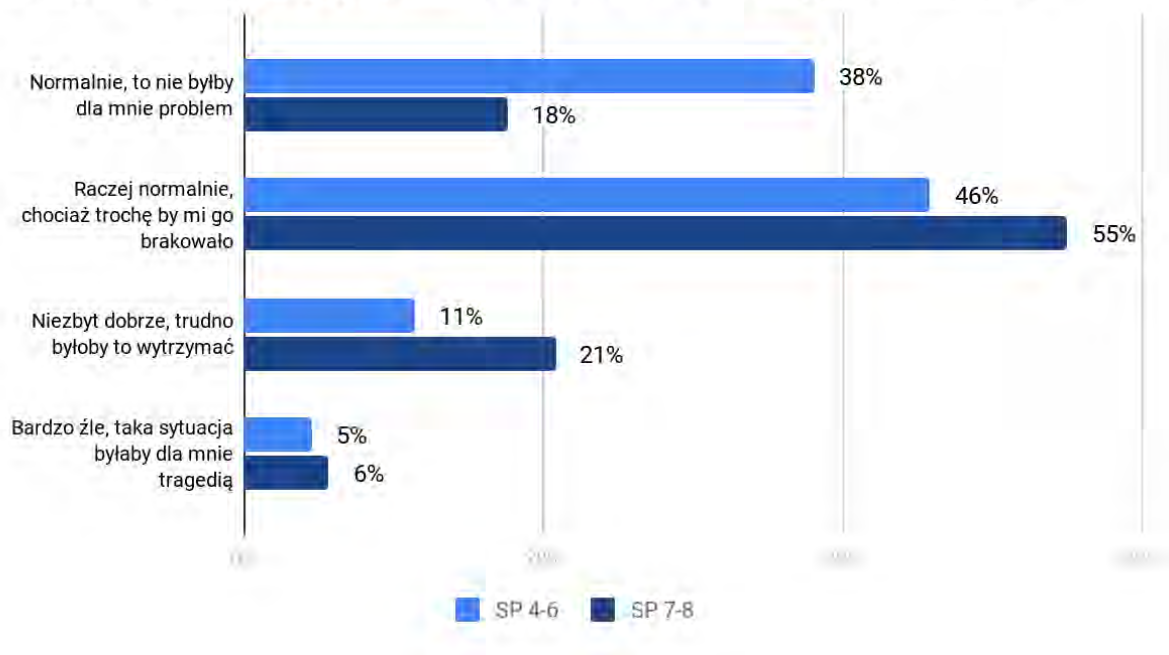
Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu?

Łącznie 84% uczniów klas 4-6 oraz 73% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, część uczniów przyznaje, że **odczułaby brak dostępu do Internetu** (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 21%). Jednocześnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuli by **bardzo negatywnie** (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 6%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Dopiewo nie są obce wymienione powyżej doświadczenia.

19% uczniów klas 4-6 oraz 30% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6 – 15%; SP 7-8- 28%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 6%; SP 7-8- 11%).

Padali też ofiarami umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 - 11%), podszywania się pod nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 10%), udostępniania prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6 – 10%; SP 7-8- 29%) oraz włamania na konto np. na portalu społecznościowym (SP 4-6-10%; SP 7-8 - 14%).

Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? SP 4-6

	<i>Tak, mnie to spotkało</i>	<i>Tak, spotkało to inne osoby ze szkoły</i>	<i>Nie, nigdy się z czymś takim nie spotkałem/am</i>
Otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów	19%	5%	76%
Umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały mnie lub inne osoby ze szkoły	5%	6%	89%
Otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami	15%	5%	80%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem	6%	2%	92%
Włamanie na konto np. na portalu społecznościowym	10%	3%	87%
Podszywanie się pod mnie lub inne osoby ze szkoły	6%	3%	91%
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie	10%	4%	86%

Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? SP 7-8

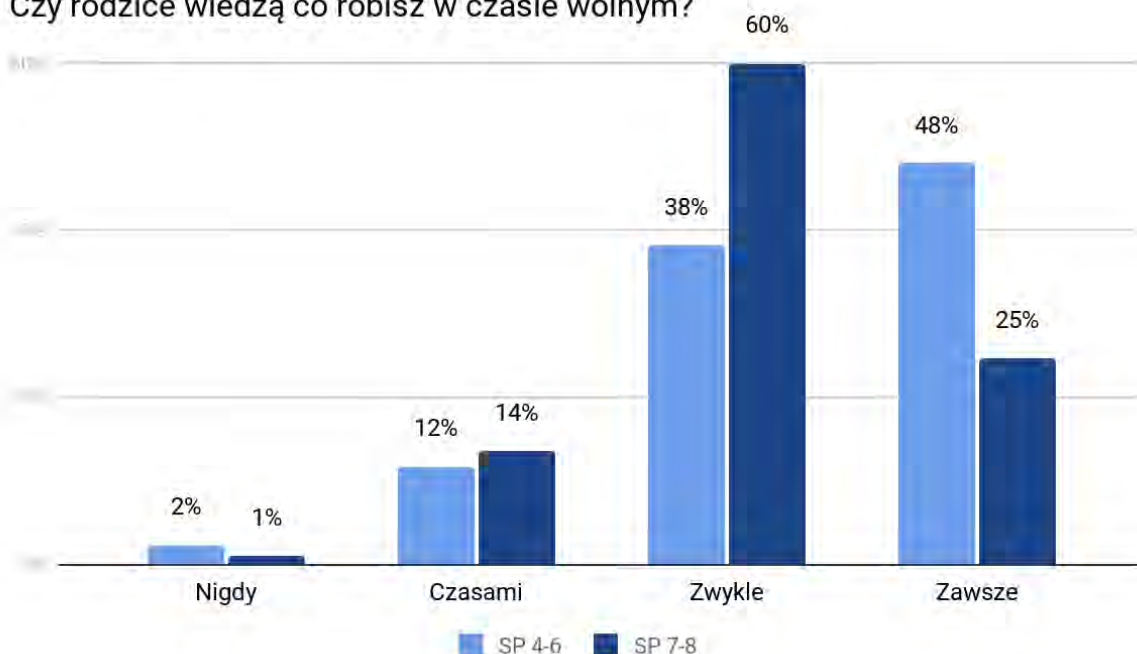
	<i>Tak, mnie to spotkało</i>	<i>Tak, spotkało to inne osoby ze szkoły</i>	<i>Nie, nigdy się z czymś takim nie spotkałem/am</i>
Otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów	30%	20%	50%
Umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały mnie lub inne osoby ze szkoły	11%	20%	69%
Otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami	28%	13%	58%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub	11%	5%	84%

szantażem			
Włamanie na konto np. na portalu społecznościowym	14%	12%	74%
Podszywanie się pode mnie lub inne osoby ze szkoły	10%	11%	79%
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie	29%	10%	61%

CZAS WOLNY

Uczniowie zapytani o to, **czy ich rodzice wiedzą w jaki sposób spędzają czas wolny** w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że tak. 48% uczniów klas 4-6 odpowiedziało, że ich rodzice zawsze wiedzą, 38% odpowiedziało, że zwykle wiedzą, a 12% - czasami. Wśród uczniów klas 7-8 przeważała odpowiedź "zwykle" - 60%. Co czwarty twierdzi, że rodzice zawsze wiedzą, jak ich dziecko spędza czas wolny, a 14% - czasami.

Czy rodzice wiedzą co robisz w czasie wolnym?

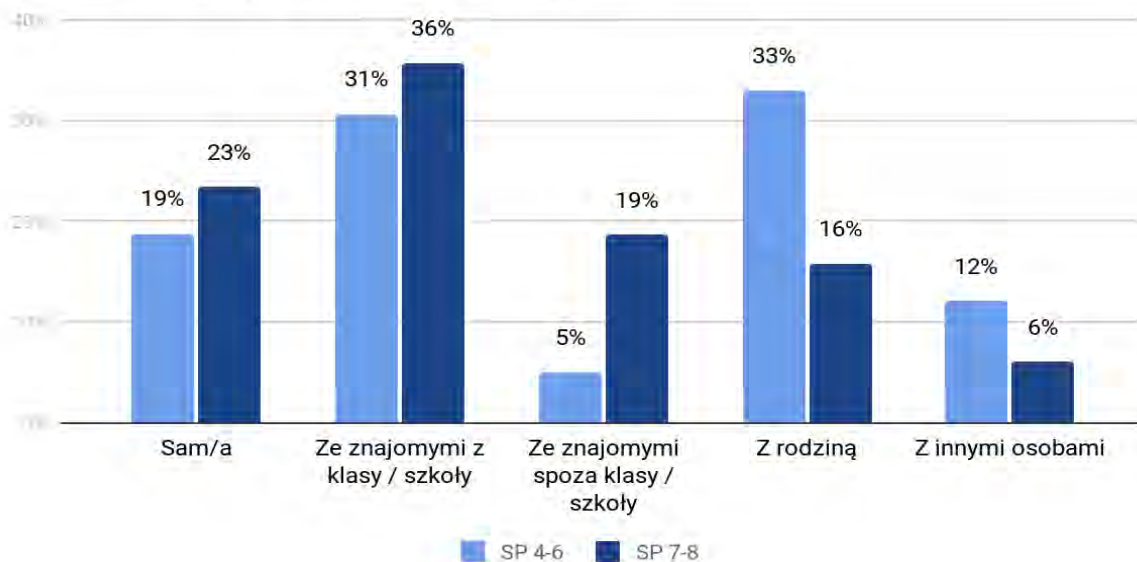

Młodszy uczniowie najczęściej spędzają czas wolny z rodziną (33%), ze znajomymi z klasy lub szkoły (31%) oraz we własnym towarzystwie (19%). Natomiast starsi uczniowie najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi ze szkoły lub klasy (36%),

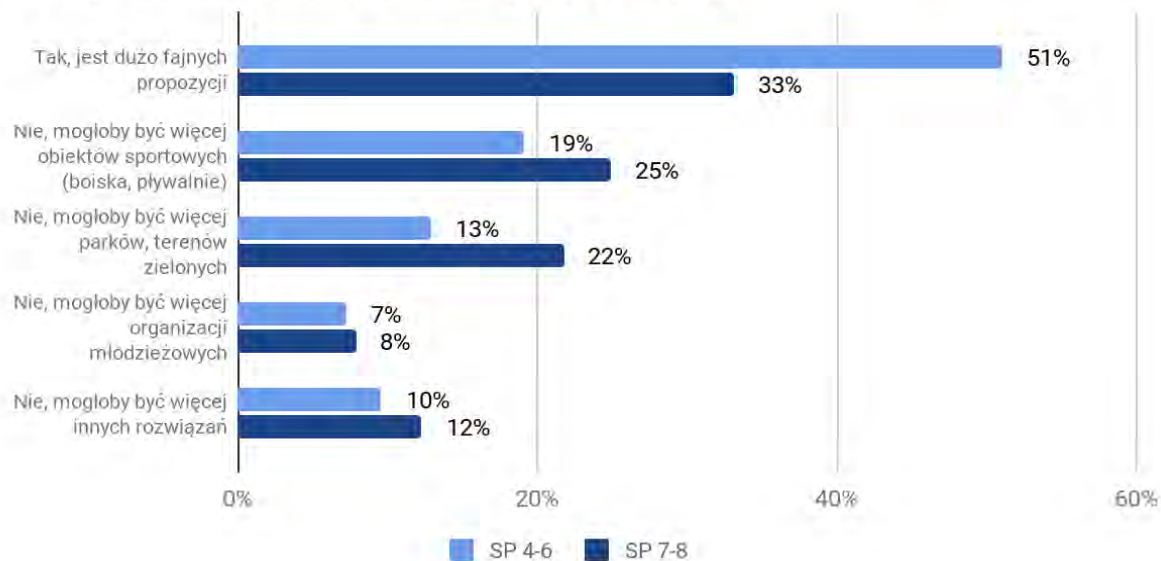
a także **spoza klasy lub szkoły** (19%), w następnej kolejności **sami** (23%) i **z rodziną** (16%).

Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

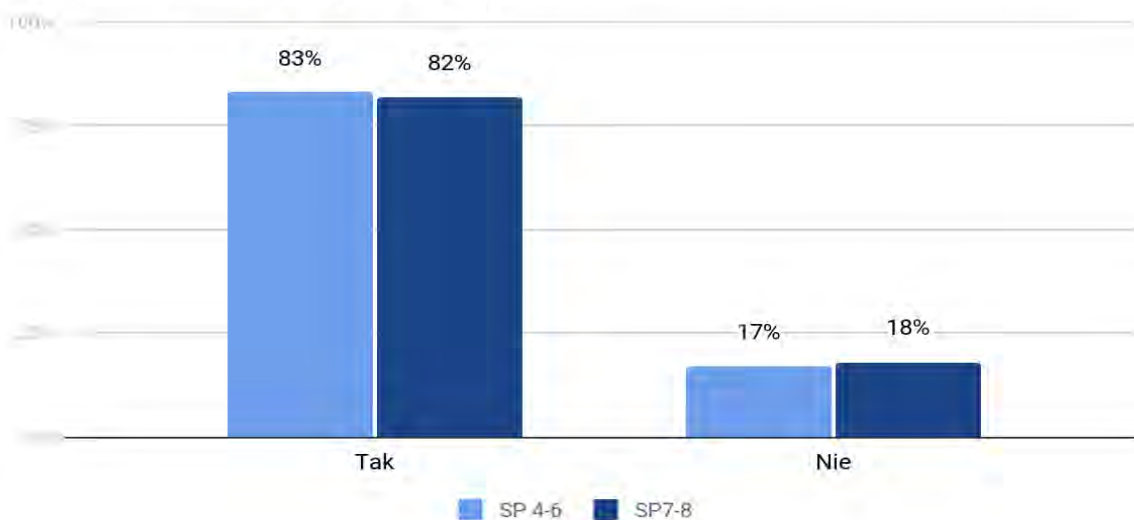
Zdaniem 51% uczniów klas 4-6 oraz 33% uczniów klas 7-8 w ich okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu. Jednakże pozostali uczniowie są zdania, że mogłoby być więcej obiektów sportowych, takich jak boiska czy pływalnie (SP 4-6 - 19%; SP 7-8 - 25%), więcej parków i terenów zielonych (SP 4-6 - 13%; SP 7-8 - 22%), więcej organizacji młodzieżowych lub propozycji wolontariatów (SP 4-6 - 7%; SP 7-8 - 8%) oraz innych rozwiązań (SP4-6 - 10%; SP 7-8 - 12%).

Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie, to co mogłoby być lepiej?

Zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo ma jakąś pasję, coś co bardzo lubi robić (SP 4-6 - 83%; SP 7-8 - 82%). Wśród odpowiedzi na pytanie jaka to pasja przeważały różnego rodzaju dyscypliny sportowe, zajęcia kreatywne, rysowanie, majsterkowanie, spotykanie się z innymi ludźmi, opieka nad zwierzętami, muzyka, taniec, śpiew i wiele innych.

Czy masz pasję - coś co bardzo lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz jak mija czas? Jeśli tak, to jaka to pasja?

PODSUMOWANIE

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w gminie Dopiewo można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

- Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza (smog) oraz zanieczyszczenie wody i krajobrazu (zaśmiecenie). Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań w obszarze walki o czyste środowisko oraz o wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

- Problem nadużywania alkoholu jest na niskim poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy Dopiewo piją okazjonalnie i przy jednorazowej okazji do picia spożywają małe ilości alkoholu (najczęściej od 1-2 porcji).

- Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na dobrym poziomie. Pomimo, że większość respondentów uważa, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce, to większość respondentów jest świadoma, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu, że prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu nie jest bezpieczne, a także, że alkohol nie jest środkiem, który pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

- Spora część (39%) mieszkańców uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach, a większość (74%) jest zdania, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.

- Przeważająca większość mieszkańców nie wie, gdzie może szukać pomocy osoba uzależniona od alkoholu w ich rejonie zamieszkania. Tylko 5% mieszkańców twierdzi, że posiada taką wiedzę. Wydaje się potrzebne przeprowadzenie wśród mieszkańców gminy Dopiewo kampanii informacyjnej mającej na celu upowszechnienie wiedzy o istniejących w gminie punktach pomocy osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom.

- Problem uzależnienia od nikotyny jest zauważalny. Pomimo iż większość badanych (60%) odpowiedziała, że nie pali papierosów, to jednak co piąty dorosły mieszkaniec gminy Dopiewo przyznaje się do regularnego palenia tradycyjnych papierosów, Co szósty mieszkaniec pali okazjnie papierosy lub e-papierosy. Zaobserwowano niski poziom wiedzy badanych mieszkańców gminy Dopiewo na temat szkodliwości e-papierosów. 40% badanych twierdzi, że e-papierosy są mniej szkodliwe dla zdrowia niż tradycyjne papierosy, a co czwarty badany twierdzi, że nie mają w ogóle negatywnego wpływu na zdrowie.

- Problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród badanych mieszkańców gminy Dopiewo jest zauważalny. Pomimo, iż większość (62%) mieszkańców twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje psychoaktywne to jednak 38% badanych przyznaje, że zna co najmniej jedną taką osobę, a co dziesiąty badany zna ponad 10 takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się marihuana i haszysz (19%), amfetamina (12%) oraz dopalacze (10%). Zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie można nabyć środki odurzające, takie jak narkotyki czy dopalacze.

- Zdaniem większości badanych występowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest rzadkie na terenie gminy. Jednakże, co piąty badany uważa, że zjawisko przemocy w rodzinie na obszarze jego zamieszkania występuje często. Pomimo tego, że większość badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy rodzinie, to jednak prawie co trzeci badany przyznaje, że ma swoim otoczeniu osoby będące ofiarami przemocy domowej, a co piąty przyznaje, że sam doświadczył przemocy od członka swojej rodziny.

- Osoby doznające przemocy domowej przyznają, że najczęściej jest to przemoc fizyczna, rzadziej psychiczna i ekonomiczna, a najrzadziej seksualna. W większości badani odpowiadali, że doznali przemocy w przeszłości, była to jednorazowa sytuacja, która nigdy się nie powtórzy. Jednakże co trzeci mieszkaniec doznawał przemocy w przeszłości wielokrotnie i ma obawy, że sytuacja zdarzy się ponownie. Najbardziej niepokojący jest fakt, że co ósmy badany przyznaje, że wielokrotnie w przeszłości doznawał przemocy i doznaje jej nadal. Tylko co piąta ofiara przemocy szukała pomocy - najczęściej wśród rodziny, bliskich lub przyjaciół. Zdecydowana większość ofiar przemocy domowej nie zwróciła się do nikogo o pomoc. Może to wynikać ze strachu lub

wstydu przyznania się do swojej ciężkiej sytuacji lub braku wiedzy o osobach, miejscach i instytucjach udzielających pomocy w ich rejonie zamieszkania.

- Zdaniem mieszkańców najczęstszymi przyczynami występowania agresji wobec członków rodziny są kolejno: nieumiejętność radzenia sobie z problemami, zła sytuacja materialna, stres, brak pomocy rodziców, odmienne zdanie członków rodziny, choroba psychiczna oraz brak posłuszeństwa dzieci.

- Warto zauważyć że wśród mieszkańców gminy Dopiewo zauważalna jest relatywnie wysoka świadomość na temat specyfiki przemocy. Pomimo, iż ponad połowa mieszkańców jest skłonna myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie i twierdzi, że zdarza się ona tylko w rodzinach z marginesu społecznego, to jednak większość zgadza się z tym, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna. Ponadto uważają, że przemoc w rodzinie to sytuacja, której nie można pozostawić samej sobie, czasem konieczna jest pomoc osób trzecich czy interwencja policji. Mieszkańcy zdają sobie sprawę z tego, że przemoc występuje pod wieloma postaciami i jest sytuacją skomplikowaną, a jej ofiary często nie potrafią lub nie mogą odejść od sprawcy.

- Badani mieszkańcy gminy Dopiewo twierdzą, że aby ograniczyć występowanie przemocy w rodzinie należy zaostrzyć kary dla sprawców przemocy, a także skupić się na edukacji społeczeństwa. Według mieszkańców pomogłaby także poprawa sytuacji materialnej rodzin oraz zwiększenie niezależności finansowej kobiet.

- Według mieszkańców ofiara przemocy w rodzinie najczęściej może liczyć na pomoc policji lub pomocy społecznej. W następnej kolejności badani wskazywali szkołę, kościół i służbę zdrowia. Warto zaznaczyć, że badani najczęściej nie są przekonani lub nie mają wiedzy o tym, czy Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub Zespół Interdyscyplinarnej ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mogą udzielić pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Wskazuje to na konieczność upowszechnienia informacji wśród lokalnej społeczności na temat instytucji wspierających ofiary przemocy w gminie.

- Badanie wykazało, że mieszkańcy gminy Dopiewo nie przejawiają postaw wychowawczych charakterystycznych dla tradycyjnego wychowania, w którym obecne jest stosowanie kar fizycznych wobec dzieci. Mieszkańcy gminy Dopiewo są przeciwni stosowaniu przemocy fizycznej wobec dzieci.

- Problemem w środowisku lokalnym gminy jest uzależnienie od komputerów i Internetu. 58% badanych mieszkańców ocenia, że jest to powszechne zjawisko w ich najbliższym otoczeniu.

- Badanie wykazało, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności zauważalny problem. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.

Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu:

- Aż 90% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o bardzo niskim poziomie wiedzy i świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Ponadto co czwarty badany sprzedawca uważa, że dostęp do napojów alkoholowych nie powinien być ograniczany ani kontrolowany.

- Jednakże większość badanych sprzedawców jest przeciwna spożywaniu alkoholu przez kobiety w ciąży, a także prowadzeniu pojazdów po spożyciu alkoholu.

- Większość sprzedawców jest zdania, że alkohol nie powinien być sprzedawany osobom poniżej 18 roku życia.

- Osoby niepełnoletnie sporadycznie podejmują próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby kupna alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się raz w roku (43%) oraz kilka razy w miesiącu (37%).

- Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży jest sporadycznym zjawiskiem. W opinii sprzedawców, takie sytuacje zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (50%), kilka razy w miesiącu (33%).

- Większość badanych sprzedawców (78%) odpowiedziała, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zajęć związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu.

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. Większość sprzedawców nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, co do której mieli podejrzenie, że jest nieletnia.

- Jednakże, w przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol tylko 7% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a często robi to 27% sprzedawców. Większość badanych sprzedawców (66%) przyznała, że rzadko proszą o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta.

- W zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu gminy Dopiewo, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Już 9% młodszych i 28% starszych uczniów szkoły podstawowej oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić alkohol osobie niepełnoletniej. Także zakup papierosów przez osoby poniżej 18 roku życia jest oceniany przez 13% uczniów klas oraz 38% uczniów klas 7-8 jako raczej lub bardzo łatwy. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

- 47% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze.

Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami i substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów gminy Dopiewo są spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów problem eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest znikomy.

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Dopiewo jest zauważalnym problemem w wśród uczniów szkoły podstawowej. Już co dziesiąty uczeń klas 4-6 oraz co czwarty uczeń klas 7-8 ma za sobą inicjację alkoholową.

- Wśród okoliczności sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na okazjonalne picie podczas spotkań ze znajomymi, w towarzystwie rodziny oraz na imprezie, dyskotecie lub wyjeździe wakacyjnym.

- Wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży bardzo ważną społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Badania wykazały, że część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 2% uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8. Najczęściej uczniowie wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi, jednakże część z nich, swoją inicjację nikotynową miała także w szkole lub w towarzystwie rodziny. Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową aktualnie nie pali papierosów. Jednakże co czwarty uczeń zarówno klas młodszych, jak i starszych przyznaje, że pali papierosy lub e-papierosy od czasu do

czasu, a co ósmy młodszy i co dwudziesty starszy - regularnie pali e-papierosy. Co dziesiąty uczeń klas 7-8 pali regularnie tradycyjne papierosy.

- Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Co dziesiąty uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 twierdzi, że zakup alkoholu przez osobę nieletnia jest raczej lub bardzo łatwy. W kwestii zakupu papierosów 13% młodszych oraz 38% starszych uczniów ocenia, że jest to raczej lub bardzo łatwe. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Pomimo, iż problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród młodszych uczniów gminy Dopiewo jest znikomy, należy zwrócić uwagę na fakt, że ci z uczniów szkoły podstawowej, którzy mieli kontakt z tego rodzaju substancjami psychoaktywnymi najczęściej używali marihuany, amfetaminy, LSD i ekstazy. Uczniowie, którzy mają za sobą inicjację narkotykową odpowiadali, że spróbowali tylko raz lub kilka razy w życiu. Pojawiły się także odpowiedzi: biorę kilka razy w miesiącu oraz biorę codziennie lub prawie codziennie. Warto zaznaczyć, że są to pojedyncze przypadki, gdyż zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo deklarowała, że nie mieli styczności z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki lub dopalacze. Niepokojący jest jednak fakt, że co trzeci uczeń klas 4-6 i co trzeci uczeń klas 7-8 uważa, że zakup narkotyków lub dopalaczy w ich środowisku jest raczej lub bardzo łatwy.

- Zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo przejawia właściwe postawy i przekonania wobec używania substancji psychoaktywnych. Większość uczniów jest zdania, że picie alkoholu nie pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach, a także, że bez alkoholu można się świetnie bawić na imprezie. Uczniowie uważają, że alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia, a także, że od dopalaczy można się uzależnić równie łatwo jak od narkotyków. Uczniowie nie uważają za normalne sytuacji, w której osoby w ich wieku piją regularnie alkohol lub próbują narkotyków czy dopalaczy. Nie zgadzają się także ze stwierdzeniem, że dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki, ani, że jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem to się nie uzależni. Uczniowie twierdzą, że w ich szkole palenie papierosów nie jest modne.

- Problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Pomimo iż większość uczniów deklaruje, że czuje się w swojej szkole bezpiecznie, to co czwarty młodszy i co piąty starszy przyznaje, że są w ich szkole uczniowie, których się boją. Ponadto 48% młodszych uczniów i 59% starszych uczniów przyznaje, że przynajmniej raz doświadczyli przemocy i agresji w szkole. Najczęściej były to kilkukrotne zdarzenia w przeszłości, jednak część uczniów przyznaje, że nadal doświadczają przemocy od czasu do czasu, a niektórzy nawet codziennie lub prawie codziennie. Uczniowie najczęściej padali ofiarą przemocy fizycznej - byli bici, szarpani lub kopani. Do doznawania przemocy psychicznej (np. bycia zastraszanym czy przezywanym) przyznało się 46% uczniów klas młodszych i 66% uczniów klas starszych.

- Zdaniem uczniów klas 4-6 najczęstszymi przejawami przemocy w szkole są przypadki przemocy psychicznej, takie jak wyśmiewanie kogoś lub przezywanie czy obgadywanie kogoś za plecami. Takie sytuacje zdarzają się kilka razy w tygodniu, a niekiedy nawet codziennie. Z mniejszą częstotliwością występuje unikanie, ignorowanie czy wykluczanie z grupy. 35% uczniów twierdzi, że przemoc fizyczna, taka jak kopanie czy bicie nie występuje nigdy, natomiast pozostali uczniowie odpowiedzieli, że takie przypadki się zdarzają, z różną częstotliwością. Najrzadziej występującymi przejawami przemocy i agresji w szkole są wg uczniów klas 4-6: grożenie i szantażowanie, zabieranie pieniędzy lub rzeczy oraz wandalizm.

- Z odpowiedzi uczniów klas 7-8 wynika, że starsi uczniowie również najczęściej spotykają się w szkole z przejawami przemocy psychicznej. Wyśmiewanie i przezywanie innych zdarza się najczęściej kilka razy w tygodniu, a nawet codziennie. Podobnie jak obgadywanie za plecami czy unikanie, ignorowanie wykluczanie z grupy. Uczniowie twierdzą, że przemoc fizyczna, taka jak kopanie czy bicie występuje sporadycznie,, podobnie jak wandalizm. Według uczniów klas 7-8 najrzadziej w ich szkole dochodzi do stosowania gróźb i szantażu oraz zabierania pieniędzy lub rzeczy.

- Zdaniem większości uczniów przemoc i agresję częściej stosują chłopcy niż dziewczęta, a do przemocy w szkole dochodzi najczęściej podczas przerw oraz po lekcjach.

- W sytuacji doświadczania przemocy uczniowie najchętniej powiedzieliby o tym swoim rodzicom lub opiekunom, wychowawcy lub przyjacielowi. Z odpowiedzi wynika,

że pedagog lub psycholog szkolny, a także dyrektor szkoły cieszą się najmniejszym zaufaniem uczniów. 4% młodszych i 9% starszych uczniów nie powiedziałoby nikomu o tym, że doświadczyli przemocy. Co piąty badany uczeń przyznaje także, że nie ma wśród swoich kolegów w klasie lub szkole zaufanej osoby, której mógłby się zwierzyć i która mogłaby mu udzielić wsparcia w trudnych chwilach.

- Niepokojący jest fakt, że co trzeci uczeń klas 4-6 oraz co drugi uczeń klas 7-8 odpowiedzieli, że uczniowie w ich szkole gdyby byli świadkami bójki na szkolnym korytarzu przyglądaliby się jej, dopingowali lub nagrywaliby zdarzenie telefonami. Co ósmy uczeń udawałby, że nic nie widzi, co szósty młodszy i co siódmy starszy starałby się rozdzielić bijących. 40% młodszych i 19% starszych uczniów uważa, że uczniowie w takiej sytuacji zgłosiliby się po pomoc do nauczyciela.

- Uczniowie poproszeni o wskazanie propozycji działań, które mogłyby pomóc walczyć ze zjawiskiem przemocy w szkole na pierwszym miejscu wskazali, że powinno występować sprawiedliwe karanie winnych, następnie spotkania z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, aby porozmawiać, o tym co się dzieje. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali: zainstalowanie kamer na korytarzach, organizację zajęć sportowych, podczas których uczniowie mogliby rozładować negatywne emocje, wyrzucanie agresywnych uczniów ze szkoły oraz nie reagowanie na zaczepki.

- Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Proponowana byłaby organizacja szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu, telewizji i smartfonów przez uczniów. Duża część uczniów zarówno młodszych, jak i starszych spędza przed komputerem i telewizorem od dwóch do trzech godzin dziennie. Są uczniowie, głównie starsi, którzy deklarują, że spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu

ze szkoły korzystanie z komputera i oglądanie telewizji są dla nich jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie najczęściej wykorzystują komputer lub Internet do aktywności na portalach społecznościowych, grania w gry komputerowe, przeglądania stron internetowych ze śmiesznymi filmami lub obrazkami. Cześć uczniów czas spędzony przed komputerem poświęca na naukę. Najwięcej czasu uczniowie spędzają przed ekranem telewizora oglądając filmy i seriale.

- Jednakże najwięcej czasu uczniowie spędzają na korzystaniu z telefonu. 37% młodszych uczniów oraz 47% starszych uczniów szkoły podstawowej korzysta z telefonu od dwóch do trzech godzin dziennie. co dziesiąty młodszy i co szósty starszy uczeń przyznaje, że korzysta z telefonu więcej niż 5 godzin dziennie. Uczniowie najczęściej używają telefonu do aktywności na czatach i portalach społecznościowych (np. Facebook), aby móc być w kontakcie ze swoimi znajomymi, a także korzystając z aplikacji, słuchając muzyki i oglądając śmieszne filmiki i obrazki.

- Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych i oglądanie telewizji. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Już co piąty uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 doświadczył w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy, takich jak: otrzymywanie wiadomości z obelgami, przezwiskami, szantażem lub groźbami, podszywanie się pod nich przez znajomych ze szkoły czy też włamanie na konto na portalu społecznościowym.

- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

- Uczniowie twierdzą, że ich rodzice wiedzą w jaki sposób ich dziecko spędza czas wolny. Prawie połowa uczniów klas 4-6 odpowiedziała, że ich rodzice zawsze wiedzą, co trzeci odpowiedział, że zwykle wiedzą, a co ósmy - czasami. Wśród uczniów klas 7-8

przeważała odpowiedź “zwykle” - 60%. Co czwarty twierdzi, że rodzice zawsze wiedzą, jak ich dziecko spędza czas wolny, a co dziewiąty - czasami.

- Młodszy uczniowie najczęściej spędzają czas wolny z rodziną, ze znajomymi z klasy lub szkoły oraz we własnym towarzystwie. Natomiast starsi uczniowie najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi ze szkoły lub klasy, a także spoza klasy lub szkoły, w następnej kolejności sami i z rodziną.

- Zdaniem połowy uczniów klas 4-6 oraz jednej trzeciej uczniów klas 7-8 w ich okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu. Jednakże pozostali uczniowie są zdania, że mogłoby być więcej obiektów sportowych, takich jak boiska czy pływalnie, parków i terenów zielonych, organizacji młodzieżowych lub propozycji wolontariatów oraz innych rozwiązań.

Na podstawie przeprowadzonego badania lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Dopiewo wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">➤ problem nadużywania alkoholu przez mieszkańców na niskim poziomie ryzyka➤ zadowalający poziom wiedzy mieszkańców gminy na temat szkodliwości spożywania alkoholu➤ mieszkańcy nie przejawiają postaw wychowawczych charakterystycznych dla tradycyjnego wychowania, w którym obecne jest stosowanie kar fizycznych wobec dzieci, są przeciwni stosowaniu przemocy fizycznej wobec dzieci➤ wśród mieszkańców zauważalna jest relatywnie wysoka świadomość na temat specyfiki przemocy➤ osoby niepełnoletnie sporadycznie podejmują próby zakupu napojów alkoholowych➤ spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży jest sporadycznym zjawiskiem➤ większość ze sprzedawców napojów alkoholowych nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, co do której mieli podejrzenie, że jest nieletnia➤ problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród uczniów gminy Dopiewo jest znikomy➤ zdecydowana większość uczniów w gminie Dopiewo przejawia właściwe postawy i przekonania wobec używania substancji psychoaktywnych➤ zdaniem połowy uczniów klas 4-6 oraz jednej trzeciej uczniów klas 7-8 w ich okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu. Pozostali	<ul style="list-style-type: none">➤ zanieczyszczenie powietrza, wody i krajobrazu w gminie uznane wg mieszkańców za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym➤ brak wiedzy mieszkańców na temat miejsc/instytucji niosących pomoc osobie uzależnionej od alkoholu➤ co piąty badany uważa, że zjawisko przemocy w rodzinie na obszarze jego zamieszkania występuje często➤ tylko co piąta ofiara przemocy szukała pomocy - najczęściej wśród rodziny, bliskich lub przyjaciół. Zdecydowana większość ofiar przemocy domowej nie zwróciła się do nikogo o pomoc➤ badani najczęściej nie są przekonani lub nie mają wiedzy o tym, czy Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mogą udzielić pomocy osobom doznającym przemocy domowej➤ tylko niecała połowa sprzedawców napojów alkoholowych oceniła funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze➤ względna łatwość zakupu alkoholu, papierosów i narkotyków przez uczniów w ich subiektywnej ocenie➤ relatywnie częste występowanie przemocy w szkole

<p>uczniowie są zdania, że mogłoby być więcej obiektów sportowych, takich jak boiska czy pływalnie, parków i terenów zielonych, organizacji młodzieżowych lub propozycji wolontariatów oraz innych rozwiązań</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">➤ mieszkańcy gminy spożywają alkohol okazjonalnie i w małych ilościach. 57% badanych to osoby niepijące➤ 60% badanych nie pali papierosów➤ 62% mieszkańców twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje psychoaktywne➤ zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie można nabyć środki odurzające, takie jak narkotyki czy dopalacze➤ większość badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy rodzinie➤ większość badanych sprzedawców jest przeciwna spożywaniu alkoholu przez kobiety w ciąży, a także prowadzeniu pojazdów po spożyciu alkoholu➤ większość sprzedawców jest zdania, że alkohol nie powinien być sprzedawany osobom poniżej 18 roku życia➤ według większości sprzedawców w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zajęć związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu➤ zdaniem uczniów ich rodzice zawsze lub zwykle wiedzą w jaki sposób ich dziecko spędza czas wolny	<ul style="list-style-type: none">➤ łatwość w zakupie alkoholu przez osoby nieletnie w lokalnych sklepach➤ co piąty mieszkaniec gminy pali regularnie papierosy tradycyjne, a co szósty okazjonalnie papierosy lub e-papierosy➤ przekonanie mieszkańców o małej szkodliwości palenia e-papierosów➤ 38% badanych przyznaje, że zna co najmniej jedną osobę przyjmującą substancje psychoaktywne, a co dziesiąty badany zna ponad 10 takich osób➤ obecność i doświadczanie zjawiska przemocy w rodzinie w lokalnym środowisku➤ częste występowanie zjawiska uzależnienia od komputerów i Internetu w lokalnym środowisku➤ występowanie zjawiska cyberprzemocy w lokalnej społeczności➤ niski poziom wiedzy i świadomości badanych sprzedawców napojów alkoholowych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu➤ występowanie przekonania wśród jednej czwartej sprzedawców napojów alkoholowych, że dostęp do nich nie powinien być ograniczany ani kontrolowany.➤ nieweryfikowanie przez sprzedawców napojów alkoholowych wieku osoby próbującej kupić alkohol➤ spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Dopiewo jest zauważalnym problemem. Już co dziesiąty uczeń klas

	<p>4-6 oraz co czwarty uczeń klas 7-8 ma za sobą inicjację alkoholową.</p> <ul style="list-style-type: none">➤ część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 2% uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8. Co dziesiąty uczeń klas 7-8 pali regularnie tradycyjne papierosy.➤ co piąty badany uczeń przyznaje, że nie ma wśród swoich kolegów w klasie lub szkole zaufanej osoby, której mógłby się zwierzyć i która mogłaby mu udzielić wsparcia w trudnych chwilach. 4% młodszych i 9% starszych uczniów nie powiedziałyby nikomu o tym, że doświadczyli przemocy.➤ duża część uczniów zarówno młodszych, jak i starszych spędza przed komputerem i telewizorem od dwóch do trzech godzin dziennie. Są uczniowie, głównie starsi, którzy deklarują, że spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem.➤ 37% młodszych uczniów oraz 47% starszych uczniów szkoły podstawowej korzysta z telefonu od dwóch do trzech godzin dziennie. co dziesiąty młodszy i co szósty starszy uczeń przyznaje, że korzysta z telefonu więcej niż 5 godzin dziennie.➤ co piąty uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 doświadczył w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu.
--	--

ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania²⁸. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu²⁹.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka³⁰:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

²⁸ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

²⁹ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

³⁰ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*³¹.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy³².

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o ogólnym charakterze.** Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z

³¹ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 10.10.2020).

³² Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła.*

rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.

- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”³³;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnych i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

³³K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.